

Riku Virtanen

**LIIKUNNAN JA URHEILUN
VAKUUTTAMINEN –
VAKUUTETTAVAT RISKIT JA
TULEVAISUUDENNÄKYMÄT**

Johtamisen ja talouden tiedekunta

Pro gradu -tutkielma

Maaliskuu 2022

TIIVISTELMÄ

Riku Virtanen: Liikunnan ja urheilun vakuuttaminen – vakuutettavat riskit ja tulevaisuudennäkymät

Ohjaaja: Timo Rintamäki

Pro gradu -tutkielma

Tampereen yliopisto

Kauppateiden tutkinto-ohjelma, Vakuutustiede

Maaliskuu 2022

Liikunta ja urheilu ovat merkittävä osa suomalaisten vapaa-ajan viettoa ja ne koskettavat lähes jokaista elämän eri vaiheissa. Liikunnalla ja urheilulla on merkittäviä vaikutuksia niin yksilön hyvinvoinnille kuin kansanterveydellekin. Liikunnan ja urheilun terveysnäkökulmalle on kuitenkin olemassa kolikon kääntöpuoli, liikunnassa ja urheilussa syntyvät vammat sekä vahingot. Liikuntaa ja urheilua vakuuttavat vakuutusyhtiöt ovat erityisen kiinnostuneita liikunta- ja urheiluvammoista, sillä ne ovat riskejä, joita yhtiöt vakuuttavat. Vakuutusyhtiöiden on arvioitava riskien vakuutuskelpoisuutta sekä tutkittava, millaisia vahinkoja ja vammoja eri liikunta- ja urheilulajeissa syntyy ja millaisia ominaisuuksia nämä vahingot ja vammat pitävät sisällään.

Tämän tutkielman tavoitteena on selvittää, millaisia vammoja sekä vahinkoja liikunnassa ja urheilussa syntyy eli millaisia ovat vakuutettavat riskit. Lisäksi tutkielmassa kartoitetaan, mitkä ovat liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuudennäkymät ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat.

Tutkielman teoriaosuudessa tarkastellaan liikunnassa ja urheilussa syntyviä vammoja ja vahinkoja erinäisten liikunnan ja urheilun sekä lääketieteen aihepiirin tutkimusten ja julkaisuiden avulla. Jotta tutkielmaan saadaan vertailua aikaiseksi, empiriaosuudessa tarkastellaan urheilussa syntyviä vammoja erään vahinkovakuutusyhtiön anonymisoidun vahinkodatan avulla.

Liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuudennäkymiä kartoitetaan empiriaosuudessa haastattelemalla kolmea suomalaisten vahinkovakuutusyhtiöiden ylimmän johdon edustajaa. Kaikki haastattelut olivat yksilöllisiä teemahaastatteluja. Lisäksi aihetta alustetaan teoriaosuudessa, jossa tarkastellaan liikuntaa ja urheilua ilmiönä suomalaisessa yhteiskunnassa, niiden historiaa ja kehitystä sekä vakuuttamista Suomessa tänä päivänä.

Tutkielmassa havaitaan, että eri lajeissa syntyy varsin eri määrä erilaisia vahinkoja, mutta etenkin joukkueurheilulajit sekä nimenomaan pallopelit ovat runsasvahinkoisia ja korkean vammautumisen riskin aiheuttavia lajeja. Tyypillisiä liikunta- ja urheiluvammoja ovat venähdykset, revähdykset, repeämät sekä ruhjeet. Liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuudennäkymien osalta päälöydös on, että kyseessä on liiketoiminta-alue, jossa on kasvun mahdollisuuksia, kuten vapaaehtoisessa henkilövakuuttamisessa ylipäättäänkin. Kasvun ajureita tunnistettiin tässä tutkielmassa useita.

Avainsanat: vahinkovakuuttaminen, henkilövakuuttaminen, liikunta, urheilu, liikuntavamma, urheiluvamma, tapaturma

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
1.1	Aihealueen esittely ja merkitys.....	1
1.2	Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelmat, keskeiset käsitteet ja rajaukset	3
1.3	Tieteenfilosofiset lähtökohdat.....	8
1.4	Tutkimusmenetelmät ja -aineistot.....	10
1.5	Teoreettinen viitekehys ja keskeinen kirjallisuus	11
2	LIIKUNNAN JA URHEILUN ROOLI SEKÄ VAKUUTTAMINEN SUOMESSA	13
2.1	Liikunnan ja urheilun asemoituminen ja historia Suomessa.....	13
2.1.1	Liikunnan ja urheilun kehitys sekä liikkujien lukumäärä	16
2.1.2	Ammattieurheilu ja ammattieurheilijoiden lukumäärä	21
2.1.3	Koronaviruspandemian vaikutus urheilijoiden määrään	22
2.2	Miten liikuntaa ja urheilua vakuutetaan Suomessa?.....	23
3	LIIKUNNASSA JA URHEILUSSA SYNTYVÄT VAMMAT JA VAHINGOT.....	30
3.1	Millaisia vammoja ja vahinkoja liikunnassa ja urheilussa syntyy?	32
3.2	Miten vammat syntyvät ja millaisissa olosuhteissa?	36
3.3	Miten urheilulaji ja -taso vaikuttavat vahinkojen ja vammojen syntymiseen?	39
3.4	Miten urheilussa syntyviä vammoja ehkäistään?.....	42
4	URHEILUSSA SYNTYVÄT VAHINGOT JA VAMMAT VAKUUTUSYHTIÖN DATASSA.....	44
4.1	Tutkimusaineiston kuvaus	44
4.2	Vahinkojen ja vammojen ominaispiirteet lajien välillä	46
4.2.1	Vahinkojen määrä ja ikäjakauma	46
4.2.2	Vahinkojen ja vammojen ominaisuudet.....	48
4.2.3	Maksetut korvaukset ja korvauslajit	52
4.2.4	Päätelmiä aineiston tuloksista	55
5	LIIKUNNAN JA URHEILUN VAKUUTTAMINEN NYT SEKÄ TULEVAISUUDESSA	58
5.1	Tutkimusaineiston kuvaus	58
5.2	Liikunta ja urheilu vakuutusliiketoimintana vakuutusyhtiön näkökulmasta ...	60
5.3	Liikunta ja urheilu sekä sen vakuuttaminen ilmiönä nyt ja tulevaisuudessa ...	65
6	YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT	71
6.1	Tutkimuskysymyksiin vastaaminen.....	71
6.1.1	Vakuutettavat riskit – liikunnassa ja urheilussa syntyvät vammat ja vahingot ...	71
6.1.2	Liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuus ja siihen vaikuttavat tekijät ...	75

6.2 Tutkimuksen arviointi ja jatkotutkimusaiheet	80
LÄHDELUETTELO	83
LIITTEET	88
LIITE 1: Haastattelurunko	88

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1: Tutkielman teoreettinen viitekehys	12
Kuvio 2: Jakauma tutkittavissa lajeissa korvauksen saaneista ikäluokittain.....	48

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1: Tutkittavien lajien vahinkojen lukumäärät vuosina 2016–2019	46
Taulukko 2: Tutkittavien lajien vahinkojen lukumäärät prosentteina kokonaismäärästä	46
Taulukko 3: Eri korvauslajien osuudet tutkittavissa lajeissa vuosina 2016–2019	54

1 JOHDANTO

1.1 Aihealueen esittely ja merkitys

Liikunta ja urheilu ovat Suomen suurimmat kansanliikkeet. Niiden voidaan nähdä koskettavan lähes jokaista suomalaista lasta, nuorta, aikuista ja senioria. Liikunta ja urheilu ovat isossa roolissa suomalaisten vapaa-ajan vietossa, ja niille on kysyntää enemmän kuin koskaan aikaisemmin. (SLU 2003, 19.)

Koska liikunta ja urheilu ovat niin keskeisessä osassa suomalaisten elämää, on niillä myös toisenlaisia vaikutuksia. Suomessa tapahtui yli 1,5 miljoonaa fyysisen vamman aiheuttamaa tapaturmaa 20–74-vuotiaassa väestössä vuonna 2017 (THL 2017). Näistä toisiksi yleisin tapaturmatyyppi oli liikuntatapaturma, joita sattui kyseisenä vuonna noin 420 000 kappaletta. Merkittäväksi liikuntatapaturmien määrän tekee se, että se on yli puolitoistakertainen määrältään työtapaturmiin verrattuna, joita sattui samana vuonna noin 272 000 kappaletta. (THL 2017.) Liikunta ja urheilu ovat tärkeä osa kansanterveyden edistämistä, mutta samaan aikaan ne myös aiheuttavat vammoja sekä vahinkoja.

Edellä mainittu on erittäin hedelmällinen lähtökohta vakuuttamisen näkökulmasta. Liikuntaa ja urheilua vakuutetaan Suomessa monilla eri tavoilla. Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta säättää ammattiuurheilijoiden vakuuttamisvelvollisuudesta tietyin ehdoin sekä lisäksi kaikki Suomen neljä suurinta vahinkovakuutusyhtiötä (jotka vastaavat yli 90 % alan maksutulosta) tarjoavat kilpaurheilua sekä vaarallisia lajeja varten erikseen tapaturmavakuutuksia, joita kutsutaan urheiluvakuutuksiksi. Lisäksi oman kunnan ylläpitämiseksi harrastettavaa liikuntaa vakuutetaan vapaa-ajan tapaturmavakuutuksilla, jotka ovat neljänneksi yleisin vapaaehtoinen vakuutus Suomessa (Finanssiala 2020).

Urheilun vakuuttaminen on siis kiinteä osa lakisäätteistä sekä vapaaehtoista henkilövakuuttamista, mutta tieteellisessä tutkimuksessa se saa verrattain vähän jalansijaa. Sen sijaan urheiluvammoja ja -vahinkoja on tutkittu usealtakin eri kantilta.

Liikunta- ja urheiluvammojen tutkiminen on kiinteässä yhteydessä urheilun vakuuttamisen tutkimukseen, sillä ne ovat juuri niitä yksityishenkilöiden riskejä, joita kyseisillä tuotteilla vakuutetaan. Se, että liikuntavammat ovat toiseksi yleisin tapaturmatyyppi 20–74-vuotiaassa väestössä ja yleisin nuorimpien ikäryhmässä (20–34-vuotiaat) on erittäin huomionarvoinen seikka (THL 2017).

Verrattain vähäinen tutkimus urheilun vakuuttamisen osalta on ymmärrettävää, sillä esimerkiksi Finanssiala ry:n joka toinen vuosi julkaistavan vakuutustutkimuksen mukaan vastaajilla tai heidän lapsillaan 9 %:lla on urheiluvakuutus. Vertailukohtana vapaa-ajan tapaturmavakuutus on 46 %:lla. Määrä on kuitenkin kasvanut aikaisemmasta kahden vuoden takaisesta tutkimuksesta 2 prosenttiyksikköä ja useammalla vastanneista on urheiluvakuutus kuin esimerkiksi lemmikkieläinvakuutus tai lainaturvavakuutus. (Finanssiala 2020.)

Toisaalta, kun huomioidaan liikuntatapaturmien määrä Suomessa, on löydös jokseenkin huolestuttava. Vakuuttamisen näkökulmasta herää kysymys, onko suomalaisilla turvavajetta liikunta- ja urheiluvammariskien näkökulmasta?

Urheilun vakuuttaminen on samalla mielenkiintoinen osa vakuutusyhtiön tuoteportfoliota, sillä se on selkeästi eriytettyä vapaa-ajan tapaturmavakuuttamisesta, josta ei pääsääntöisesti korvata kilpaurheilussa tai riskialttiissa/vaarallisissa lajeissa syntyneitä vahinkoja. Tämä luo urheilun vakuuttamiselle otollisen ja vakiintuneen, joskin osin keinotekoisinkin markkinaraon.

Huomionarvoista urheilun vakuuttamisessa on myös urheilun markkina Suomessa. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen mukaan Suomessa ammattiuurheilijoiden määrä on kasvanut 2010-luvulla 32 %:lla. Tilastoon on huomioitu pelkästään urheilijat, jotka ansaitsevat urheilemisella yli 11 190 euroa vuodessa. (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2018.) Pelkästään vuodesta 2014 vuoteen 2020 kasvua on ollut 188 urheilijaa eli noin 19 % (TVK 2020). Todellisuudessa luku saattaa siis olla suurempikin. Lisäksi urheiluseurojen määrä on Seuratietokannan perusteella kasvanut 2000-luvulta 2010-luvulle tultaessa noin 36 % (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus 2021).

1.2 Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelmat, keskeiset käsitteet ja rajaukset

Tutkielman tavoitteena on selvittää, millaisia vahinkoja ja vammoja liikunnassa ja urheilussa syntyy aikaisemman tutkimuksen valossa ja verrata niiden tuloksia erään vakuutusyhtiön aitoon vahinkodataan urheilussa syntyvistä vahingoista. Vammat ja vahingot ovat riskejä, joista vakuutusyhtiöt ovat kiinnostuneita ja joita ne vakuuttavat.

Toisaalta tavoitteena on myös selvittää, mitkä ovat liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuudennäkymät ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat. Näkemystä tähän haetaan esimerkiksi haastatteleamalla suomalaisten vahinkovakuutusyhtiöiden ylintä johtoa liikunnasta ja urheilusta ilmiönä sekä vakuutusliiketoimintana nyt ja tulevaisuudessa.

Vakuutusyhtiön vahinkodatasta päädyttiin tutkimaan vain kilpaurheilussa syntyviä vammoja ja vahinkoja, sillä ne ovat selkeästi eroteltavissa datan pohjalla olevan tuotteen avulla, jolla vakuutetaan kilpaurheilua. Vapaa-ajan liikuntaa vakuutetaan vapaa-ajan tapaturmavakuutuksilla ilman erillistä laajennusta, joten siitä saatava data suoraan liikunnassa syntyvistä vahingoista ei ole yhtä läpinäkyvää.

Liikuntatapaturmat ovat kuitenkin yleisiä, joten niitä ei haluttu tässä tutkielmassa sivuuttaakaan. Näin ollen teoriaosuudessa esitetään sekä liikunnassa että urheilussa syntyviä vahinkoja, mutta urheilussa syntyvät vahingot ovat niitä, joita verrataan vakuutusyhtiön dataan. Sekä liikunta- että urheiluvahinkojen esitleminen teoriaosuudessa on siis perusteltua, sillä molemmissa sattuvat vahingot ovat mielenkiintoisia ja aina niitä ei voida edes erotella toisistaan vaan toisinaan liikunnan ja urheilun käsitteet vakuutusalan ulkopuolella tarkoittavat samaa.

Tutkimuksessa pyritään hahmottamaan myös, millaisesta ilmiöstä urheilun vakuuttamisessa on kyse ja miten lakisääteinen ja vapaaehtoinen urheiluvakuuttaminen eroavat toisistaan. Tutkimuksesta käy myös ilmi, millainen rooli liikunnalla ja urheilulla on Suomessa ja miten ne ovat kehittyneet ja kasvaneet vuosien saatossa. Myös koronapandemian vaikutus kilpa- ja ammattuurheiluun tulee huomioiduksi.

Tutkielman tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- 1) Millaisia vahinkoja ja vammoja liikunnassa ja urheilussa syntyy eli millaisia ovat vakuutettavat riskit?
- 2) Mitkä ovat liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuudennäkymät ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat?

Keskeiset käsitteet

Riski: Riski-käsitteellä on hyvin keskeinen sija vakuutusallalla. Riski on suomen kielessä lainasana, joten sen vastineiksi on perinteisesti nähty käsitteet, kuten vahingonvaara tai vahingonuhka. Sanan etymologia tulee kansanlatinasta ja sanasta risicare, jota käytettiin purjehduksessa ja jolla tarkoitettiin karin kiertämistä. (Rantala & Kivisaari 2014, 62.) Toisaalta riski-sanalla kuvataan myös tappiota, menetystä tai vahinkoa, joka liittyy ei-toivottuun tapahtumaan ja sen sattumisen mahdollisuuteen (Ahteensivu, Koskinen, Kulmala & Havakka 2018, 11).

Hansson (2010) ja Ahteensivu ym. (2018) ovat esittäneet riskin käsitteelle kaksi tärkeää ominaisuutta; riski liittyy ei-toivottavaan tapahtumaan ja kyseisen ei-toivotun tapahtuman sattuminen ei ole varma eikä mahdoton. Riski on siis ei-toivottavan tapahtuman mahdollisuus. (Ahteensivu ym. 2018, 12.)

Lisäksi riskit voidaan jakaa puhtaisiin ja spekulatiivisiin riskeihin. Puhtaalla riskillä tarkoitetaan sellaista riskiä, jossa vain tappio on mahdollinen eli siihen ei liity voiton mahdollisuutta. Esimerkiksi tapaturma on tällainen riski. Spekulatiivisen riskin ominaisuus on, että siihen liittyy sekä voiton että tappion mahdollisuus. Tällaisia riskejä ovat esimerkiksi liikeriskit. (Rantala & Kivisaari 2014, 65.) Tämä tutkielma keskittyy tarkastelemaan puhtaita riskejä urheilun kontekstissa. Toinen tapa on jakaa riskit staattisiin ja dynaamisiin. Staattiset riskit pysyvät samanlaisina yli ajan, kun taas dynaamiset riskit muuttuvat suhdanteiden ja olosuhteiden mukaan. (Ahteensivu ym. 2018, 16.)

Riskin vakuutuskelpoisuus: Jotta riski voidaan vakuuttaa, sen tulee olla vakuutuskelpoinen. Vakuutuskelpoisuudelle on pääsääntöisesti neljä eri vaatimusta, jotka ovat ennustettavuus, riippumattomuus, stabiliteetti ja riskin toteutumisen harvinaisuus (Rantala & Kivisaari 2014, 77–80). Lisäksi vakuutettava riski on luonteeltaan yleensä puhdas ja staattinen (Ahteensivu ym. 2018, 16).

Ennustettavuudella tarkoitetaan, että riskin toteutumisen todennäköisyys on riittävällä tarkkuudella ennustettavissa. Se ei kuitenkaan ole ehdoton vakuutuskelpoisuuden ehto. Riippumattomuus tarkoittaa, että vakuutettavan riskin on oltava edunsaajasta riippumaton. Pääsääntöisesti tällä tarkoitetaan sitä, että edunsaaja ei saa tahallaan tai törkeällä tuottamuksella aiheuttaa vahinkoa. (Rantala & Kivisaari 2014, 77–78.)

Stabiliteetti viittaa ajalliseen stabiliteettiin eli riski ei voi muuttua ajan mukana ennalta arvaamattomasti kovinkaan paljoa. Jos näin käy, ei edellytyksiä esimerkiksi vakuutusmaksun laskemiselle ole. Riskin toteutumisen pitää olla harvinaista. Mikäli näin ei olisi ja riskin toteutuminen olisi hyvin yleistä, ei riskiä olisi mielekästä vakuuttaa, koska vakuutusmaksu voisi muodostua maksettavan korvauksen suuruiseksi. (Rantala & Kivisaari 2014, 79–80.)

Tapaturma: Tapaturman määrittely ei ole yksiselitteistä. Tapaturman määritelmään otetaan kantaa esimerkiksi työtapaturma- ja ammattitautilain 5. luvussa 17 pykälässä: ”Tapaturmalla tarkoitetaan ulkoisesta tekijästä johtuvaa äkillistä ja odottamatonta tapahtumaa, joka aiheuttaa työntekijälle vamman tai sairauden” (Finlex 2015). Pääsääntöisesti tapaturman määritelmä koostuu siis neljästä elementistä, jotka ovat:

- Äkillisyys
- Ulkoinen
- Ruumiinvamman aiheuttava tapahtuma ja
- Joka sattuu vakuutetun tahtomatta (Jokela, Lammi, Lohi & Silvola 2013, 180).

Äkillisyydellä tarkoitetaan, että vamma syntyy ajallisesti lyhytkestoisessa tapahtumassa. Ulkoinen taas viittaa siihen, että tapaturmassa täytyy olla vaikuttamassa jokin ulkopuolinen tekijä, kuten esimerkiksi vieraan esineen isku (terävä esine aiheuttaa haavan). Tapaturman seurauksena tulee syntyä fyysinen, ruumiillinen vamma eikä esimerkiksi järkytys tai säikähdys täytä tätä määritelmää. Tapaturman tulee myös olla

vakuutetun tahdosta riippumaton, eli vakuutettu ei saa aiheuttaa vammaa itselleen. (Jokela ym. 2013, 180–181.)

Ammattiurheilu: ”Ammattiurheilusta on kyse silloin, kun urheilija harjoittaa urheilua yksilö- tai joukkuelajissa ammattinaan ja urheilemisesta maksetaan palkkaa enemmän kuin urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa säädetty rahamäärä tai kun urheilijan on otettava urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvassa annetun lain mukainen vakuutus” (LähiTapiola 2021).

Ammattiurheilijoiden vakuuttamisvelvollisuudesta säädetään myös laissa urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta ensimmäisessä pykälässä. Sen mukaan urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön on järjestettävä urheilijalle vakuutuksella tämän lain mukainen turva tässä laissa tarkoitetun tapaturman sekä vanhuuden varalta siihen asti, kun urheilija täyttää 65 vuotta, mikäli urheilijan ja Suomessa urheilutoimintaa harjoittavan urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön välillä on sovittu, että urheilija saa pääasiallisesti Suomessa harjoitetusta urheilemisesta veronalaista palkkaa pelikaudessa tai muutoin vuoden pituisen ajanjakson aikana vähintään 9 600 euroa (Finlex 2009). Tuloraja tarkastetaan vuosittain ja vuoden 2021 veronalaisen palkan pelikaudesta tai muutoin vuoden pituisen ajanjakson aikana pitää olla vähintään 12 090 euroa (TVK 2021). Ammattiurheilijan vakuuttaminen on siis lakisääteistä joukkueurheilijoille ja vapaaehtoista yksilöurheilijoille (Pohjola Vakuutus 2021c).

Kilpaurheilu: Kilpaurheilu määritellään eri yhtiöiden vakuutusehdoissa hyvin eri tavalla. Kolme suurinta vakuutusyhtiötä markkinaosuudella mitattuna eli Pohjola Vakuutus, LähiTapiola ja If kaikki mainitsevat kilpaurheilun määritelmässään, että urheilu on kilpaurheilua silloin, kun siihen liittyy kilpailu, ottelu tai urheilutapahtuma tai näihin tähtäävä sekä valmennusohjelman mukainen harjoittelu. (If 2020; LähiTapiola 2020; Pohjola Vakuutus 2021a.) Lisäksi If:n ja Pohjola Vakuutuksen ehdoissa mainitaan nimenomaan urheiluliiton tai -seuran järjestämät kilpailut, ottelut ja harjoitukset (If 2020; Pohjola Vakuutus 2021a). Kaikille yhtiöille on kuitenkin ominaista, että kilpaurheilu sekä tietyt vaaralliset tai riskialttiit urheilulajit ovat suljettu vapaa-ajan tapaturmavakuutusten korvauspiirin ulkopuolelle.

Yksityistapaturmavakuutus: Historiassa yksityistapaturmavakuutus on sijoittunut henkivakuutuksen ja työtapaturmavakuutuksen väliin ja ensimmäisiä yksityistapaturmavakuutuksia myi Patria-yhtiö vuodesta 1888 alkaen. Yksityistapaturmavakuutuksen on tarkoitus antaa turvaa vain tapaturmien varalle, joka on hyvin oleellinen rajaus. (Jokela ym. 2013, 179–180.)

Yksityistapaturmavakuutus voidaan ottaa täysajan vakuutuksena tai vapaa-ajan vakuutuksena. Näiden kahden erona on, että täysajan vakuutus kattaa myös työn yhteydessä sattuvat tapaturmat, joskin lakisääteinen työtapaturmavakuutus on yleensä mainittu ensisijaiseksi vakuutukseksi näissä tilanteissa. (Jokela ym. 2013, 182.)

Urheiluvakuutus: Urheiluvakuutukset ovat urheilun harrastajille suunnattuja erityisiä tapaturmavakuutuksia, jotka ovat suunniteltu korvaamaan valitun lajin kilpailutoiminnassa tai harjoittelun yhteydessä sattuvia tapaturmia. Kilpaurheilu ja sen harjoittelu sekä eräät vaaralliset urheilumuodot ovat usein suljettu perinteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusturvan ulkopuolelle. (Jokela ym. 2013, 187–188.)

Monesti urheiluvakuutuksen, pelivakuutuksen tai lisenssivakuutuksen ottaminen on edellytys sille, että urheilija voi osallistua lajinsa kilpailutoimintaan ja lähes kaikissa kilpaurheilua harrastavissa lajiliitoissa tämä on säännöissä erikseen määrätty. Vakuutus voidaan hankkia erikseen tai lisenssin eli kilpailuvan yhteydessä ja vakuutusmaksu saattaa olla kytketty seuran tai järjestön jäsenmaksun suorittamiseen. (Jokela ym. 2013, 190.)

Tutkimuksessa määritellään lakisääteinen ja vapaaehtoinen urheiluvakuutus, mutta tutkimus rajataan koskemaan vapaaehtoista urheiluvakuuttamista ja sen parissa syntyviä henkilövahinkoja. Teoriassa käsitellään liikunnassa ja urheilussa syntyviä vammoja sekä vahinkoja, mutta empiriassa keskitytään vain urheilussa syntyviin vammoihin ja vahinkoihin.

Vakuuttamisen näkökulmasta keskitytään vakuutettaviin riskeihin eli vammoihin ja vahinkoihin sekä tulevaisuuden vakuuttamispotentiaalin. Nykymarkkinassa tarjolla olevat urheiluvakuutukset tai niiden sisällöt jäävät vähemmälle huomiolle, joskin ne esitellään kappaleessa 2.2. Keskittyminen vakuutettavaan riskiin ja

tulevaisuudennäkymiin tekee tutkielman fokuksesta mielenkiintoisemman ja merkittävämmän, koska pääpaino on uusien näkökulmien löytämisessä eikä nyky maailman esittelemisessä.

1.3 Tieteenfilosofiset lähtökohdat

Tutkimisen tarkoituksena on lähtökohtaisesti tuottaa tietoa tutkittavalta aihealueelta. Tämän vuoksi tutkimuksessa on tärkeää määrittää, millainen on tutkimuksen *tutkimusfilosofia*. Termi tutkimusfilosofia viittaa niihin uskomuksiin ja oletuksiin, jotka liittyvät tiedon luomiseen. (Saunders, Lewis & Thornhill 2019, 131.)

Burrell ja Morgan (2016) toteavat, että tutkija tekee jokaisessa tutkimuksen vaiheessa monenlaisia oletuksia, ovat ne sitten tietoisia oletuksia tai tiedostamattomia. Nämä oletukset voidaan jakaa kolmeen luokkaan: ontologisiin, epistemologisiin ja aksiologisiin oletuksiin. (Saunders ym. 2019, 131.)

Ontologialla viitataan oletuksiin todellisuuden luonteesta. Ontologia määrittelee myös ilmiön todellisen luonteen. Tutkijalle ontologia näyttäytyy esimerkiksi tutkimusaiheen valinnassa ja siinä, miten aihe tutkijalle näyttäytyy. (Saunders ym. 2019, 134.) Tämän tutkimuksen aiheen valinnassa on ollut vaikuttamassa tutkijan oma mielenkiinto ja perehtyneisyys liikuntaa ja urheilua sekä sen vakuuttamista kohtaan sekä halu tutkia liikunnassa ja urheilussa sattuvien vammojen sekä tulevaisuuden vakuuttamispotentiaalin välistä suhdetta.

Epistemologia taas liittyy tutkijan ja tutkittavan kohteen väliseen luonteeseen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 129–130). Toisaalta epistemologia viittaa myös oletuksiin tiedosta, mitä tieto on, mikä määrittelee legitiimin ja validin tiedon sekä miten tieto kommunikoidaan eteenpäin.

Tutkijalle epistemologia voi näyttäytyä erilaisena tietona ja sen arviointina sekä tiedon esittämisenä. Tieto voi olla esimerkiksi numeerista dataa, kirjallista tekstiaineistoa tai visuaalisia kuvioita. (Saunders ym. 2019, 134.) Tässä tutkimuksessa epistemologia näyttäytyy teoriassa aihealueesta aiemmin tehtyinä tutkimuksina sekä aineistossa

numeerisen datan yhteensovittamisessa kirjalliseen muotoon sekä myöhemmässä analysoinnissa.

Luonteeltaan numeerinen data on objektiivista ja sitä myös käsitellään objektiivisesti, mutta teemahaastattelujen osalta korostuu haastateltavien näkemykset eikä haastatteluilla haeta suoria faktoja vaan kysymystenasetanta antaa mahdollisuuden myös visioinnille. Näin ollen aineisto pitää sisällään niin objektiivista analyysia kuin subjektiivista näkökulmaa.

Aksiologia viittaa arvojen ja etiikan rooliin tutkimuksessa. Käytännössä tutkijalle aksiologia tarkoittaa sitä, että tutkijan tulee päättää, miten hän suhtautuu omiin arvoihinsa tutkimuksessa ja miten ne vaikuttavat tutkimukseen. Tässä tutkimuksessa pyritään saamaan mahdollisimman tarkka kuva liikunnassa ja urheilussa sattuvista vahingoista ja vammoista aiemman tutkimuksen ja aidon vahinkodatan perusteella sekä pohtia liikunnan ja urheilun kehityksen kautta niitä ilmiönä sekä vakuutusliiketoimintana tulevaisuudessa. Näin ollen tutkijan omat arvot eivät ole tutkimuksessa pääosassa. On kuitenkin tarpeen tuoda esille tutkijan oma kiinnostus sekä ammatin suhde tutkittavaan aiheeseen, vaikka pyrkimyksenä on, että ne eivät aksiologisesti ohjaa tutkimusta ja sen tuloksia.

Tutkimus toteutetaan laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen voidaan nähdä olevan ymmärtävää tutkimusta. Tämä tarkoittaa, että tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa ja aineisto kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. (Hirsjärvi ym. 2009, 155.)

Tutkimuksen laadullista toteuttamista tukee se, että tutkittava ilmiö on näkökulmaltaan osittain uusi ja vaatii melko kattavan kirjallisen aineiston läpikäyntiä varsinkin teoriaosuudessa. Laadullisen tutkimuksen tärkeä kulmakivi, havaintojen teoriapitoisuus on tärkeää huomioida tässäkin tutkimuksessa. Havaintojen teoriapitoisuudella viitataan ontologisiin kysymyksiin, kuten millainen käsitys tutkijalla on tutkittavasta ilmiöstä, mutta myös siihen, millaisia merkityksiä tutkittavalle ilmiölle annetaan ja millaisia välineitä tutkimuksessa käytetään. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Kuten aiemmin on todettu, tämän tutkimuksen tarkoituksena on ymmärtää liikuntaa ja urheilua ilmiönä sekä niissä sattuvien vammojen ja vahinkojen suhdetta

urheiluvakuutuksilla vakuutettuihin riskeihin. Tieteenfilosofisesti tutkimuksessa on interpretivismin piirteitä.

Interpretivismi on yksi viidestä tieteenfilosofisesta suuntauksesta, jonka tarkoituksena on luoda uusia ja rikkaampia tulkintoja tutkittavasta ilmiöstä (Saunders ym. 2019, 149). Interpretivismin mukaan todellisuus voi olla kompleksia, eikä siihen usein ole löydettävissä yhtä totuutta. Tutkittavan ilmiön voidaan nähdä olevan kokonaisuutena kompleksinen eikä liikuntaan ja urheiluun ilmiönä tai niissä syntyviin vammoihin tai vakuutettaviin riskeihin ole löydettävissä yhtä tarkasti määriteltävää totuutta.

1.4 Tutkimusmenetelmät ja -aineistot

Tutkimuksen empiirisessä osuudessa tullaan hyödyntämään teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Tutkimuksessa on paljon teoreettisia kytkentöjä ja teoria tulee toimimaan suuressa roolissa, mutta tutkimuksen analyysi ei tule pohjautumaan suoraan teoriaan. Empirian on tarkoitus alkaa aineistolähtöisesti, mutta empiriaa tullaan lopussa vertaamaan teoriaan. Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan teoriaohjaavalle sisällönanalyysille on tyypillistä, että analyysiyksiköt valitaan aineistosta, mutta aikaisempi tieto ohjaa tai auttaa valitsemaan yksiköitä. Näin tulee olemaan myös tässä tutkimuksessa.

Teoriaohjaavaan sisällönanalyysiin kuuluu myös yleensä abduktiivinen päättely (Tuomi & Sarajärvi 2018). Abduktiivinen päättely on päättelylogiikka, jossa tutkijan ajatteluprosessissa vaihtelevat valmiit mallit ja aineistolähtöisyys (Tuomi ja Sarajärvi 2018).

Tässä tutkimuksessa abduktiivisuus näkyy esimerkiksi siten, että yhdistellään aineistoa sekä valmista teoriaa toisiinsa. Pohdinnassani oli myös deduktiivinen päättely, jossa siis teoriaa testataan aineistoon. Tässä tutkimuksessa ei voida kuitenkaan määrittää onko aineisto vai teoria pääosassa, joten niiden yhdistäminen on hedelmällisempää.

Empiriaosuudessa aineisto on tarkoitus kerätä numeerisesta datasta sekä eri asiantuntijoiden näkemyksistä. Numeerinen data kerätään erään vakuutusyhtiön aidosta vahinkodatasta, joka muutetaan kirjalliseen muotoon. Datan keruu ja analysointi tehdään

Tableau Software -ohjelmalla, josta kerrotaan lisää kappaleessa 4.1. Asiantuntijahaastattelut olivat puolistrukturoituja teemahaastatteluita, jotka toteutettiin yksitellen. Haastattelujen litterointi, analysointi ja yhdistäminen tehtiin mahdollisimman nopeasti haastattelujen jälkeen. Koska empiria-aineistoa on kahdenlaista, empiriassa käytetään monimenetelmäisyyttä ja erilaiset aineistot pyritään yhdistämään toisiinsa.

Kuten esittelyssä todettiin, liikunnassa ja urheilussa syntyvien vammojen kontekstista on tehty tutkimuksia aiemminkin. Aion hyödyntää tutkielmassa kilpa- ja huippu-urheilusta tehtyjä selvityksiä ja tapaturmista sekä urheiluvammoista tehtyjä tutkimuksia ja tilastointia. Lisäksi hyödynnän henkilövakuuttamisesta tehtyä kirjallisuutta ja lakiaineistoa.

1.5 Teorettinen viitekehys ja keskeinen kirjallisuus

Teorettisena viitekehysenä teoriaosuudessa tutkimuksessa tulee näkymään pikemmin synteesi kuin adaptaatio. Teoriaosuus pitää sisällään monia eri tutkimuksia liikunnan ja urheilun kehityksestä sekä niissä syntyvistä vammoista ja tarkoituksena on koota eri tutkimukset ja osa-alueet yhteen, jotta niitä voidaan myöhemmin peilata empiriaan.

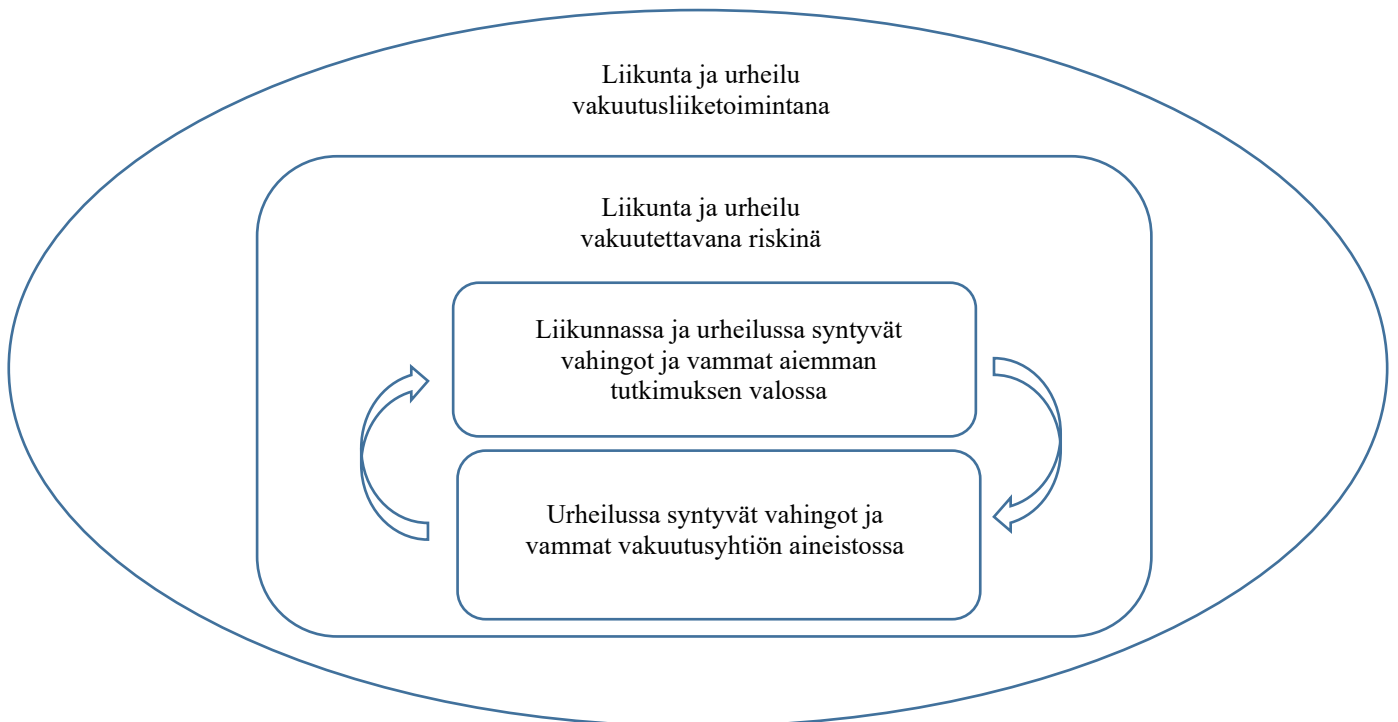
Tutkimuksen taustateoria määrittää, mitä vasten aineistoa tarkastellaan. Tutkielmani taustateoria koostuu liikunnan ja urheilun sekä niiden vakuuttamisen teoriasta, kuten siitä, miten liikuntaa ja urheilua Suomessa harrastetaan ja vakuutetaan, millaista ammatti- ja kilpaurheilu on Suomessa ja toisaalta, miten liikunta ja urheilu ovat suomalaisessa yhteiskunnassa kehittyneet. Toinen keskeinen osa taustateoriaa ovat teoriaosuudessa kuvatut vammat ja vahingot, joita liikunnan ja urheilun kontekstissa syntyy. Keskiössä ovat vammojen aiheutumisten tavat, olosuhteet ja eri lajien ominaispiirteet.

Tulkintateoria ohjaa tutkijan valintoja sekä niitä asioita, joita aineistosta etsitään. Tässä tutkielmassa tulkintateoria syntyy vakuutusyhtiön näkökulmasta liikunnan ja urheilun vakuuttamiseen sekä vakuutettavaan riskiin eli vammoihin ja vahinkoihin, joita urheilussa syntyy. Vaikka teoriaosuudessa on esitetty useita tutkimuksia liittyen liikunta- ja urheiluvammoihin, pyritään empiria-aineistosta etsimään samoja tai erilaisia löydöksiä erään vakuutusyhtiön aidosta vahinkodatasta pelkästään urheilussa syntyviin vammoihin. Tämä johtuu siitä, että data urheilussa syntyvistä vammoista on eroteltavissa vakuutusyhtiön datasta kilpaurheilun erillisen vakuuttamisen avulla tai sen takia. Vapaa-ajan liikunnan

osalta näin ei ole. Asiantuntijahaastatteluin pyritään tässä tutkielmassa löytämään syvempi yhteys liikunnan ja urheilun ilmiön sekä tosiasiallisen vakuutusliiketoiminnan mahdollisuuksien ja haasteiden välille.

Teoreettinen viitekehys

Tutkielman teoreettisessa viitekehyksessä on pyritty kuvaamaan tutkimuksen rakennetta. Tutkimus koostuu eri kerroksista, joissa ytimessä eli fokuksessa on urheilussa syntyvät vammat teorian ja aineiston perusteella. Seuraavalla kerroksella urheilussa syntyneitä vahinkoja ja vammoja verrataan vakuutettuihin riskeihin eli aineistossa esiintyvään esitykseen urheilun vakuutuksista Suomessa. Uloimmalla kehällä ammatti- ja kilpaurheilun luonne Suomessa tuo tutkimukselle tekstuuria.

Kuvio 1: Tutkielman teoreettinen viitekehys

2 LIIKUNNAN JA URHEILUN ROOLI SEKÄ VAKUUT- TAMINEN SUOMESSA

2.1 Liikunnan ja urheilun asemoituminen ja historia Suomessa

”Kansa, joka ei tunne menneisyyttään, ei hallitse nykyisyyttään, eikä ole valmis rakentamaan tulevaisuutta varten.”

- Jalkaväen kenraali Adolf Ehrnrooth

Jotta kykenemme ymmärtämään millaiseksi liikunta ja urheilu ovat muotoutuneet nykypäivänä, meidän tulee ymmärtää, miten se on kehittynyt ajan saatossa. Liikunnan ja urheilun voidaan nähdä olevan vahvasti osa eri maiden kansallista identiteettiä. Itsenäistymisemme alkuvaiheessa urheilun voitiin nähdä toimineen jopa kansallisen identiteetin rakentajana, kun nuori valtiomme pääsi nauttimaan olympiasaavutuksista. Vuonna 1952 Helsingissä järjestetyt olympiakisat olivat omiaan yhdistämään kansaa vaikeissa olosuhteissa. (SLU 2003, 8.)

Suomalaiset menestyneet huippu-urheilijat, kuten Lasse Viren, Matti Nykänen, Teemu Selänne, Jari Litmanen ja Mika Häkkinen ovat monelle lähes kansallisaarteita. 78 prosenttia suomalaisista kokeekin, että suomalaisten urheilijoiden kansainvälinen menestys on melko tai ehdottoman tärkeää. (SLU 2003, 20.) Liikunnan ja urheilun tärkeyttä kansalliseen kulttuuriin kuvastaa myös esimerkiksi eri kansallislajit. Suomen kansallislaji on pesäpallo, kun taas esimerkiksi toisessa Pohjoismaassa Norjassa se on maastohiihto.

Suomalaisen liikunnan ja urheilun tarinan voidaan katsoa alkaneen vuonna 1856, jolloin Suomeen perustettiin ensimmäinen urheiluseura, porilainen purjehdusseura Segelföreningen i Björneborg. Tämän jälkeen urheilutoiminnan aktivoituminen oli huomattavaa ja 1800-luvun loppuun mennessä Suomessa oli jo 341 urheiluseuraa tai alayhdistystä, jotka syntyivät raittius- ja nuorisurojen, vapaapalokuntien ja työväenyhdistysten yhteydessä. (SLU 2003, 5.)

Kilpaurheilun eli ”sportin” yleistyessä 1800-luvun lopussa, järjestettiin tietävästi ensimmäiset urheilukilpailut Tyrnävällä vuonna 1879. Vuonna 1906 suomalaiset osallistuivat ensimmäistä kertaa olympiakisoihin Venäjän lipun alla. 1920-luvulla perustettiin Yleisradio, valtion tuki urheilulle sekä rakennettiin useita urheilukenttiä. Urheilu on itse

asiassa ollut mukana Yleisradion lähetyksissä sen perustamisesta saakka. Myös ensimmäinen suomalainen ammattiurheilija julistettiin Los Angelesin olympiakisoissa vuonna 1932. Tämä henkilö oli Paavo Nurmi. (SLU 2003, 7.)

Todellinen suomalaisen urheiluidentiteetin läpimurto tapahtui hieman ennen toista maailmansotaa, sen aikana ja sen jälkeen. Vuonna 1938 Helsinkiin valmistui Olympiastadion ja Helsingille myönnettiin vuoden 1940 olympiakisojen järjestämisoikeus. Toisen maailmansodan syttyminen kuitenkin esti kisojen järjestämisen. Lopulta, vuonna 1952 olympialaiset saatiin järjestettyä ja viimeistään silloin Suomi nousi vakavasti otettavien urheilukansakuntien joukkoon ja rakensi siltaa idän ja lännen välille. (SLU 2003, 9–11.)

1960- ja 1970-luvut olivat Suomessa yhteiskunnallisesti hyvin tärkeiden reformien aikaa. 60-luvulla hyvinvointiyhteiskunta rakentui ja esimerkiksi sosiaaliturva syntyi tuoden mukanaan sairausvakuutusjärjestelmän sairaanhoito-, työtulo- ja äitiysvakuutuksineen sekä ansiosidonnaisine eläkkeineen. Vuonna 1972 eduskunta hyväksyi kansanterveyslain, joka käynnisti esimerkiksi terveyskeskusverkoston rakentamisen.

Samoihin aikoihin liikuntapoliittiset tavoiteohjelmat tulivat osaksi poliittisten puolueiden ohjelmaa. Liikunnan ja urheilun osalta tärkeä muutos tapahtui vuonna 1965, jolloin suomalaiset siirtyivät 40-tuntiseen työviikkoon. Tämä merkitsi vapaa-ajan lisääntymistä, joka johti myös liikunnan ja kuntourheilun lisääntymiseen. (SLU 2003, 12.)

Urheilujärjestöjen aktivoituminen tapahtui 1980-luvulla. Niiden toimesta Suomessa käynnistyi liikuntaa kaikille -ideologia. Tätä tuki myös julkinen sektori ja ensimmäinen liikuntalaki astui voimaan vuonna 1980. Myös akatemialla ja opiskelijoilla on oma roolinsa 1980-luvun urheilukehityksessä, sillä tuolloin opiskelijat alkoivat yhä enemmän kiinnostua urheilusta politiikan sijaan ja nk. ”sählyskupolven” edustajat perustivat salibandyn vuonna 1985. Urheilu myös muuttui lapsilähtöisemmäksi, kun Nuori Suomi -ohjelma perustettiin. (SLU 2003, 14.)

Vaikka vuonna 1940 urheiluseurojen toimesta perustettu Veikkaus Oy on ollut pitkään tuottoineen liikunnan merkittävin rahoituskanava, syntyi 1980-luvulla täysin uusi urheilumarkkinoinnin ala, joka lisäsi sekä urheilun kiinnostavuutta että markkina-arvoa. Tämän johdosta esimerkiksi kansainvälisen olympiakomitean liikevaihto moninkertaistui. (SLU 2003, 14–15.)

Yhteiskunnalliset haasteet, kuten Neuvostoliiton hajoaminen, ulkomaankaupan heikentyminen, markan arvon romahtaminen ja taloudellinen lama värittivät 1990-luvun alkua. Samaan aikaan globaalit ja avoimemmat markkinat, eurooppalainen rahaliitto ja media-kulttuuri tekivät tuloaan. (SLU 2003, 16.) Vuonna 1995 Suomi ja suomalaiset saivat joukkueellisen uusia sankareita, kun Suomi voitti ensimmäisen kerran jääkiekon maailmanmestaruuskilpailut ja vielä urheilun ”arkkivihollisen”, Ruotsin maaperällä. Tämä oli kaivattua lääkettä laman runtelemalle kansalle.

Urheilun viihteellistyminen, koululiikunnan rinnalle syntynyt terveys- ja hyötyliikunnan käsite sekä erilaiset liikuntahankkeet näkivät todellisen päivänvalon 1990-luvulla. Jo tuolloin havaittiin, että on elintärkeää saada vähän liikkuvat innostumaan liikunnasta. Uudet hankkeet muodostuivat kuitenkin taloudellisesti haastavimmiksi vuonna 1993, kun seuroilta poistui korvamerkintä veikkausvoittovaroista, joka oli monelle seuralle tärkeä taloudellinen tuki. Näin ollen harrastajien ja nuorten urheilijoiden vanhempien rooli rahoittajana kasvoi. (SLU 2003, 17.)

Viimeistään 2000-luku teki liikunnasta monipuolisempaa kuin se on koskaan ollut. Edennyt globalisaatio, Euroopan unioni, tietoyhteiskunnan kehitys sekä alueellinen keskittyminen kasvukeskuksiin muokkasivat yhteiskuntaamme samalla, kun tasa-arvoiset koulutautumismahdollisuudet takasivat entistä paremmat lähtökohdat kansalaisille. Toisaalta tasa-arvon ylläpitäminen muilla yhteiskunnan sektoreilla muuttui yhä haastavammaksi ja esimerkiksi tuloerojen kasvaminen saattoi vaikeuttaa varsinkin lasten mahdollisuuksia liikkua tasavertaisesti. (SLU 2003, 18.)

Toisaalta kohtaamme nykyään myös aivan uudenlaisia haasteita. Väestön ikääntyminen, eliniän pidentyminen ja huoltosuhteen heikentyminen aiheuttavat valtavasti huolta. Palveluntarve iäkkäillä kasvaa ja työssäkäyvän väestönosan jaksaminen ja terveys ovat yhä tärkeämmässä osassa yhteiskuntamme ja taloutemme kannalta. Siirtyminen fyysisestä työstä tietotyöhön on johtanut arkisen aktiivisuuden vähentymiseen ja sen kompensoimiseksi liikuntaa tulisi lisätä. (SLU 2003, 19.)

Kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan hieman alle puolet aikuisväestöstä (44 %) kuitenkin liikkuu terveyden kannalta riittävästi, terveyttä edistävällä tavalla. Sen sijaan riittämättömästi liikkuvia aikuisia on 1,9 miljoonaa 19–65-vuotiaiden joukossa. Riittäväällä

terveyttä edistävällä liikunnalla tarkoitetaan tässä yhteydessä miltei päivittäistä liikuntaa, jonka kokonaiskesto on vähintään 30 minuuttia. (Kuntaliikuntaliitto ry 2010, 11.)

Valtion liikuntaneuvoston ja Aaltosen (2016) mukaan liikunnan ja urheilun potentiaali yhteiskunnan kehityksen kannalta näkyy kolmelta kantilta; se tuo yhteen kaikenikäisiä ihmisiä eri taustoista, rikkoo rajapintoja, joita toisissa yhteyksissä on vaikea ylittää ja aikaansaa sosiaalista hyvää. Liikuntaa ja urheilua sekä niiden tukemista tarvitaan jatkossakin kansanterveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi, yhteisöllisyyden sekä yhdessäolon säilyttäjäksi, mutta myös ammatti-, kilpa- ja harrasteurheilun arvokkaan aseman säilyttämiseksi.

2.1.1 Liikunnan ja urheilun kehitys sekä liikkujien lukumäärä

Liikuntatoimialan koko on Suomessa vähintään 5,5 miljardin euron arvoinen. Ala on kasvussa ja etenkin terveyteen sekä hyvinvointiin liittyvät tuotteet ja palvelut ja liikuntalähetoiset viestintä-, viihde- sekä lifestyle-palvelut ja -tuotteet ovat kasvavia segmenttejä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 4.)

Vakuutusyhtiön näkökulmasta terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät tuotteet ja palvelut ovat erittäin mielenkiintoisia. Uudenlaisilla hyvinvointi- ja kuntokeskuksilla sekä liikuntapalveluilla on varmasti vammojen syntymisen ennaltaehkäisyn ja näin ollen vakuutuskorvausten realisoitumisen näkökulmasta positiivisia ulkoisvaikutuksia, mutta uudet palvelut voivat tehdä toimintakentästä myös erilaisen.

Yksi tällainen esimerkki on yksityissairaalat ja esimerkiksi Kroatiassa toimiva terveysklinikka Terme Selce. Klinikka tarjoaa huippu-urheilijoille terveys- ja kuntoutuspalveluiden ekosysteemin lääkäreineen, fysioterapeutteineen ja valmentajineen. Klinikalla itseään ovat hoidattaneet esimerkiksi Kalle Palander ja Tanja Poutiainen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 15.) Näin ollen perinteiset kotimaiset toimijat eivät ole enää ainoita, joita urheilua vakuuttavan tahon tulee ottaa huomioon.

Suomen kuntoliikuntaliitto ry:n, Nuori Suomi ry:n, Suomen Olympiakomitean, Helsingin kaupungin sekä Suomen Liikunnan ja Urheilun teettämä Kansallinen liikuntatutkimus on trenditutkimus liikuntalajien harrastamisesta Suomessa. (Suomen kuntoliikuntaliitto 2010, 1–3.) Kansallisen liikuntatutkimuksen tehtävänä on selvittää 19–65-vuotiaiden

liikunta-, kuntoilu- ja urheiluharrastuksien määrää, harrastettavia lajeja ja harrastuksissa käytettyjä palveluita. Viimeisin tutkimus on tehty vuosina 2009–2010, jossa haastateltiin 5 588 vastaajaa. Tutkimus edustaa maan 19–65-vuotiasta väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. (Suomen kuntoliikuntaliitto 2010, 5.)

Tutkimuksen mukaan enemmistö eli 55 % vastaajista kertoo harrastavansa jonkinlaista liikuntaa vähintään neljästi viikossa. Enemmistön prosenttiluku muutettuna väestöestimaatiksi, saadaan tulos, että noin 1,8 miljoonaa suomalaista liikkuu vähintään neljästi viikossa. Kyseisen segmentin prosenttiosuus on kasvanut vuosista 2001–2002 ja 2005–2006, jolloin yhtä usein liikuntaa harrasti 46 % ja 49 % vastaajista. (Suomen kuntoliikuntaliitto ry 2010, 6.)

Toisaalta vajaa kolme miljoonaa suomalaista liikkuu vähintään kaksi kertaa viikossa. Kausaliteetti liikunnan harrastajien suurella määrällä ja kävelylenkkeilyn suosion välillä on myös yksi havainto. Varsinkin yli 50-vuotiailla kävelylenkkeily on tärkeä aktiivisuuden selittäjä. (Suomen kuntoliikuntaliitto ry 2010, 6.)

Kuntoliikuntaliitto ry:n (2010, 10) mukaan myös harrastettavien lajien määrässä on tapahtunut kasvua. Aikuisväestöstä 21 % vastaajista harrastaa vähintään yhtä lajia ja 26 % kahta lajia. Neljää tai useampaa lajia harrastaa neljäsosa vastaajista. Rajaamalla kävely pois harrastettavien lajien joukosta, putoaisi keskimäärin 1 laji harrastajaa kohden pois (Kuntoliikuntaliitto ry 2010, 8).

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen, LIKES:n ja Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan tutkijoiden tuottaman ”Aikuisväestön liikunnan harrastaminen, vapaaehtoistyö ja osallistuminen 2018” -tutkimuksen mukaan suomalaisesta aikuisväestöstä 48,9 % harrastaa neljää tai useampaa lajia ja kahden lajin harrastajia on 15,1 %. (Kihu 2019.)

Kahden tutkimuksen luvut eroavat toisistaan merkittävästi ja esimerkiksi neljän tai useamman lajin harrastajien määrä on kasvanut. Tutkimukset eivät ole vertailukelpoisia, sillä jo tutkimusten populaatioissa on eroa. Kansallisessa liikuntatutkimuksessa vastaajien ikä on 19 ja 65 ikävuoden välillä, kun taas Kihun (2019) teettämässä tutkimuksessa vastaajat sijoittuivat 15-65+ -vuotiaisiin.

Sukupuolten osalta kansallisessa liikuntatutkimuksessa havaittiin, että naiset harrastavat liikuntaa miehiä monipuolisemmin sekä enemmän. Sama havainto tehtiin Kihu:n (2019) teettämässä tutkimuksessa. Naisten keskuudessa onkin yli 10 % enemmän päivittäin liikuvia vastaajia kuin miehissä. Miehet harrastavat naisia useammin voimaperäistä ja rasittavaa liikuntaa, kun taas naiset harrastavat miehiä enemmän ripeää ja reipasta liikuntaa. Voimaperäinen ja rasittava liikuntaa korostuu nuorilla vastaajilla, joista yli kolmasosa kuntoilee voimakkaasti hikoillen. (Kuntoliikuntaliitto ry 2010, 9.)

Tutkimuksessa liikuntaa harrastavat jaettiin seitsemään ryhmään: kilpa- ja kuntourheilijoihin, kunto- ja terveys-, hyöty- ja satunnaisliikkujiin sekä liikunnallisesti passiivisiin. Tutkimuksen mukaan suomalaisista 5 % samaistuu kilpaurheilijoihin. Määrän voidaan nähdä olevan kasvussa. (Kuntoliikuntaliitto ry 2010, 9.)

Aikuisväestöstä valtaosa, 66 % harrastaa liikuntaa yksin. 34 % aikuisväestöstä harrastaa liikuntaa seurassa. (Kihu 2019, 14.) Kilpaurheilijoita on urheiluseuroissa ja liikuntaseuroissa liikuntaa harrastavista 20 %. Heillä korostuu monien lajien harrastaminen, sillä 43 % heistä harrastaa vähintään neljää lajia. Kilpaurheilijoiden osalta harrastettujen lajien määrä on myös kasvanut. (Kuntoliikuntaliitto ry 2010, 8–13.)

Ikäryhmittäin 19–25-vuotiaista 11 % ilmoittautuu kilpaurheilijoiksi. Sen sijaan yli 35-vuotiaista hyvin harva samaistuu enää kilpaurheilijaksi. Vaikka yli 50-vuotiaista 2 prosenttia kilpaurheilee, tarkoittaa se Suomen mittakaavassa yli 20 000 seniorikilpaurheilijaa. Yleisin kuntoilijatyyppejä on kuntoliikkuja, joita on 38 % liikkujista. (Kuntoliikuntaliitto ry 2010, 13.)

Yleisimmät kilpaurheilutavat lajit ovat palloilulajeja sekä suunnistusta. Kuntoliikkujiin keskuudessa yleisiä lajeja ovat esimerkiksi golf, rullaluistelu, sauvakävely ja tanssi. Kävelyn suosio kertoo sekin, että suosituimpia liikuntapaikkoja ovat kevyen liikenteen väylät ja erilaiset ulkoilureitit. Huomionarvoista on, että kuntosalit ovat kolmanneksi yleisin liikuntapaikka suomalaisten keskuudessa (9 %) ja niiden painoarvo suosittuna liikuntapaikkana on lisääntynyt. (Kuntoliikuntaliitto ry 2010, 14.)

Kuntosaliharrastus kuuluu 713 000:n suomalaisen harrastusrepertuaariin. Kun lukua verrataan aiempiin kansallisiin liikuntatutkimuksiin, havaitaan, että kuntosaliharrastajien määrä kasvaa 47 000:n harrastajan vuositahdilla. Samaan aikaan esimerkiksi jääkiekossa aikuisharrastajia oli 99 000. (Kuntoliikuntaliitto ry 2010, 15.) Olympiakomitean

ylläpitämän Suomisport-palvelun datan mukaan aikuisten jääkiekkopelipasseja oli ostettu kaudelle 2018–2019 43 367 henkilölle (Suomisport 2021). On tärkeää huomioida, että pelipassi ostetaan vain, kun osallistutaan Jääkiekkoliiton järjestämiin sarjoihin tai tapahtumiin eli kyse on kilpailijoista.

Joukkue- ja palloilulajeista eniten harrastajia on kuitenkin kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan salibandylla, jossa harrastajia on 210 000 henkilöä. Toiseksi eniten on jalkapallolla, jota harrastaa 140 000 henkilöä. Jääkiekko on kolmanneksi yleisin. (Kuntoliikuntaliitto ry 2010, 16) Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksen (2017) mukaan suosituin palloilulaji oli jalkapallo, jota harrastaa noin joka kahdeskymmenes. Salibandya harrasti lähes yhtä moni. Näin ollen molempien lajien harrastajien määrä on kasvanut, mutta jalkapallolla enemmän.

Kaupunkilehti Länsiväylä (2016) uutisoi, että Suomen harrastetuimmat kilpalajit olivat järjestyksessä jalkapallo, jääkiekko, salibandy, yleisurheilu, koripallo, pesäpallo, voimistelu, suunnistus, lentopallo ja golf. Jalkapallo oli ensimmäisellä sijallaan ylivoimainen 130 700 rekisteröityneellä, lisenssin omaavalla urheilijalla ja 400 000 harrastajalla. Toiseksi suosituimmalla lajilla jääkiekolla lisenssiurheilijoita on yli 73 000 ja harrastajia yli 200 000.

Kihun (2019) mukaan suosituin joukkue- ja palloilulaji on jalkapallo, jota harrastaa 362 000 henkilöä. Toiseksi yleisin on jääkiekko 210 000 henkilöllä ja kolmanneksi yleisin salibandy 166 000 henkilöllä. Luku ilmaisee harrastajien määrään, jotka ovat kokeilleet lajia ainakin kerran vuodessa.

Huomionarvoista on myös, että palloilulajeilla on tyypillisesti paljon harrastajia suhteessa lisenssin omaaviin kilpaurheilijoihin, kun taas esimerkiksi yleisurheilulla lisenssiurheilijoita oli 32 000 ja harrastajia noin 40 000. Ero ei siis ole yhtä suuri kuin esimerkiksi jalkapallossa tai jääkiekossa. (Länsiväylä 2016.)

Urheilun luonne on myös muuttumassa ja jo muuttunut. Enää pelkästään fyysisesti liikuttavia ja rasittavia sekä perinteisiä lajeja ei nähdä urheiluna, vaan myös esimerkiksi elektroninen urheilu (e-urheilu) nähdään (kilpa)urheilulajina, jolla on oma keskusjärjestö ja jota harrastaa 66 000 henkilöä vähintään kerran viikossa (Kihu 2019, 18). Tämänkaltaiset, ei-tyypilliset urheilulajit ovat myös vahinkoriskeiltään ja vakuutuskelpoisuudeltaan ”perinteisistä” lajeista poikkeavia ja mielenkiintoisia vakuuttamisen kannalta.

Valtion liikuntaneuvoston julkaisemassa LIITU-tutkimuksessa tutkitaan lasten ja nuorten liikuntakäyttäytymistä Suomessa. Tietoa kerätään 7-, 9-, 11-, 13- ja 15-vuotiaiden lasten liikkumisesta ja paikallaanolosta. Viimeisin raportti on julkaistu 2018 ja se kuvaa sen hetkistä tilannetta. (Valtion liikuntaneuvosto 2019, 10.)

Tutkimuksessa havaittiin, että lapsista ja nuorista vain kolmasosa saavuttaa liikuntasuosituksen. Myös liikkumisen vähentyminen ja paikallaanolon lisääntyminen havaittiin iän myötä. Tutkimuksen tulosten mukaan lapset ja nuoret viettävät valveillaoloajastaan yli puolet istuen tai maaten ja reippaaseen tai rasittavaan liikuntaan käytetään valveillaoloajasta vain reilu kymmenesosa. Istumiseen ja makaamiseen on yhteydessä myös ruutu-aika, jota kertyi alle suositusten vain 5 %:lle. (Valtion liikuntaneuvosto 2019, 146.)

Vapaa-ajan omatoiminen liikkuminen on yleisin liikuntamuoto lapsille ja nuorille. Organisoitua liikunnasta seuratoiminta on suosituinta ja sen suosio onkin ollut vuodesta 2014 lievässä kasvussa tavoittaen yhä useamman 9–15-vuotiaan lapsen ja nuoren. Sen sijaan ikäluokassa 11–15 liikunnan merkityksellisyys on heikentynyt vuosien varrella. (Valtion liikuntaneuvosto 2019, 148.)

Tutkimuksessa havaittiin myös, että koululiikunnan osalta vain puolet lapsista ja nuorista liikkuvat tuntijaon mukaisen minimimäärän verran. Liikunnanopetuksen lisääminen keran viikosta kahteen kertaan edistäisi liikuntasuosituksien täyttymistä. Koululiikunnassa korostuvat oppilaiden sosioemotionaaliset tekijät, kuten hauskuus ja hyvä ilmapiiri. (Valtion liikuntaneuvosto 2019, 149.)

Liikunta-aktiivisuudella on lapsille ja nuorille myös valtavasti muita positiivisia ulkoisvaikutuksia. Niille lapsille ja nuorille, jotka liikkuvat vähiten, on yksinäisyyden tunteen kokeminen kolme kertaa yleisempää kuin suositusten mukaisesti liikkuville. Liikunta-aktiivisuus on myös yhteydessä myönteiseen kehonkuvaan, parempiin yöuniin, säännölliseen ja terveelliseen ruokailuun sekä myönteisiin arvioihin omasta terveydestä. (Valtion liikuntaneuvosto 2019, 152–153.)

Tämän päivän lapset ja nuoret ovat tulevaisuuden aikuisia ja yhteiskunnan tukipilareita, ja heidän hyvinvointinsa ja jaksamisensa täytyvät olla tärkeässä fokuksessa. Liikunta ja urheilu ovat tärkeä osa molempia. Lasten ja nuorten on oltava liikunnallisesti

aktiivisempia ja löydettävä enemmän merkityksellisiä asioita liikunnasta.

2.1.2 Ammattuurheilu ja ammattuurheilijoiden lukumäärä

Ammattuurheileminen on lisäksi oma lukunsa liikunnan ja urheilun kokonaisuudessa. Urheilun ammattimaistuminen ja työksi mieltäminen on tapahtunut verrattain myöhään. Vuodesta 1995 vuoteen 1999 ammattuurheilijoiden sosiaaliturvaa hoidettiin erikoisjärjestelyin, kunnes vuonna 2000 astui voimaan laki urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta. Ennen vuotta 1995 ammattuurheilijoille ei ollut tapaturma- ja työlakeja vastaavaa sosiaaliturvaa. (Kihu 2018.)

Suomalaisen ammattuurheilun ensimmäinen ammattilaissarja, jääkiekon SM-Liiga (nykyisin Liiga) perustettiin vuonna 1975. Jääkiekon voidaankin Suomen urheilukentässä olevan pitkälle ammattimaistunut laji, kun taas esimerkiksi koripallo ja pesäpallo ovat puoliammattilaislajeja. Esimerkki vähän ammattimaistuneesta lajista on salibandy. (Lämsä, Nevala, Aarresola & Itkonen 2020, 62.)

Ammattimaisuuden taso näkyy myös ammattilaissarjassa kilpailevien joukkueiden liikevaihdossa sekä ammattipelaajien ja -valmentajien määrissä. Lämsän ym. (2020) mukaan Liigan joukkueiden yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2017 oli 97 miljoonaa euroa, kun huomioidaan molemmat miehet sekä naiset. Vastaavasti koripallon pääsarjojen joukkueilla liikevaihtoa oli 5,8 miljoonaa euroa. Jääkiekon ammattipelaajia oli vuonna 2018 622 ja päätoimisia valmentajia 260. Koripallon vastaavat luvut ovat 93 ja 56.

Tapaturmavakuutuskeskus on velvoitettu lain urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvastajalla ylläpitämään tilastoa vakuutetuista ammattuurheilijoista ja vakuutuksenottajista. Lisäksi TVK:n pitää tilastoida ammattuurheilijoille sattuneet vahingot ja niistä maksetut korvaukset. (TVK 2020.)

Vuonna 2020 urheilijavakuutuksen vuosivakuutettujen lukumäärä kappaleina oli 1174. Tämä on enemmän kuin vuonna 2019, jolloin vakuutettuja oli 1092. Lajeittain eniten vakuutettuja vuonna 2020 oli jääkiekossa (630), jalkapallossa (298) ja koripallossa (109). (TVK 2020.) Mielenkiintoista on, että Suomessa ammattuurheilijoista ainoastaan 1,6 prosenttia on naisia. Lukumäärä on ollut kasvussa, joskin hitaassa sellaisessa. (Kihu 2018.)

Kaikissa kolmessa lajissa vakuutettujen määrä on kasvanut, mutta koripallossa suhteellisesti eniten. Kasvua vuodesta 2019 vuoteen 2020 on ollut noin 47 %. Vastaavasti jääkiekossa luku on vajaa 2 %. Jääkiekossa vakuutettujen määrän vähäinen kasvu selittyy sillä, että Liigassa on jo lähes täysi ammattilaisuusaste, jonka vuoksi ammattipelaajien määrä ei voi kasvaa samaa vauhtia puoliammattilaissarjojen kanssa.

Lisäksi on huomionarvoista, että lentopallo on ainut tilastoiduista lajeista, joissa vakuutettujen määrä on tippunut vuoteen 2020 tultaessa. Luokassa ”yksilölajit ja muu joukkuelaji” vakuutettujen määrä on pysynyt samana, 10 kappaleessa. (TVK 2020.)

2.1.3 Koronaviruspandemian vaikutus urheilijoiden määrään

Koronaviruspandemian leviämisen rajoittamisen vuoksi Suomessakin otettiin käyttöön rajoituksia, joilla rajoitettiin ihmisten yleistä liikkumista ja toimeliaisuutta. Rajoitukset vaikuttivat urheilun ja liikunnan harrastajamääriin. Yksi lajeista, joihin koronaviruspandemia vaikutti pahimmin, oli salibandy. MTV uutisoi tammikuussa 2021, että salibandyn harrastajien määrä on vähentynyt vuodessa noin 8 000:lla. Salibandyliiton toiminnanjohtajan Pekka Ilmivallan mukaan vähenemisestä iso osa menee ”koronan piikkiin”. (MTV uutiset 2021a.)

Suomen Olympiakomitean keräämien tietojen mukaan harrastajakato vaikuttaa myös isommassa kuvassa. Olympiakomitean mukaan isoimpien lajien harrastustoiminnasta on jäänyt pelkästään alkuvuonna 2021 pois 25 000 lasta ja nuorta. (MTV uutiset 2021b.)

Toisaalta on myös lajeja, joihin koronaviruspandemia on vaikuttanut positiivisesti. Helsingin sanomat (2021) uutisoi, että golfin harrastaminen on lisääntynyt merkittävästi pandemian aikana. Vuodesta 2020 kasvua on tapahtunut 6 % eli 8 985:n uuden harrastajan verran. Suhteellisesti kasvua on tapahtunut eniten nuorissa sekä naispuoleisissa pelaajissa. Myös nuoret aikuiset miehet ovat jo useamman vuoden olleet suuri aloittajaryhmä. (Golfliitto 2021.)

Myös yli ajan golfin suosion kasvu on hurjaa, sillä vuodesta 2016 kasvua on tullut noin 10 %. Golfliiton (2021) verkkosivujen mukaan suurin syy lajin aloittamisen syynä on perheen tai ystävän suosittelu, mutta koronaviruspandemian aikana päätään ovat nostaneet myös uudenlaiset arvot, kuten luonto, liikunta ja tilaisuuteen tarttuminen.

Yleisesti ottaen kuitenkin nimenomaan nuoret ja lapset sekä heidän aktiivisuutensa taso huolettavat, sillä heitä etäharjoitukset eivät pidä mukana harrastustoiminnassa kovinkaan hyvin. Lisäksi nuorena luodaan tärkeä pohja liikunnan ja urheilun aktiiviselle harrastamiselle ja ehkäistään liikkumattomuuden kustannusten kasvua, joiden suuruudeksi arvioidaan 3 200–7 500 miljoonaa euroa jo ennen koronapandemiaa. (Tilastokeskus 2017.)

2.2 Miten liikuntaa ja urheilua vakuutetaan Suomessa?

Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta säättää ammattuurheilijoiden vakuuttamisvelvollisuudesta. Lain mukaan ”*Jos urheilijan ja Suomessa urheilutoimintaa harjoittavan urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön välillä on sovittu, että urheilija saa pääasiallisesti Suomessa harjoitetusta urheilemisesta veronalaista palkkaa pelikaudessa tai muutoin vuoden pituisen ajanjakson aikana vähintään 9 600 euroa, urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön on järjestettävä urheilijalle vakuutuksella tämän lain mukainen turva tässä laissa tarkoitetun tapaturman sekä vanhuuden varalta siihen asti, kun urheilija täyttää 65 vuotta. Vakuuttamisvelvollisuutta arvioitaessa otetaan huomioon kaikki edellä mainittuun ajanjaksoon kohdistuvien sopimusten perusteella maksettavat palkat.*” (Finlex 2009.)

Tuloraja vakuuttamisvelvollisuuden muodostumiseksi tarkastetaan vuosittain ja vuoden 2022 veronalaisen palkan pelikaudesta tai muutoin vuoden pituisen ajanjakson aikana pitää olla vähintään 12 090 euroa (TVK 2021). Vakuuttamisvelvollisuus koskee siis vain joukkueurheilijoita, sillä he ovat työsuhteessa urheiluseuraan tai muuhun urheilutoimintaa harjoittavaan yhteisöön. Yksilöurheilijat sen sijaan ovat yrittäjyyteen verrattavassa tilanteessa ja hekin voivat hankkia itselleen ammattuurheilijan sosiaali- ja vakuutusturvan vapaaehtoisesti, mikäli veronalainen tulo vuodessa tai vuoden pituisella ajanjaksolla ylittää vuosittaisen tulorajan. (Kihu 2018.)

Finanssialan tuottaman vakuutustutkimus 2020 mukaan yhä useammalla on lajikohtainen urheiluvakuutus. Tutkimukseen vastanneista 9 % ilmoitti itsellään tai alaikäisillä lapsillaan olevan urheiluvakuutus. Edellisestä, vuoden 2018 tutkimuksesta prosenttiosuus on noussut kaksi prosenttiyksikköä. (Finanssiala 2020.)

Suomessa toimivista vahinkovakuutusyhtiöistä urheiluvakuutus -nimellä tuotetta verkkosivuillaan tarjoavat Pohjola Vakuutus, LähiTapiola, If ja Turva. Fennian Terveiden turva

-vakuutukseen on mahdollista valita urheilulaajennus, joka laajentaa tuotteeseen valitut vakuutukset kattamaan kilpaurheilua sekä tiettyjä urheilulajeja. Pohjantähti mahdollistaa täydentämään tarjoamaansa tapaturmavakuutusta urheilulisällä, jonka valitsemalla tapaturman hoitokulut ja päivärahaturva ovat voimassa kilpaurheilussa. (Fennia 2022: Pohjantähti 2021.)

Vaikka yhtiöistä Pohjola Vakuutus, LähiTapiola ja If myyvät urheiluvakuutusta, ovat nämä vakuutukset oikeastaan samanlaisia kuin Fennian ja Pohjantähden vastaavat. Pohjola Vakuutuksen urheiluvakuutus on todellisuudessa laajennus jo olemassa olevaan tapaturmat- tai tapaturmat ja yksilöidyt sairaudet -laajuiseen Terveysvakuutukseen (Pohjola Vakuutus 2021a).

Myöskään If ei myy urheiluvakuutusta erikseen, vaan sen hankkiminen edellyttää vauva-, lapsi-, laajan tapaturma-, sairaus- tai matkustajavakuutuksen ottamista. Tällöin urheiluvakuutus tarkoittaa, että olemassa oleva turva on voimassa myös kilpaurheilussa tietyin ehdoin. Samoin LähiTapiolan urheiluvakuutus laajentaa todellisuudessa tapaturmavakuutuksen kattamaan urheilutapaturman hoitokuluja. (If 2021: LähiTapiola 2021.)

Kaikki yllä mainitut tuotteet tai turvien laajennukset ovat jatkuvasti voimassa olevia vakuutusratkaisuja. Suomen vahinkovakuutusmarkkinassa on myös yksi määräaikainen vakuutus nimenomaan kilpaurheilun varalle ja puhekielessä tällaisia vakuutuksia kutsutaankin ”lisenssivakuutuksiksi”.

Tyypillistä lisenssivakuutuksille on kausikohtaisuus, eli ne ovat voimassa pääsääntöisesti kalenterivuoden ajan. Lisäksi ne ovat linkittyneitä urheiluliittojen ja -seurojen kilpailulupiin eli lisensseihin ja lisenssivakuutus ostetaankin useimmiten lisenssin oston yhteydessä.

Kausikohtaista urheiluvakuutusta Suomessa tarjoaa Pohjola Vakuutus, jonka tuotteen nimi on Sporttiturva. Aiemmin markkinassa on toiminut myös toinen yhtiö, vakuutusmeklari Aon Finland Oy, joka tarjosi Chubb European Groupin myöntämää vakuutusta. Aon kuitenkin tiedottaa verkkosivuillaan, että ”yhtiö on 1.6.2021 alkaen luopunut tarjoamasta yksityishenkilöille etukäteen kilpailutettuja edullisia pelipassi-/lisenssivakuutusratkaisuja verkkokauppansa kautta” (Aon 2021).

Urheilun vakuuttaminen on pääsääntöisesti Suomessa täysajan- sekä vapaa-ajan tapaturmavakuuttamisesta eriytettyä toimintaa. Markkinaosuudeltaan kolmen suurimman vahinkovakuutusyhtiön Pohjolan, LähiTapiolan ja If:n vapaa-ajan tapaturmavakuutusten eidoissa mainitaan, hieman toisistaan varioiden, että vakuutukset eivät ole voimassa kilpaurheilussa tai riskialttiissa lajeissa. Vaikka kilpaurheilua ei pääsääntöisesti vakuuteta vapaa-ajan tapaturmavakuutuksilla, ovat ne voimassa yleensä kuntoliikunnassa ja oman kunnan ylläpitämiseksi tarkoitettussa liikunnassa. (Pohjola Vakuutus 2021a: If 2021: LähiTapiola 2021.)

Eri yhtiöiden tarjoamien vakuutusratkaisujen sisältöjen ja korvauspiirien vertailu yksiselitteisesti on hankalaa, sillä jotkin vakuutukset saattavat pitää sisällään monia lisäturvia ja laajennusmahdollisuuksia, kun taas osassa tällaista mahdollisuutta ei ole. Jotta eroja voidaan kuitenkin hahmottaa, on eri vakuutusten sisältöjen sekä määritelmien esittely tarpeellista.

If Urheiluvakuutus

Vakuutusyhtiö If:n urheiluvakuutus on ympäri vuorokauden voimassa oleva vakuutus yli 12-vuotiaille. Alle 12-vuotiaille lapsivakuutus käsittää myös kilpaurheilun ja riskialttiit urheilulajit. (If 2021.)

If:n (2021) mukaan urheiluvakuutus on substituutti lisenssivakuutukselle ollen tätä kattavampi vaihtoehto. Perusteluna kattavuudelle on, että lisenssivakuutus on voimassa vain yhdessä urheilulajissa, kun taas urheiluvakuutus on voimassa ympäri kattaen urheilulajissa sattuvat tapaturmat, mutta myös muut vapaa-ajan tapaturmat.

If:n urheiluvakuutus, kuten jo aiemmin todettiin, ei ole oma vakuutuksensa vaan se täydentää If:ltä hankittua vauva-, lapsi-, laajaa tapaturma-, sairaus- ja matkustajavakuutusta. Urheiluvakuutuksen saamisen ehtona on jokin edellä mainituista vakuutuksista sekä If:n etuasiakkuus. Etuasiakkuudella tarkoitetaan, että vakuutuksenottajalla on vähintään koti tai auto vakuutettuna If:ssä. (If 2021.)

Käytännössä urheiluturva, joka siis on lisäturva, laajentaa sairausvakuutuksen, laajan tapaturmavakuutuksen ja matkustajavakuutuksen olemaan voimassa kilpaurheilussa tai riskialttiissa urheilulajissa. Tapaturmavakuutukseen ei ole saatavana urheiluturvaa lainkaan.

Koska laaja tapaturmavakuutus ja sairausvakuutus päättyvät 80 ikävuoteen, päättyy myös urheiluturva saman ikäisenä.

If:n sairaus- ja tapaturmavakuutukset sisältävät turvat hoitokulujen varalta, tapaturman aiheuttaman pysyvän haitan varalta sekä tapaturman aiheuttaman kuoleman varalta. Valittavia lisäturvia ovat urheiluturvan lisäksi toimeentuloturvista vakavan sairauden turva, pysyvän työkyvyttömyyden turva ja päivärahaturva sekä henkivakuutus. Lisäksi sairausvakuutukseen on valittavissa fyysikaalisen hoidon lisäturva. (If 2021.)

If jakaa urheilulajit riskialttiuden mukaan neljään riskiluokkaan. Luokittelun idea on, että jokainen luokka kattaa siinä ja alemmissa luokissa luetellut urheilulajit. If:n mukaan kilpaurheilulla tarkoitetaan vakuutetun osallistumista urheiluliiton tai -seuran järjestämiin kilpailuihin, otteluihin tai niitä varten järjestettyihin harjoituksiin tai vakuutetun harjoittelussa valmennusohjelman mukaisesti. (If 2021.) Lisäksi yhtiö luettelee vakuutusehdoissaan lajit, joissa henkilövakuutus ei ole voimassa ilman urheiluturvaa ja poikkeuksellisen riskialttiit lajit, joista urheilurajoitusta ei voida poistaa lainkaan.

LähiTapiola Urheiluvakuutus

LähiTapiolan urheiluvakuutus on tapaturma- ja matkavakuutukseen otettava lisäturva, joka laajentaa vakuutetun tapaturman ja matkatapaturman hoitoturvat kattamaan kilpaurheilua ja tiettyjä riskialttiita lajeja. Laajennus on tarkoitettu 18–99-vuotiaille. Alle 18-vuotiaille tapaturmavakuutus on voimassa kaikessa urheilutoiminnassa, lukuun ottamatta ammattiurheilua. (LähiTapiola 2021.)

Urheiluvakuutus korvaa urheilutapaturmasta aiheutuneita vammojen hoitokuluja, kuten lääkärin tutkimuksia, hoitoja, lääkkeitä, hoitopäivämaksuja sekä fysioterapiaa. Lisäksi äkillisen liikkeen tai kuormittavan voimanponnistuksen aiheuttaman venähdysvamman hoitokuluja korvataan, pois lukien fysioterapia, magneettitutkimukset sekä leikkaustoimenpiteet. (LähiTapiola 2021.)

LähiTapiolan urheiluvakuutuksen voi valita voimassaoloajaltaan joko jatkuvana tai määräaikaisena. Jatkovaa urheiluturvaa voi täydentää laajennetulla tapaturmavakuutuksella, joka korvaa tapaturman, äkillisen liikkeen tai voimanponnistuksen yhteydessä aiheutuneen lihaksen tai janteen venähdysvamman ja ehdoissa kerrottujen rasitus- ja sairausperäisten tilojen hoitokuluja. Tällöin korvattavaksi tulevat esimerkiksi kohtuulliset lääkärin

määräämät fysioterapiakäynnit enintään viideltä hoitokerralta sekä magneettitutkimus. (LähiTapiola 2021.)

LähiTapiolan mukaan ”urheilu on kilpaurheilua silloin, kun siihen liittyy kilpailu, ottelu tai muu urheilutapahtuma, jonka järjestäjä edellyttää osallistujalta lisenssin, pelipassin tai vastaavan ottamista taikka vastuuvapauslausekkeen allekirjoittamista.” Täysi-ikäinen henkilö, joka aikoo matkalla urheilla kilpaa, harrastaa tai kokeilla riskialtista lajia, tarvitsee myös urheiluvakuutuksen. (LähiTapiola 2021.)

Myös LähiTapiola jakaa urheilulajit neljään luokkaan niiden riskialttiuden perusteella. Riskiluokat toimivat samalla tavalla kuin If:n urheiluvakuutuksessa, eli jokainen luokka kattaa siinä ja alemmissa luokassa luetellut lajit. Lisäksi LähiTapiola mainitsee ehdoissaan lajit, jotka ovat riskialttiita.

Pohjola Urheiluvakuutus

Kuten jo aiemmin tässä tutkimuksessa on todettu, Pohjolan Urheiluvakuutus on laajennus Pohjola Terveysvakuutukseen, jota yhtiö myy kolmella eri laajuudella; tapaturmat, tapaturmat ja yksilöidyt sairaudet sekä tapaturmat ja sairaudet.

Terveysvakuutukseen valittavia turvia ovat Hoitoturva, Kuluturva, Lisähoitoturva, Kuntoturva sekä Hammasturva. Lisähoitoturva jakautuu kahdeksaan osaan, joita ovat tuki- ja liikuntaelinterapian kulut, toiminnallisen terapian kulut, psykoterapian kulut, erityiskulut, kotisairaanhoidokulut, kotiapukulut, kodin muutostyökulut sekä saattohoitokulut. (Pohjola Vakuutus 2021a.)

Terveysvakuutuksesta on mahdollista tehdä urheiluvakuutus, kun siihen lisätään urheilijan hoitoturva, urheilijan hammasturva ja urheilijan lisähoitoturva. Kilpaurheilua kattavaksi on mahdollista valita Terveysvakuutuksesta kaikki muut turvat paitsi Kuluturva, Kuntoturva, Psykoterapian kulut ja Saattohoitokulut. (Pohjola Vakuutus 2021a.)

Terveysvakuutuksen valitut urheilijan turvat ovat voimassa niissä lajeissa, jotka vakuutukseen valitaan. Kaikkia lajivaihtoehtoja Pohjola Vakuutus ei urheilijan terveysvakuutuksen osalta kerro, mutta heidän lisenssivakuutuksensa on valittavissa yli 80 urheilulajiin. Pohjola Vakuutus jakaa lajit kilpaurheilulajeihin, urheilun erikoislajeihin sekä riskialttiisiin lajeihin.

Urheilijan turvia voi hakea 85 vuoden ikään saakka ja ne ovat voimassa 100-vuotiaaksi. Pohjolan Terveysvakuutus ei ole voimassa kilpaurheilussa, urheilun erikoislajeissa tai riskialttiissa urheilulajeissa minkään ikäisillä ilman urheilijan turvia. (Pohjola Vakuutus 2021a.)

On tärkeää huomioida, etteivät urheilijan hoito-, urheilijan lisähoito- ja urheilijan hammasturva ole voimassa kilpaurheilussa aikuisten kahdella ylimmällä sarjatasolla jääkiekossa, jalkapallossa tai lentopallossa. Lisäksi jääkiekon nuorten ylin sarjataso on suljettu voimassaolon ulkopuolelle. Pohjola Vakuutuksen toinen tuote, Sporttiturva, on kuitenkin valittavissa jalkapallon kahdelle ylimmälle sekä jääkiekon nuorten ylimmille sarjatasoille. (Pohjola Vakuutus 2021a.)

Urheilijan turvat ovat voimassa Suomessa syntyvien kulujen varalta. Mikäli vakuutuksen halutaan korvaavan myös ulkomailla syntyviä kuluja, tulee Pohjola Matkustajavakuutuksen hoitoturva ja keskeytymisturva laajentaa olemaan voimassa urheilussa määräajaksi tai toistaiseksi. Lisäksi pysyvän työkyvyttömyyden varalta tulee Toimeentulovakuutus laajentaa olemaan voimassa kilpaurheilussa. Toimeentulovakuutuksen invaliditeetti- ja kuolinturva ovat voimassa kaikenlaisessa urheilussa ilman laajentamista. (Pohjola Vakuutus 2021a.)

Pohjola Sporttiturva

Sporttiturva on Pohjola Vakuutuksen määräaikainen urheiluvakuutus, joka on saatavissa yli 80 urheilulajiin. Tyypillinen voimassaolon määräaika on kalenterivuosi. Sporttiturva on tarkoitettu urheilulisenssin yhteydessä ostettavaksi vakuutukseksi ja vakuutuksen sisällöstä sovitaan aina yhdessä lajiliiton kanssa. Tästä syystä sporttiturvavakuutukset voivat hieman erota sisällöltään toisistaan. (Pohjola Vakuutus 2021b.)

Sporttiturva on voimassa kaikkialla maailmassa, ellei tuoteoppaalla tai vakuutus sopimuksella toisin mainita. Tuoteoppaalla tai vakuutus sopimuksella mainitaan myös urheilulaji, jossa vakuutus on voimassa otteluissa, kilpailuissa, harjoituksissa ja niihin välittömästi liittyvillä meno- ja paluumatkoilla valitun vakuutusvaihtoehdon mukaan. (Pohjola Vakuutus 2021b.)

Sporttiturva koostuu kolmesta osasta; hoitokorvauksesta, haittakorvauksesta ja kuolinkorvauksesta. Hoitokorvaus korvaa kuluja, kun vakuutetussa urheilulajissa sattuu

äkillisen tapahtuman aiheuttama ruumiinvamma. Vamman tulee sattua turvan voimassaollessa, mutta kuluja korvataan enimmäiskorvausmäärään saakka kolmeen vuoteen saakka tapahtuman aiheutumisesta alkaen. Tämä erottaa tuotteen muista urheiluvakuutuksista, sillä niissä vakuutuksen tulee olla voimassa korvauksia maksettaessa. Sporttiturvassa myös tapaturman määritelmä eroaa perinteisestä määritelmästä (äkillinen, ulkoisesta tekijästä johtuva ja vakuutetun tahtomatta sattuva) siten, että ulkoista tekijää ei vaadita lainkaan. (Pohjola Vakuutus 2021b.)

3 LIIKUNNASSA JA URHEILUSSA SYNTYVÄT VAMMAT JA VAHINGOT

Kuten tutkielmassa on jo käynyt ilmi, suomalaiset harrastavat liikuntaa ja urheilevat monin eri tavoin, aina satunnaisesta lenkkeilystä ammattiurheiluun saakka. Liikunnan ja urheilun harrastajien kirjoon mahtuu hyvin eri ikäisiä urheilijoita ja kuntoilijoita, yhden sekä useampien lajien harrastajia, kilpa- ja kuntourheilijoita, joukkue- ja yksilöurheilijoita sekä ylipäättään eri määrin aktiivisia ihmisiä.

On siis selvää, että miljoonat ihmiset nauttivat kuntoilun tuomasta hyvän olon tunteesta. Valitettavaa kuitenkin on, että monet heistä myös kärsivät liikuntaan liittyvistä vammoista. Monesti nämä vammat syntyvät tiedon puutteen, liian harjoittelun sekä innostuksen tuloksena. (Peltokallio 2003, 1019.)

Ammattiurheilussa maailmanennätyksiä rikotaan jatkuvasti ja vaatimukset urheilussa ovat kasvaneet poliittisen, sosiaalisen ja taloudellisen paineen puristuksessa. Urheilijat panostavat tuloksiin yhä enemmän, mikä johtaa usein vammautumisiin ja rasitusvaurioihin. (Peltokallio 2003, 13.)

Urheiluvammojen määrää arvioitaessa pitää ottaa huomioon monenlaisia tekijöitä, kuten urheilijoiden määrä, harrastetut lajit ja se, mikä on urheilua tai kuka on urheilija. Harrastetuilla lajeilla on ratkaiseva vaikutus vammojen laatuun ja määrään, esimerkiksi se painaanko vai uidaanko, vaikuttaa molempiin faktoreihin. (Peltokallio 2003, 14.)

Samalla, kun ihmisten vapaa-aika lisääntyy, tapaturmien määrä lisääntyy. Myös lisääntyvä kiinnostus liikuntaa kohtaan johtaa urheiluvammojen lisääntymiseen. Vammojen osalta on tyypillistä, että äkillisten onnettomuuksien ja tapaturmien lisäksi urheilussa syntyy erilaisia rasitusvammoja ja kiputiloja, joita ei muilla ihmisillä useinkaan tavata. (Orava 2012: Parkkari, Kannus & Fagerholm 2004: Peltokallio 2003.)

Urheilijoiden vammat ovat usein normaalivammoihin nähden erikoisia. Tätä varten lääketieteessäkin on oma, hyvin rajattu urheilulääketieteen osa, joka käsittelee vammoja, jotka ovat vain liikunnalle ja urheilulle tyypillisiä. (Peltokallio 2003, 711.)

Mielenkiintoiseksi liikunta- ja urheiluvammat tekevät niiden erikoislaatuisuuden lisäksi niiden vaikutukset vahingoittuneille. Tavalliselle liikkujalle kaiken tyyppiset vammat ja vahingot ovat tietysti harmillisia ja aiheuttavat monesti taukoa liikunnasta ja urheilusta, mutta myös mahdollisesti pitkän hoito- ja kuntoutusjakson. Tavoitteena kuntoilijalle on, että hän tervehtyy vammastaan ja säilyttää esimerkiksi kykynsä tehdä työtään.

Urheilun ja etenkin kilpa- sekä ammattiurheilun osalta on hieman toisin. Kun urheilija loukkaantuu, voi pienkin vamma merkittävästi haitata urheilijan itselleen asettamiin tavoitteisiin pääsemistä. Toki näin on mahdollisesti kuntoilijallakin, mutta siinä, missä kuntoilijan tavoite on tervehtyä vammasta ja säilyttää työkykyisyys, on kilpaurheilijan parannuttava suorituskyvyltään vammautumista edeltävälle tasolle. (Peltokallio 2003, 711.)

Peltokallio, joka on siis kirurgi ja lääketieteen emeritusprofessori, (2003) kertoo kirjaan mielenkiintoisen muiston Montrealin olympialaisista vuodelta 1976, jolloin ”urheilun vastustaja” oli tullut kysymään häneltä, että ”*Eikös sitä tavallisen ihmisen jalkoja hoideta yhtä huolellisesti kuin Lasse Virenin jalkoja?*”. Tähän Peltokallio oli sanojensa mukaan vastannut urheiluvammojen hoitamista hyvin kuvaavalla tavalla: ”*Ei hoideta, koska Lasse Virenin jalat eivät ole mitkään tavalliset jalat*”.

Myös urheiluvammojen hoitaminen on erityislaatuista. Koska tavoitteena on palauttaa urheilija suorituskyvyltään vammaa edeltävälle tasolle, hoidon tulee olla ammattimaista, ripeää sekä hyvin suunnitelmallista. Orava (2012) kuvaakin, että urheiluvammojen hoito on tiimityötä, johon osallistuvat urheilija itse, valmentaja, fysioterapeutti, hieroja, urheilulääkäri ja urheilutraumatologi. Tuohon listaan ja tiimiin voisi aivan hyvin mielestäni lisätä vakuutusyhtiön, joka vakuutuksenantajana ja sitä kautta taloudellisena turvaajana – ja nykypäivänä vahingon ja hoidon konsulttina on eittämättä osa tuota symbioosia.

Terveyden kannalta liikunta ja urheilu ovat kaksiteräisiä miekkoja. Niiden takia liikkujille ja urheilijoille syntyy vammoja sekä vammojen hoitokuluja, mutta toisaalta niitä pidetään myös tärkeänä kansanterveyden edistämisen ja aktiivisen väestön ylläpitämisen keinona. (Åman, Forssblad & Larsen 2018, 1147.) Liikuntatapaturmat ovat Suomessa toiseksi yleisin tapaturmatyyppi ja liikuntavammoja sattuihin vuonna 2017 20–73-vuotiaille suomalaisille 420 000 kappaletta. Loukkaantuneita oli 334 000 kappaletta. (THL 2017.)

Liikunta- ja urheiluvammojen tutkiminen on tärkeää vammojen ja vahinkojen ennaltaehkäisyyn, mutta myös vakuuttamisen kannalta. Jotta voimme ehkäistä vammojen ja niistä

aiheutuvien hoitokulujen syntymistä, meidän pitää ymmärtää miten vammat syntyvät, minkä takia ne syntyvät ja miten esimerkiksi urheilulaji vaikuttaa niiden syntymiseen.

Vakuuttamisen kannalta pohdimme siis, millainen on vakuutettava riski ja miten sitä voidaan ennustaa, vakuuttaa ja mahdollisesti mitigoida. Ennaltaehkäiseminen ja vakuuttaminen myös tukevat toisiaan. Useat tutkimukset ovat osoittaneet, että vakuutusyhtiön data on hyödyllistä urheiluvammojen tutkimisessa. (Åman ym. 2018, 1147.)

3.1 Millaisia vammoja ja vahinkoja liikunnassa ja urheilussa syntyy?

Urheiluvammojen luotettava epidemiologia on todella vaikeaa, lähes ylivoimaista. Siinä pitää ottaa huomioon monia eri tekijöitä. Urheilua harrastavien kokonaismääräkin on uskomattoman suuri ja lisäksi lajien määrä ja laadullinen moninaisuus ovat valtavat. Epidemiologian pitäisi antaa kuitenkin hyödyllistä selvitystä vammojen esiintyvyyteen, syihin ja jopa niiden ehkäisyyn. (Schootman ym. 1994: Peltokallio 2003, 13.)

Urheilijoiden ja kuntoilijoiden vammat voidaan jakaa neljään pääluokkaan: tavallisiin tapaturmiin, tyypillisiin urheiluvammoihin, rasitusvammoihin ja erilaisiin sairauksiin. Tavalliset tapaturmat ovat sellaisia tapaturmia, jotka ovat mahdollisia kaikkialla elämässä. Tyypilliset urheiluvammat muodostavat kuitenkin suuren ryhmän urheilijoiden ja kuntoilijoiden vammojen kirjossa. (Peltokallio 2003, 13.)

Jotkin urheilulajit aiheuttavat tietynlaisia vammoja niin paljon, että vammat ovat nimetty niiden mukaan. Tällaisia ovat esimerkiksi heittäjän kyynärpää, hyppääjän polvi, uimarin olkapää ja voimistelijan ranne. Suurin osa näistä on rasitusvammoja, jotka kehittyvät luun ja toistuvan rasituksen takia. (Peltokallio 2003, 13.)

On myös argumentoitu, että toisinaan urheilun aiheuttamaa vammariskiä liioitellaan. Huippu-urheilijoiden pienetkin vammat, joihin ei tavallisesti elämässä edes kiinnitettäisi huomioita, ovat monesti julkisen tarkastelun ja mielenkiinnon kohteena. On kuitenkin totta, että urheilussa syntyy vammoja melko runsaasti sen taisteluluonteen takia. Urheiluvammojen yleisyydestä on vaikea ja mahdotonkin saada luotettavaa kuvaa, koska lukuihin vaikuttavat liian monet eri tekijät. (Schootman ym. 1994: Peltokallio 2003, 14.)

Liikunnassa ja urheilussa syntyviä vammoja on tutkittu usean eri tahon osalta. Peltokallion lisäksi esimerkiksi Malin Åman, Magnus Forssblad ja Karin Larsen ovat tutkineet ruotsalaisen vakuutusyhtiö Folksam:n (joka sittemmin on sulautettu Fenniaan) dataan perustuen amatööritason lisenssin ostaneille kilpaurheilijoille sattuneita urheiluvammoja seitsemässä eri lajissa tutkimuksessaan ”*Incidence and body location of reported acute sport injuries in seven sport using a national insurance database*”.

Tutkimuksessa mitattiin akuuttien urheiluvammojen ilmaantumista ja osuutta vakuutusyhtiön datassa sekä pysyviä lääketieteellisiä toimintahaittoja. Vertailuja tehtiin eri kehonosien välillä, mutta myös seitsemän lajin, sukupuolten ja iän välillä. Lajeja olivat moottoripyöräurheilu, käsipallo, jääkiekko, jalkapallo, salibandy, koripallo ja autourheilu. Data kerättiin vuosien 2006–2013 välillä ja yhteensä vahinkoja tuolla ajalla oli 84 754 kappaletta. (Åman ym. 2018, 1148.)

Åman ym. (2018) mukaan alaraajavammat olivat yleisimpiä kaikissa lajeissa paitsi jääkiekossa, jossa yleisimpiä vammoja olivat pää- ja niskavammat. Niiden osuus korostui etenkin miesjääkiekkoilijoilla kaikissa yli 15-vuotiaiden ryhmissä, kun mukaan lasketaan myös hammasvammat.

Pääsääntöisesti pää- ja niskavammat olivat ruhjeita ja haavoja, mutta autourheilussa yleisin pää- ja niskavamma oli nyrjähdys/ repeämä ja naisten jääkiekossa sekä moottoripyöräurheilussa aivotärähdys. Vaikka naisjääkiekkoilijoilla alaraajavammat olivat yleisimpiä, oli aivotärähdys yleisin yksittäinen vammatyyppejä. Aivotärähdykset ovat vakavia vammoja, jotka voivat aiheuttaa monenlaisia jatkovammoja sekä pysyviä oireita, kuten keskittymisvaikeuksia, masennusta sekä muita neurologisia oireita. (Åman ym. 2018, 1154.)

Ylävartalovammoista suurin osa oli murtumia. Ruhjeet ja haavat olivat yleisimpiä vartalovammoja kaikissa lajeissa. Alavartalovammoissa yleisimmät vammatyypit olivat nyrjähdyksiä ja repeämiä, mutta myös murtumia ja ruhjeita sekä haavoja esiintyi alaraajoissa. (Åman ym. 2018, 1150.)

Ylävartalovammoista yleisiä vammautuvia kehonosia ovat käsi ja ranne. Käsi on ruumiinosa, joka tavallisimmin loukkaantuu erilaisissa peleissä. (Peltokallio 2003, 939: Elkousy, Janssen, Ferraro, Levin & Speer 2000: McCue & Meister 1993.) Käsivammat ovat tavallisia urheilussa, koska käsi on useissa lajeissa tapaturman sattuesssa etuasennossa

estämässä vammaa. (Peltokallio 2003, 939.) Rannevammat taas ovat yleisiä, sillä urheilijan ranne on hyvin haavoittuva kohtuuttomassa fysiologisessa rasituksessa ja urheilun tapaturmissa ranteeseen kohdistuu suuri vammariski (Peltokallio 2003, 981: Lewis & Österman 2001).

Myös olkapäävammat ovat yleisiä. Olkapää onkin altis loukkaantumaan ja kipeytymään urheilussa ja liikunnassa. Tyypillinen olkapäävamma urheilussa on sijoiltaanmeno, joka liittyy kaatumiseen, törmäämiseen, vääntymiseen tai ruhjevammaan. (Orava 2012, 45.)

Neljännes kaikista liikuntavammoista kohdistuu polveen tai nilkkaan (Parkkari ym. 2003). Onkin laskettu, että Suomessa tapahtuu päivittäin 500–600 nilkan nyrjähdystä, joista urheiluvammoja on 75 %. Tyypillisimmät nilkkavammat ovat nivelsidevammoja, joita esiintyy eniten liikunnan ja urheilun harrastajilla. (Orava 2012.)

Alaraajojen osalta akillesjänne ja reisi ovat molemmat alttiita loukkaantumaan liikunnassa ja urheilussa. Akillesjänteen vammat ovat yleisiä aktiiviurheilijoilla, mutta myös kuntoilijoilla ja tyypillisiä akillesjännevammoja ovat repeämät ja rasitusvammat. Reiden vammat yleistyvät etenkin kontaktilajeissa. Ruhjevammat ja äkillisen voimaponnistuksen yhteydessä sattuvat lihasrepeämät ovat yleisimpiä reisivammoja. (Orava 2012.)

Kansallisen uhritutkimuksen mukaan tyypillisimpiä liikuntavammoja Suomessa vuonna 2017 olivat nyrjähdykset, venähdykset, sijoiltaanmenot sekä lihasvammat. Niiden osuus liikuntatapaturmista oli noin 62 %. Toiseksi yleisimmät vammatyypit olivat mustelmat, ruhjeet ja haavat, joiden osuus oli 22 %. Murtumien osuus oli 8 % ja aivotärähdyksien 2 %. (THL 2017.)

Myös Parkkarin ym. (2003) mukaan lähes puolet liikuntavammoista ovat venähdyksiä, nyrjähdyksiä ja ruhjevammoja, mutta vain 3 % liikuntavammoista on murtumia. Oravan (2012) mukaan äkillinen urheiluvamma on yleensä ruhjevamma, nivelen nyrjähdys tai lihaksen ja jänteen revähdys.

Tapaturmien lisäksi myös rasitusvammat ovat tyypillisiä liikuntavammoja. Äkilliset vammat ovat kuitenkin liikunnan aikana yleisempiä kuin rasitusvammat. (Karhola 2013: Parkkari ym. 2003.) Rasitusvammat ovat kuitenkin jatkuvasti lisääntymässä hoidon aktiivisuuden, diagnostiikan kehittymisen ja urheilun lisääntymisen myötä (Peltokallio 2003, 14).

Parkkarin ym. (2003) mukaan rasitusvammojen syntyminen on yleisempää naisilla kuin miehillä. Naisilla rasitusvammoja oli 35 % kaikista vammoista, kun miehillä vastaava luku oli 22 %. Urheiluvammojen hoidossa rasitusvammat näkyvät yleisempänä, sillä yli puolet urheilupoliklinikoilla käyvistä valittaa tyypillisiä rasitusvammoja (Peltokallio 2003, 14). Myös vanhojen vammojen uusiutuminen on tyypillistä liikunnassa ja urheilussa ja onkin arvioitu, että neljännes kaikista vammoista on vanhojen vammojen uusiutumista. (Parkkari ym. 2003.)

Ikä vaikuttaa vahvasti erilaisten vammojen syntyyn. Esimerkiksi kiertäjäkalvosimen repeämä vaatii nuorella ihmisellä erittäin suuren voiman, kuten heittoliikkeen, kun taas iäkkäällä saattaa riittää pienikin voima, esimerkiksi raskas nosto. Tässä, kuten muissakin vastaavan kaltaisissa vammoissa on usein taustalla kroonista vaivaa tai pitkä vammahistoria. (Peltokallio 2003, 757.)

Yhä nuoremmat lapset ovat organisoidun harjoittelun ja kilpailun piirissä. Tämä on muuttanut urheiluvammojen yleistä luonnetta ja lisännyt tiedon tarvetta. (Peltokallio 2003, 13.) Lapsille sattui urheiluvammoja Tanskassa päivystyssairaalan tilastoimina 73.3/1000 vuodessa. Lapsista urheilulääkäreitä konsultoi 25–31 % vammastaan ja kaikista lasten vammoista 30–50 % on rasitusvammoja. Joka kymmenes lasten päävammoista sattuu urheilussa. (Bucks, Ryan & Wilson 1991: Dalton 1992: Baxter-Jones, Maffulli & Helms 1993: Sörensen, Larsen & Röck 1996: Watkins & Peabody 1996: Peltokallio 2003.)

Samassa liikuntamuodossa eri ikäryhmien välillä erot ovat selvästi havaittavissa. Nuorilla riski liikuntavammaan on suurempi kuin muulla väestöllä ja suurimmat riskit loukkaantua ovat 15–34-vuotiailla, sillä he liikkuvat kaikista intensiivisimmin. (Karhola 2013: Parkkari ym. 2003.)

Vammoihin vaikuttaa myös taso, jolla urheillaan. Toisinaan amatööriurheilijat käyttävät joitain lihaksia huomattavasti enemmän kuin ammattilaiset. He ovat myös alttiimpia vammoille. Kun urheilijat tulevat taitavimmiksi, tehokkaiksi ja taloudellisiksi lihasten käyttäjiksi, vähenee rasituksen ja vammojen mahdollisuus. (Peltokallio 2003, 724.) Tästä syystä on tarpeen myös tutkia, millaisia vammoja ja vahinkoja syntyy ammattiurheilijoille.

Vuoden 2010 talviolympialaisissa Vancouverissa keskiarvolta 11 % rekisteröidyistä urheilijoista kärsivät vähintään yhden vamman. Tuhatta urheilijaa kohden sattui 111.8

vammaa ja 72.1 sairautta. (Engebretsen, Steffen, Alonso, Aubry, Dvorak, Junge, Meeuwisse, Mountjoy, Renström & Wilkinson 2010, 772.)

Samansuuntaisia havaintoja tehtiin Lontoon kesäolympialaissa vuonna 2012, kun 11 % urheilijoista kärsi sielläkin vähintään yhden vamman. Tuhatta urheilijaa kohden sattui kesäolympialaisissa 128.8 vammaa ja 71.7 sairautta. Vammoja oli siis enemmän kuin talviolympialaisissa, mutta sairauksia vain hieman vähemmän. (Engebretsen, Soligard, Steffen, Alonso, Aubry, Budgett, Dvorak, Jegathesan, Meeuwisse, Mountjoy, Palmer-Green, Vanhegan & Renström 2013, 407.)

Talviolympialaisissa yleisimpiä vahingon kärsineitä kehonosia olivat kasvot, pää ja kaularanka sekä polvet. Naisille sattui useammin polvivammoja ja niiden osuus kaikista vammoista oli 16,1 %, kun taas miehille sattui enemmän kasvo-, pää- ja kaularankavammoja. Niiden osuus miehillä oli 21,4 % vammoista. (Engebretsen ym. 2010, 774.)

Ruhjeet olivat sekä naisilla että miehillä yleisin vammatyyppi. Naisilla ruhjeet kattoivat 31,6 % vammoista ja miehillä 25,5 %. Myös nivelsiteiden revähdykset ja lihasvenähdykset olivat yleisiä.

3.2 Miten vammat syntyvät ja millaisissa olosuhteissa?

Tyypillisesti liikuntatapaturma aiheutuu kompastumisesta, kaatumisesta, liukastumisesta tai matalalta putoamisesta. Nämä käsittävät 38 % liikuntatapaturmista. Yleisiä liikuntatapaturman syitä ovat myös aiempi vamma tai liikarasisus, joiden osuus liikuntatapaturmista on 19 % sekä törmäys toiseen ihmiseen tai esineeseen, joiden osuus on 15 % liikuntatapaturmista. 14 % liikuntatapaturmista aiheutuu suoritusvirheen takia. (THL 2017.)

Liikarasisus on yleinen syy liikuntavammoihin ja jotkin vammat ovat suoraan verrannollisia rasitukseen. Esimerkiksi tenniskyynärpäättä on päivittäin tennistä harjoittelevilla lähes joka toisella (45 %), kerran tai kaksi kertaa viikossa tennistä harjoittelevilla 25 %:lla ja kerran kuussa harjoittelevilla 9 %:lla. (Peltokallio 2003, 913.)

Rasitusmurtuma, eräs rasitusvammaryhmä, syntyy esimerkiksi jatkuvan juoksu-, hyppy- tai vääntörasituksen seurauksena. Ensin liikarasisus aiheuttaa hyvin pienen murtuman, joka suurenee, mikäli liikunnasta ei pidetä taukoa. (Orava 2012, 9.)

Liikarasitus korostuu etenkin ammattuurheilijoilla, sillä heidän harjoittelunsa pitää sisälleen tavattoman määrän toistoja. Esimerkiksi käsipallossa huippuheittäjiä on laskettu heittävän 48 000 heittoa kaudessa. 30–45 %:lla heistä onkin jossain uransa vaiheessa olkapään kipuja. Kilpauimarit saattavat uida päivässä 7 000–20 000 metriä, joten uimarin olkapää olkaseudun vauriona on yleinen. Jossain vaiheessa kilpauraa peräti 39–75 %:lla uimareista esiintyy kyseistä vaivaa. (Peltokallio 2003, 795–913.)

Kansallisen liikuntaturvallisuustutkimuksen mukaan 66 % miesvastaajista ja 61 % naisvastaajista koki, että useimmissa liikuntavammatilanteissa syy oli heissä itsessään. Tyyppillisiä syitä olivat puutteellinen tekniikka, äkillinen oma liike, horjahtaminen ja vanhan vammautuneen kehonosan heikkous. (Parkkari ym. 2003.)

Peltokallio (2003) on todennut, että urheilu- ja liikuntavammoista 25 % johtuu taitamattomuudesta, 20 % väsymyksestä ja rasituksesta, 20 % epäedullisesta urheilupaikasta, 10 % vastustajan aiheuttamana ja 25 % muista syistä. THL:n (2017) tutkimuksen mukaan 27 %:ssa liikuntatapaturmissa kiire oli taustatekijänä vaikuttamassa liikuntavamman syntymiseen.

Myös psykologisten tekijöiden ja urheiluvammojen välillä on havaittu olevan suhde, joskin melko komplisoitunut sellainen. Psykkiset tekijät ovat tärkeä osa urheiluvammojen synnyssä ja hoidossa. Näistä ainakin sellaiset tekijät, kuten mieliala, väsymys, elämän rasitukset ja heikentynyt itsevarmuus vaikuttavat vammatariskiin. Joskus myös voittaminen on niin tärkeää urheilijalle ja mahdollisesti valmentajallekin, että oma ja vastustajien hyvinvointi on yhdentekevää. (Peltokallio 2003, 18–44.)

Voitontavoitteluun, -tahtoon ja kilpailamiseen liittyy myös tietynlaista kiihkoa. Samaan aikaan, kun kiihkeys on jossain määrin vaadittavaa, lisää se vammojen syntymisen riskiä. Toisaalta on myös paikkansapitävää, että aggressiivisuuden ollessa huipussaan, on fyysinen teho usein matalimmillaan. Hermostuneet urheilijat myös saavat lihasrepeämiä tärkeissä kilpailuissa muita useammin ja helpommin. (Peltokallio 2003, 44.)

Psykkiset tekijät voivat vaikuttaa myös kuntoutumiseen ja urheilun pariin palaamiseen. Normaalisti vamman jälkeen palataan urheilun pariin, joskin rauhallisesti, mutta joillekin vammautuminen saattaa merkitä uran loppua. Esimerkiksi mäkihyppääjillä kaatuminen voi johtaa uran loppumiseen, siltä heiltä katoaa rohkeus kiivetä uudestaan torniin ja hypätä. (Peltokallio 2003, 33.)

Ulkoisia syitä liikuntavamman syntymiseen on havaittu olevan ulkoinen isku, liukas pinta, törmäys vastustajaan ja liiallinen rasitus. Toisaalta myös urheilulaji, kilpailutaso, harjoittelun määrä, urheilualusta, varusteet, vuodenaika, peliaika, paikka joukkueessa, ympäristö, säätila ja aika päivästä voivat vaikuttaa vamman syntymiseen. Vanhojen vammojen uusiutumisen yleisyys myös viittaa siihen, että liian aikainen palaaminen intensiivisen liikunnan pariin on myös syy liikuntavammojen syntymiseen ja uusiutumiseen. (Parkkari ym. 2003.)

Rasitusvammoja aiheuttaa yksipuolinen, paljon toistoja sisältävä ja tiheästi toistuva harjoittelu (Parkkari, Kannus, Kujala, Palvanen & Järvinen 2003, 72). Esimerkiksi kestävyysjuoksijoilla todetaan enemmän rasitusvammoja kuin jalkapalloilijoilla (Karhola 2013, 2: Ristolainen 2013). Liiallinen määrä liian samanlaista harjoittelua liian lyhyessä ajassa altistaa rasitusvammoille (Peltokallio 2003, 35).

Yli kolmannes liikuntatapaturmista sattuu liikuntasalissa, -hallissa tai palloiluhallissa. Urheilukentillä, maastossa ja luonnossa sekä kevyenliikenteen väylillä sattuu toinen kolmannes. Liikunta ja urheilua harrastetaan pääsääntöisesti vapaa-ajalla ja 93 % liikuntatapaturmista sattuuikin tuolloin.

Peltokallio (2003) on myös esittänyt klassisen nyrkkisäännön vammautumisten osalta. Hänen mukaansa yksi urheilija 40:stä loukkaantuu vuosittain, yksi urheilija 4000:sta saa pysyvän invaliditeetin ja yksi urheilija 40 000:sta kuolee. Prosentteina nämä luvut ovat 2,5 %, 0,025 % ja 0,0025 %.

Nämä ovat myös vakuutusliiketoiminnan kannalta mielenkiintoisia havaintoja, sillä riskin ennustaminen ja ymmärrys sen toteutumisen todennäköisyydestä ovat tärkeä osa vakuuttamista. Lisäksi luvuista voidaan havaita, että riskin toteutuminen on riittävän harvinaista. Muistakaamme, että ennustettavuus ja harvinaisuus ovat molemmat vakuutuskelpoisen riskin ominaisuuksia.

3.3 Miten urheilulaji ja -taso vaikuttavat vahinkojen ja vammojen syntymiseen?

Urheiltava laji on yksi tekijä, joka pitää ottaa huomioon vammojen syntymisessä ja jolla on selkeä vaikutus. Urheilulajien osalta on tyypillistä, että kontaktiurheilussa, jossa joudataan kosketuksiin vastustajan kanssa (esimerkiksi jääkiekossa, jalkapallossa ja nyrkkeilyssä) sattuu enemmän vammoja kuin yksilölajeissa, kuten yleisurheilussa ja tenniksessä. Kontaktiurheilulle on myös tyypillistä, että siinä sattuu usein vaikeita vammoja, kuten repeämiä. (Peltokallio 2003, 20.)

Runsasvammaisista lajeista ovat esimerkiksi jalkapallo, etenkin amerikkalainen jalkapallo, sekä erilaiset alppilajit. Jalkapallo on vaarallinen laji niin vammojen lukuisuuden kuin niiden vaikeusasteenkin osalta. (Peltokallio 2003, 22.) Lüthje ym. (1996) ovatkin todenneet, että yli puolella pelaajista, 58 %:lla on vaurioita polvessa. Toisen vuonna 1994 toteutetun tutkimuksen mukaan sairaalaan otetuista jalkapalloilijoista 80 %:lla oli ristisidevamma, joka vaati parantuakseen pitkän toipumisjakson (Peltokallio 2003, 22).

Myös jääkiekko on vammoja tuottava laji, mutta suuri osa vammoista (jalkapallosta poiketen) ovat pieniä eivätkä johda poissaoloihin. Jääkiekossa on lieviä vammoja yli puolet (58 %) kohtalaisia (36 %) ja vaikeita (6 %). (Peltokallio 2003, 22.) Stuartin ja Smithin (1995) mukaan jääkiekossa usein loukkaantuvat kehonosat ovat kasvot ja olkapää.

Jääkiekossa sattuu myös vaikeita vammoja. Kanadassa vuosina 1982–1993 sattui vuosittain keskimäärin 17 vaikeaa niskavammaa. Tatorin, Carsonin & Edmondsin (1998) mukaan niistä joka neljäs johti pysyvään nelirajahalvaukseen. Niskavamma syntyy, kun taklataan selästä päältä edellä laitaa vasten. 80 % pää- ja niskavammoista syntyy tappeluissa ja rajuissa taklauksissa, joihin tuomarit voivat vaikuttaa. Etenkin ylimmällä sarjatasolla suurin osa vammoista sattuu sääntöjen vastaisen laitataklauksen seurauksena. (Peltokallio 2003, 22.)

Kallo- ja selkäydinvammat ovat erittäin vakavia vammoja ja ne ovat yleensä katastrofeja urheilijalle itselleen, mutta myös koko urheiluyhteisölle. Yhdessä ne muodostavat 70 % urheilussa sattuvista kuolemantapauksista ja viidenneksen vaikeista invaliditeeteistä. Eniten kallo- ja selkäydinvammoja sattuu autourheilussa, nyrkkeilyssä, pyöräilyssä ja

ratsastuksessa sekä amerikkalaisessa jalkapallossa. Myös jääkiekossa ja moottoripyöräilyssä havaitaan vaikeita kallo- ja selkäydinvammoja. (Peltokallio 2003, 23–24.)

Mielenkiintoista näiden lajien osalta on vamman syntymistapa. Kaikissa muissa lajeissa kallo- tai selkäydinvamma on tyypillisesti vahinko (esimerkiksi ratsastuksessa tippuminen hevosen selästä), mutta nyrkkeilyssä yritetään tarkoituksella osua vastustajaan lyömällä tätä päähän ja vartaloon. Vaikka nyrkkeilyssä käytetään kontrolleja vammojen ehkäisemiseksi, on vaikeaa estää aivoja vaurioitumasta lyönnin seurauksena. (Peltokallio 2003, 24.)

Carly McKay, Raymond Tufts, Benjamin Shaffer ja Willem Meeuwisse ovat tutkineet ammattijääkiekkosarja NHL:ssä syntyneiden vammojen epidemiologiaa. Tutkimus toteutettiin vuosien 2006–2012 välillä osallistaen kaikkien silloisten NHL-joukkueiden pelaajat. Tutkimuksen aikana raportoitiin 5 184 vammaa ja 376 peli- ja harjoitussidonnaista sairautta. (McKay, Tufts, Shaffer & Meeuwisse 2014, 57.)

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että suurin osa vammoista (88,7 %) sattui otteluissa. Loput 11,3 % vammoista sattui harjoituksissa. Yleisimpiä vahingoittuneita kehonosia olivat pää (16,8 %), reisi (14 %) ja polvi (13 %) sekä olkapää (12 %). (McKay ym. 2014, 59.)

Taklaaminen ja nimenomaan taklausten vastaanottaminen (24 %) aiheuttaa suurimman osan vammoista (28,2 %). Monesti taklauksissa loukkaantuneet eivät olleet kiekossa tapahtumahetkellä. Toiseksi eniten vammoja aiheuttaa kontaktittomat tilanteet (14,8 %) ja kolmanneksi eniten vahinkokontaktit (14,3 %). Kiekonosuma aiheutti vammoista reilu 13 % ja tappelu vain 3,6 %. (McKay ym. 2014, 59.)

Muita merkittäviä huomioita oli, että vahinkotiheys oli huomattavasti suurempi ensimmäisenä kahtena kautena kuin neljänä seuraavana. Vahinkotiheyden osalta mielenkiintoista oli myös, että mitä pidemmälle runkosarja etenee, sitä suuremmaksi kasvaa vahinkotiheys. Tähän voi vaikuttaa takana oleva pitkä kausi tai koventunut kamppailu pudotuspeleissä sekä niitä ennen sinne pääsystä. (McKay ym. 2014, 59.)

Åmanin ym. (2018) mukaan jääkiekko ei kuitenkaan ole joukkueurheilulajeista kaikkien suurimman vammautumisriskin laji. Kaikista suurin vammautumisriski kaikissa kehonosissa paitsi keskivartalo- ja selkävammoissa on käsipallossa. Joukkuelajeista taas

esimerkiksi salibandyssä oli pienin riski kaikissa kehonosissa paitsi naisissa pää/niska alueella. Pysyvän lääketieteellisen haitan osalta käsipallo oli myös riskialttein.

Lontoon kesäolympialaisissa 2012 oli suurin riski loukkaantua taekwondossa, jalkapallossa, bmx-pyöräilyssä, käsipallossa, maastopyöräilyssä, voimistelussa, painonnostossa, maahockeyssä ja sulkapallossa. 15–39 % ilmoitetuista urheilijoista kärsi loukkaantumisen näissä lajeissa. McKayn ym. (2014) ammattilaisjääkiekkoilijoita koskevasta tutkimuksesta poiketen Lontoon olympialaisissa vammat kilpailuiden ja harjoitusten välillä jakautui melko tasaisesti, sillä 55 % vammoista sattui kilpailuissa ja 45 % harjoituksissa. (Engebretsen ym. 2013.)

Vancouverin talviolympialaisissa 2010 suurin tapaturman riski oli rattikelkkailussa, jääkiekossa, kaukalopikaluiistelussa, freestyle-hiihdossa ja moottorikelkkacrossissa. Vahinkotiheys oli näissä lajeissa 15–35 % välillä. Sen sijaan hiihtolajit, mäkihyppy ja esimerkiksi kumparelasku olivat vähäriskisimpiä lajeja, joissa vahinkotiheys oli alle 5 %. (Engebretsen ym. 2010.)

THL:n Suomalaiset tapaturmien uhreina -tutkimuksen (2017) mukaan eniten liikuntatapaturmia aiheuttavia lajeja ovat lenkkeily, kävely, hölkkä, sauvakävely yms., jotka aiheuttavat 16 % liikuntatapaturmista. Kuntosaliharjoittelu, voimailu ja painonnosto aiheuttivat 14 % liikuntatapaturmista, samoin kuin jalkapallo. THL:n tutkimuksen tuloksissa näkyy varmasti myös lajien yleisyys, sillä huomattavasti suurempi määrä harrastaa hölkkää kuin esimerkiksi jääkiekkoa. Myöskään lajikohtaista riskiä ei voi arvioida THL:n tutkimuksesta, sillä harrastettujen tuntien määrä puuttuu. (THL 2017.)

Karholan (2013) mukaan nuorten (12–18-vuotiaiden) osalta urheiluseuraliikunnassa eniten tapaturmia sattuu lajeissa, joissa on eniten harrastajia. Tällaisia lajeja ovat esimerkiksi jalkapallo, jääkiekko ja salibandy. Tyttöillä korostuvat myös ratsastus ja lentopallo. Kun tapaturmien määrä suhteutetaan harrastajien määrään, eniten vammoja sattuu pojilla amerikkalaisessa jalkapallossa ja rugbyssä sekä jääkiekossa ja moottoriurheilussa. Tyttöillä vastaavat lajit ovat koripallo, jalkapallo ja pesäpallo. Päälöydös siis on, että urheiluseuraliikunnassa eniten vammoja sattuu pallopeleissä.

3.4 Miten urheilussa syntyviä vammoja ehkäistään?

Urheilu- ja liikuntavammojen ehkäisy alkaa siitä, että ymmärretään, millaisia vammoja urheilussa sattuu, miten ne sattuvat ja mitkä eri tekijät vaikuttavat vammojen syntymiseen. Näihin asioihin on pyritty tässä tutkielmassa jo vastaamaan.

Vammojen ehkäisemisen osalta on myös tärkeää, että huomioidaan eri urheilulajien erikoispiirteet sekä selvitetään vammamekanismi, koska se parantaa diagnoosin tarkkuutta. Nopea diagnoosi on tärkeää, sillä se minimoi krooniset muutokset kudoksissa ja vamman uusiutumismahdollisuuden sekä mahdollistaa oikean hoidon ja realisoi ennusteen. (Peltokallio 2003.)

Urheilu- ja liikuntavammojen ehkäisy on tärkeää sekä urheilijoille itselleen että urheilijayhteisölle, mutta myös koko väestön terveyden osalta. Muistakaamme, että 2017 Suomessa sattui 420 000 liikuntatapaturmaa. Tietenkin myös vakuutusyhtiö on kiinnostunut vammojen ehkäisystä, sillä se vähentää potentiaalisten maksettavien korvausten määrää.

Useat vammat syntyvät törmäyksistä ja kaatumisista. Näitä voidaan ehkäistä säännöillä ja suojarusteilla. Etenkin kontaktilajeissa tämä korostuu ja monessa lajissa, kuten jääkiekossa ja amerikkalaisessa jalkapallossa varusteet ja etenkin kypärät kehittyvät jatkuvasti ja todistetusti vähentävät vammoja. Toisaalta varusteiden kehitys saattaa myös edesauttaa vammojen syntymistä, kuten on käynyt seiväshypyssä, jossa taipuisat lasikuituseipäät ovat lisänneet loukkaantumiseriskä huomattavasti. (Peltokallio 2003.)

Säännöillä ja tuomareiden toiminnalla on myös vaikutusta vammojen syntymiseen etenkin kontaktilajeissa. Jääkiekossa, jossa sattuu sekä pieniä että vakavia vammoja, on pyritty säännöillä vähentämään taklauksia selän puolelta sekä tappeluita yhä kovemmilla rangaistuksilla. Tuomaritoiminnan osalta on huomioitava, että 80 % pää- ja niskavammoista syntyy tappeluissa ja rajuissa taklauksissa, joihin tuomarit voivat vaikuttaa.

Myös valmentajalla ja oikealla harjoittelulla on suuri rooli vammojen ehkäisyssä. Valmentajalla on paljon valtaa urheilijoihin ja vammojen syntymisen kannalta onkin merkitystä, vaatiiko valmentaja esimerkiksi urheilijaa urheilemaan loukkaantuneenakin vai suojeleeko hän urheilijaa tällaisessa tilanteessa. (Peltokallio 2003, 31.)

Vamma ei synny aina onnettomuudesta vaan on nimenomaan seurausta väärästä harjoittelusta. Progressiivisesti ja taidokkaasti eteenpäin viety harjoitusohjelma auttaa kehoa kestämään voimakastakin harjoitusta. Lisäksi verryttelyllä ja hyvillä venyttely- ja harjoitteluohjelmilla suuri merkitys. (Peltokallio 2003, 31.)

Oikeanlaisella harjoittelulla voidaan vaikuttaa myös toiminnallisiin häiriöihin, joiden taakia aiheutuu paljon vammoja. Esimerkkejä tällaisista häiriöistä ovat lihasheikkous, vähentynyt fleksibiliteetti, nivelen laksiteetti ja rajoittuneet liikelaajuudet. Hyvä fyysinen kunto siis auttaa urheilijaa säilymään terveenä. Fyysisesti hyväkuntoinen kykenee vastaanottamaan nopeammin ja tehokkaammin voimakkaan kamppailun tapahtumat. (Peltokallio 2003, 31.)

4 URHEILUSSA SYNTYVÄT VAHINGOT JA VAMMAT VAKUUTUSYHTIÖN DATASSA

4.1 Tutkimusaineiston kuvaus

Tämän tutkielman empiriaosuus rakentuu kahdesta eri aineistosta. Ensimmäinen aineisto koostuu erään vahinkovakuutusyhtiön aidosta vahinkodatasta, josta pyritään löytämään vertailukelpoisuutta teoria-aineistossa esitettyihin havaintoihin urheilussa sattuviin vahinkoihin ja vammoihin. Tämän aineiston avulla voidaan havainnoida, ovatko löydökset aiempien tutkimusten ja vakuutusyhtiön datan osalta yhteneviä vai eroavatko ne jollain tasolla. Ensimmäisen aineiston avulla pyritään vastaamaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen.

Vahinkodatan perusteena oleva vakuutus on kilpaurheilua korvaava vakuutus, josta korvataan urheiluliittojen tai -seurojen otteluissa, kilpailuissa, harjoituksissa sekä niihin liittyvillä matkoilla sattuvia tapaturmia. Korvattavien vahinkotapahtumien joukossa voi olla myös voimannostuksen aiheuttamia vammoja. Vaikka varsinaisia rasitusvammoja ei korvata, voi korvattavaksi tulla äkillisen tapahtuman aiheuttamia rasitusvammoinakin joskus tavattuja vammoja sekä rasitusmurtumia. Vakuutuksesta korvataan hoito- ja tutkimuskuluja, kuten lääkärin tutkimuksia, hoitoja sekä leikkauksia ja kuvantamistutkimuksia, lääkkeitä ja esimerkiksi fysikaalisen hoidon kuluja.

Vahinkodataa kerätään ja analysoidaan Tableau Software -ohjelmalla, jota käytetään esimerkiksi interaktiiviseen datan visualisointiin. Data Tableaulle tulee SAS-tietokannan taulustoista, joten suoraan niiden käyttäminen ei ole tarpeellista. Tableau itsessään toimii myös analysointityökaluna, mutta tarvittaessa data voidaan viedä myös Office 365 -työkaluihin, kuten Exceliin ja PowerBI:hin.

Data kerätään vuosilta 2016–2019 vahingon sattumispäivän mukaan. Vuosien 2020 ja 2021 ulossulkeminen datasta on tietoinen päätös, sillä keväällä 2020 alkanut COVID-19-pandemia rajoitustoimineen on niin suurissa määrin vaikuttanut urheilun harrastamiseen (pääsääntöisesti vähentävästi), että kyseisiltä vuosilta ei ole saatavissa luotettavaa dataa. Tiedot pyritään kuitenkin pitämään myös tuoreina ja siitä syystä dataa ennen vuotta 2016 ei huomioida tässä tutkimuksessa.

Datan analysoinnin tarkoituksena ei tässä tutkielmassa ole syväluotaavien tilastollisten mallien luominen vaan teoriassa esitettyjen tulosten täydentäminen ja vertaileminen. Toisaalta teoria-aineistossa esitetyissä tutkimuksissa ei myöskään ole tehty pitkälle vietyä tilastollista analyysia, joten se ei ole tarkoituksenmukaista tässäkin tutkielmassa.

Vakuutusyhtiön tilastojen osalta päärajauksena toimivat urheilulajit, kuten teoria-aineiston tutkimuksissakin. Lajit, jotka datassa huomioidaan ovat jalkapallo, jääkiekko, koripallo, käsipallo, moottoriurheilu, salibandy ja yleisurheilu. Lajien valintaan vaikutti aikaisempien tutkimusten lisäksi tässä tutkimuksessakin esitetyt harrastajavolyymit, eli suomalaisten harrastetuimmat lajit ovat huomioituna. Lisäksi lajien osalta on pyritty huomioimaan kontakti- ja ei-kontaktilajit, joukkue- ja yksilölajit sekä pallopelit ja lajit, jotka eivät ole pallopelejä.

Datasta pyritään löytämään vastauksia teoriassakin esitettyihin seikkoihin. Pyrin löytämään vastauksia esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin:

- Miten paljon vahinkoja sattui kussakin lajissa tarkastelujaksolla ja millainen oli vahinkofrekvenssi tuhatta vahinkoa kohden?
- Millainen on ikäjakauma vahinkodatan mukaan?
- Millaisia vahingot ja vammat olivat lajeittain tarkasteluajanjaksolla?
- Missä olosuhteissa vahinko useimmiten sattui?
- Mitkä olivat tyypillisimpiä vammautuneita kehonosia?
- Millaisia korvauksia vahingoista yleisimmin maksettiin?

4.2 Vahinkojen ja vammojen ominaispiirteet lajien välillä

4.2.1 Vahinkojen määrä ja ikäjakauma

Vahinkojen määrän arviointi vertailtavien lajien välillä on tärkeää, jotta ymmärretään vahinkojen volyymit lajeittain. Todellisia datassa olevia vahinkomääriä ei esitetä liiketoimintasalaisuussyistä, vaan vahinkojen määrä esitetään lajeittain suhteellisena määränä. Määrä suhteutetaan 1000 sattunutta vahinkoa kohden. Lajien välillä ei oteta kantaa urheilijoiden määrään vaan esitetään vain sattuneita vahinkoja.

Seitsemästä lajista eniten vahinkoja on sattunut jääkiekossa. Vuosina 2016–2019 sattuneita vahinkoja oli 314 kappaletta 1000 vahinkoa kohden. Toiseksi eniten vahinkoja on sattunut salibandyssa, jossa vahinkoja oli 140 kappaletta 1000 vahinkoa kohden. Kolmanneksi eniten vahinkoja oli koripallossa, jossa vahinkoja oli 50 kappaletta 1000 vahinkoa kohden. Alla taulukossa on kuvattu kaikkien seitsemän lajin tunnusluvut.

Taulukko 1: Tutkittavien lajien vahinkojen lukumäärät vuosina 2016–2019

Lajin nimi	Vahinkojen lukumäärä per 1000 vahinkoa vuosina 2016-2019
Jalkapallo	37
Jääkiekko	314
Koripallo	50
Käsipallo	5
Moottoriurheilu	15
Salibandy	140
Yleisurheilu	4

Toisessa taulukossa on kuvattu, miten vahinkojen määrät ovat jakautuneet lajeissa vuositasolle. Kuvaaminen on tehty prosenttiosuuksin ilman todellisia lukuja. Yleisurheilun osalta luotettavaa jakaumaa ei ollut saatavilla, joten sen osalta lukuja ei esitetä.

Taulukko 2: Tutkittavien lajien vahinkojen lukumäärät prosentteina kokonaismäärästä

Laji	Vahinkojen lukumäärät prosentteina kokonaismäärästä			
	2016	2017	2018	2019
Jalkapallo	14,9 %	18,4 %	23,4 %	43,3 %
Jääkiekko	23,9 %	25,3 %	24,8 %	26,0 %
Koripallo	24,3 %	25,3 %	25,3 %	25,1 %
Käsipallo	24,4 %	23,2 %	28,6 %	23,8 %
Moottoriurheilu	19,0 %	25,9 %	27,0 %	28,1 %
Salibandy	22,2 %	25,8 %	25,7 %	26,3 %

Kuten taulukosta voidaan havaita, kaikissa lajeissa paitsi koripallossa ja käsipallossa eniten vahinkoja on prosentuaalisesti sattunut vuonna 2019. Edelleenkin, vakuutusten lukumääriä tai kehitystä ei kuvata, joten niiden mahdollista vaikutusta vahinkojen lukumäärien kehitykseen ei voida arvioida.

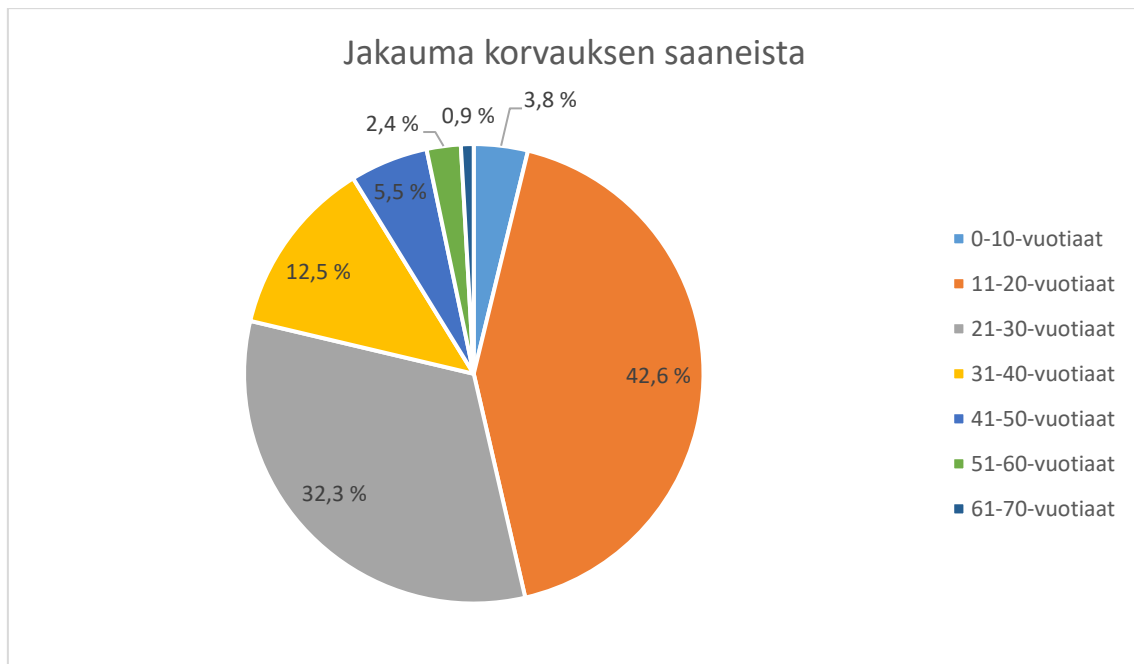
Jalkapallo on lajeista ainoa, jossa vahingot eivät jakaudu suunnilleen tasaisesti kaikille vuosille. Jalkapallon osalta vahingot painottuvat vuosille 2018 ja 2019, jolloin sattui noin kaksi kolmasosaa vahingoista (66,7 %).

Ensimmäisen taulukon perusteella jääkiekossa sattui huomattavasti eniten vahinkoja ja toisen taulukon perusteella vahingot ovat jakautuneet vuosille tasaisesti. Vuosina 2016 ja 2017 vahinkoja sattui noin puolet (49,2 %) kaikista vahingoista ja vuosina 2018 sekä 2019 50,8 % kaikista vahingoista.

Vahinkojen määrällä ja tasaisella jakautumisella eri vuosille ei kuitenkaan näytä esitetyn datan perusteella olevan yhteyttä. Salibandyssa, jossa vahinkoja on sattunut 140 tuhatta vahinkoa kohden, ovat vahingot jakautuneet ensimmäisen ja toisen tarkastelupuoliskon välille 48 % - 52 %. Käsipallossa, jossa vahinkoja on sattunut tuhatta vahinkoa kohden vain 5, jakauma on lähes sama, 47,6 % - 52,4 %.

Ikäjakauma muodostuu tässä tutkielmassa vuosina 2016–2019 korvauksen saaneiden iästä tutkittavissa lajeissa, joten vahingon kärsineiden ikäjakaumaa ei ole mahdollista esittää datasta johtuen. Tämä vaikuttaa myös tuloksiin, sillä aina vahingoittunut ei ole korvauksen saaja. Esimerkkinä tilanne, jossa lapsi on vahingoittunut ja vanhempi maksaa lääkärinkulut, maksetaan korvauskin todennäköisimmin vanhemman tilille.

Iät ovat luokiteltu välille 0–10, 11–20, 21–30, 31–40, 41–50, 51–60 ja 61–70. Tällä jakaumalla saadaan katettua noin 99,8 % korvauksen saaneista. 0–10-vuotiaille osuus kokonaismäärästä on ollut vuosina 2016–2019 3,8 %, 11–20-vuotiaiden 42,6 %, 21–30-vuotiaiden 32,3 %, 31–40-vuotiaiden 12,5 %, 41–50-vuotiaiden 5,5 %, 51–60-vuotiaiden 2,4 % ja 61–70-vuotiaiden 0,9 %. Alla olevassa kuvassa luvut ovat esitettynä ympyräkaaviossa.

Kuvio 2: Jakauma tutkittavissa lajeissa korvauksen saaneista ikäluokittain

Jakaumasta voidaan havaita, että noin kolme neljästä (74,9 %) korvauksen saaneesta on iältään 11–30-vuotias. Mikäli ikähaarukkaa laajennetaan vielä 31–40-vuotiaisiin niin havaitaan, että ikäluokassa 11–40-vuotiaat on 87,4 % kaikista korvauksen saaneista.

4.2.2 Vahinkojen ja vammojen ominaisuudet

Vakuutusyhtiön tilastojen mukaan seitsemässä tarkasteltavassa lajissa vuosina 2016–2019 yleisimpiä vahinkotyyppisiä ovat olleet venähdykset, revähdykset ja repeämät. Ne kattavat kaikista vahinkokappaleista noin 59 %. Näiden kolmen vahinkotyypin jälkeen yleisimpiä ovat ruhjeet, jotka kattavat noin 18 % kaikista vahinkokappaleista sekä luunmurtumat ja luiden katkeamiset, jotka käsittävät noin 8 % kaikista vahinkokappaleista. Sijoiltaanmenot ja nyrjähdykset käsittivät kaikista vahingoista noin 6 %.

Eniten venähdyksiä, revähdyksiä ja repeämiä sattui polven alueelle (37 %). Myös nilkan ja kehräseudun alue (17 %) ja olkavarsi (8 %) olivat yleisiä vammautuvia kehonosia. Ruhjeita sattui eniten polviin (15 %), kasvoihin (11 %), kämmenen ja ranteen seutuun (8 %) sekä olkavarteen (6 %) ja kalloon (5 %).

Kaikki seitsemän lajia kokonaisuutena huomioituna alaraajavammoja on sattunut tarkasteluajanjaksolla enemmän kuin yläraajavammoja. Alaraajavammojen osuus kaikista

sattuneista vahingoista on 54 % ja yläraajavammojen 45 %. Prosentissa tapauksista vamman aluetta ei voida määrittää.

Eräs mielenkiintoinen löydös on, että nimikkeellä ”rasitusvamma” tilastoituja vahinkoja on ollut noin prosentti kaikista sattuneista vahingoista. Datan pohjana olevasta vakuutussesta ei suoranaisesti korvata rasitusvammoja, mutta kuten todettua, erilaiset äkillisen tapahtuman aiheuttamat rasitusvammoinakin tavattavat vammat voivat tulla korvattavaksi.

Lajeittain tarkasteltuna jääkiekossa aiheutui tilastojen mukaan eniten vahinkoja, kuten edellisessä luvussa esitettiin. Vahinkodatan mukaan tarkasteluajanjaksolla jääkiekossa sattui eniten lihas- ja jännevenähdyksiä sekä repeämiä. Ne käsittivät noin 43 % kaikista vahingoista. Samat vammatyypit olivat yleisimpiä kaikkien tarkasteltujen lajien osalta, joskin jääkiekossa niiden osuus on hieman matalampi.

Jääkiekossa toiseksi yleisimmät vammatyypit ovat ruhjevammat, puristusvammat ja mustelmat, joita oli kaikista vammoista noin 22 %. Niiden osuus jääkiekossa on suurempi kuin kaikissa tarkastelluissa lajeissa. Kolmanneksi eniten sattui luunmurtumia, joiden osuus oli 11 % eli huomattavasti korkeampi kuin kaikissa tarkastelluissa lajeissa.

Jääkiekossa vammoista suurempi osa sattui harjoituksissa ja harrastamisessa kuin kilpailuissa. Harjoituksissa ja harrastamisessa sattuneiden vahinkojen osuus kaikista vahingoista oli 58 % ja kilpailussa sattuneiden vahinkojen osuus 41 %. Loput vahingoista sattui matkalla harjoitukseen tai kilpailuihin.

Jääkiekossa yleisin vahingoittunut kehonosa tarkastelujaksolla oli polvi. Polvivammat käsittivät 23 % kaikista vammoista. Polven jälkeen yleisimpiä vammoja olivat olkavarren vammat (10 %), kämmenen ja ranneseudun vammat (9 %) sekä nilkan ja kehräseudun vammat (9 %). Kasvoihin kohdistuvat vammat aiheuttivat 5 % vammoista, mutta jos mukaan lasketaan myös hammas-, kallo- ja leukavammat nousee kasvot toiseksi yleisimmäksi vammatyypiksi käsittäen 15 % kaikista vammoista. Vakavia vammoja, kuten aivoihin kohdistuvia vammoja oli vain alle prosentti kaikista vammoista.

Kun tarkastellaan kaikkia alavartalovammoja, joita jääkiekossa syntyy, kattoivat ne noin 43 % kaikista vammoista. Ylävartalovammojen osuus oli 56 %. Prosentissa vammoista kehonosaa ei tiedetty. Jääkiekossa alaraajavammat ovat tyypillisesti lihas- ja jännevenähdyksiä sekä -repeämiä ja nivelnyrjähdysiksi. Myös ruhjevammat olivat melko yleisiä.

Yläraajavammoissa yleisimpiä olivat myös lihas- ja jännevenähdykset sekä -repeämät, mutta myös luunmurtumat. Näin ollen tulokset vastaavat aikaisempien tutkimusten tuloksia.

Toiseksi eniten vammoja sattui tarkastelujaksolla salibandyssa. Kuten jääkiekossa, myös salibandyssa yleisimmät vammat olivat lihas- ja jännevenähdykset sekä -repeämät. Niiden osuus kaikista vammoista yli puolet, 56 prosenttia, joka on suhteellisesti selkeästi enemmän kuin jääkiekossa. Seuraavaksi yleisin vammatyyppi oli ruhjevammat, joita oli noin 16 % kaikista vahingoista. Myös nivelnyrjähdykset olivat melko yleisiä, 12 %.

Myös salibandyssa suurempi osa vammoista sattui urheiluharjoituksissa ja -harrastaessa (59 %) kuin kilpailuissa (40 %). Prosentti vammoista sattui matkoilla, kuten jääkiekossakin.

Salibandyssa tyypillisimpiä vahingoittuneita kehonosia olivat polvi (35 %) ja nilkka sekä kehräseutu (22 %). Molempien osuus oli suhteellisesti suurempi kuin jääkiekossa. Miellenkiintoista on, että suurin osa vammoista salibandyssa kohdistuu alaraajoihin, noin 71 % kaikista vahingoista. Alaraajoihin kohdistuvat vahingot ovat siis salibandyssa huomattavasti yleisempiä kuin jääkiekossa ja yläraajavammat harvinaisempia.

Alaraajojen vammat ovat datan mukaan samanlaisia salibandyssa kuin jääkiekossakin. Yleisimmät alaraajavammat ovat lihas- ja jännevenähdyksiä sekä repeämiä ja nivelnyrjähdyksiä. Yläraajavammoista salibandyssa yleisimpiä ovat kämmenen ja ranneseudun vammat (5 %) ja selkävammat (3 %), jotka siltikin ovat melko harvinaisia.

Jääkiekon ja salibandyn tarkastelun jälkeen vahinkojen määrä tippuu huomattavasti. Kahden lajin jälkeen kolmanneksi eniten vammoja sattuu koripallossa. Näin ollen pallopelit vievät tässä tarkastelussa kolmen eniten vammoja aiheuttavan lajin tittelin. Neljänneksi yltävä jalkapallo edustaa myös pallopelejä.

Koripallossa ja jalkapallossa muiden pallopelien tapaan yleisimmät vammat ovat venähdyksiä, revähdyksiä ja repeämiä. Koripallossa niiden osuus on 66 % ja jalkapallossa 67 %. Myös nivelnyrjähdykset ja ruhjevammat ovat molemmissa yleisiä, molemmissa lajeissa noin 12–14 % kaikista vammoista. Lajit eroavat toisistaan siinä mielessä, että koripallossa sattuu hieman enemmän nivelnyrjähdyksiä kuin ruhjeita ja jalkapallossa taas toisinpäin.

Molemmissa lajeissa alaraajavammat ovat yleisimpiä vammoja, jalkapallossa 74 % ja koripallossa 61 %, mutta jalkapallossa polvivammat (31 %) ovat huomattavasti yleisempiä kuin nilkan ja kehräseudun vammat (21 %), kun taas koripallossa niitä sattuu lähes yhtä paljon, noin 25 % kaikista vammoista molempien osalta.

Yläraajavammoja jalkapallossa sattuu yleisimmin kämmenen ja ranteen alueelle sekä selän alueelle, noin 4 % kumpaankin. Yleisimmät selkävammat ovat venähdyksiä, revähdyksiä ja repeämiä. Kämmenen ja ranteen vammoissa lähes yhtä yleisiä ovat venähdykset, revähdykset ja repeämät kuin luunmurtumatkin.

Koripallossa yläraajavamma on tyypillisesti sormivamma, jotka käsittävät noin 12 % vammoista. Toiseksi tyypillisimpiä vammoja koripallossa ovat kämmenen ja ranneseudun sekä selän (5 % kumpikin) vammat.

Molemmissa lajeissa vahinkoja on sattunut enemmän urheiluharjoituksissa ja harrastamisessa kuin kilpailemisessa. Koripallossa 58 % vahingoista sattuu urheiluharjoituksissa ja harrastamisessa, kun jalkapallossa vastaava osuus on noin 62 %.

Moottoriurheilua pidetään tyypillisesti riskialttiina urheiluna. Lajin riskialttiutta ei tässä tutkimuksessa arvioida, mutta sattuneiden vahinkojen osalta yleisimpiä ovat olleet venähdykset, revähdykset ja repeämät, jotka kattavat 44 % kaikista vahingoista sekä luunmurtumat ja -katkeamiset, joiden osuus oli noin 22 %. Myös ruhjevammat olivat melko yleisiä, käsittäen myös noin 22 % vahingoista.

Myös moottoriurheilussa yleisin vahingoittunut kehonosa on ollut polvi ja polven vammat kattavat 19 % kaikista vammoista. Yläraajavammat ovat kuitenkin moottoriurheilussa yleisempiä kuin alaraajavammat, sillä yläraajavammoja oli kaikista vammoista 60 % ja alaraajavammoja 39 %.

Moottoriurheilussa päähän kohdistui noin 5 % vammoista. Näin ollen päävammojen osuus moottoriurheilussa on huomattavasti pienempi kuin esimerkiksi jääkiekossa, jossa pään alueelle kohdistui vammoista noin 15 %. Moottoriurheilussa yleisin pään alueen vamma oli aivotärähdys, joita oli 32 % kaikista pään alueen vammoista. Jääkiekossa yleisin pään alueen vamma oli ruhjevamma (38 %). Aivotärähdyksiä jääkiekossa oli 11 % pään alueen vammoista.

Toiseksi vähiten vahinkoja tarkasteltavista lajeista vuosina 2016–2019 sattui käsipallossa. Käsipallossa yleisimmät vammat olivat muiden lajien tapaan venähdys-, revähdys- ja repeämävammoja, joita sattui 66 % kaikista vahingoista. Toiseksi yleisimpiä vammoja olivat ruhjevammat sekä nyrjähdykset ja sijoiltaanmenot, joita molempia sattui 11 % kaikista vahingoista.

Käsipallossa yleisin vahingoittunut kehonosa oli myös muiden lajien tapaan polvi, johon kohdistui noin kolmannes kaikista vammoista. Nilkan ja kehräseudun vammoja oli 14 % ja olkavarren vammoja 10 % kaikista vammoista. Alaraajavammat olivat hieman yläraajavammoja yleisimpiä, alaraajavammojen osuuden ollessa 58 % ja yläraajavammojen 40 %. Noin kahdessa prosentissa vamman aluetta ei voitu määrittää.

Yleisurheilu oli tarkastelujaksolla seitsemästä lajista vähävahinkoisin. Laji ei tee poikkeusta muihin lajeihin yleisimmän vammatyypin osalta, sillä 65 % vammoista oli venähdyksiä, revähdyksiä ja repeämiä. Toiseksi yleisin vammatyyppi on yleisurheilussa ominakeinen muihin lajeihin nähden, sillä rasitusvammat aiheuttavat 8 % kaikista vammoista. Lähes yhtä yleisiä ovat olleet ruhjevammat, joita aiheutuu noin 7 % kaikista vammoista.

Yleisurheilussa yleisimmin vahingoittuva kehonosa on polvi, johon kohdistuu 24 % kaikista vammoista. Toiseksi yleisin vahingoittunut kehonosa on ollut nilkka ja kehräseutu 21 % osuudella. Alaraajavammat ovat yleisurheilussa varsin dominoivassa asemassa, sillä noin 73 % vammoista on alaraajavammoja.

Kolmannes rasitusvammoista yleisurheilussa kohdistuu jalkaterän ja kantapään alueelle. Puolet rasitusvammoista ovat alaraajoihin kohdistuvia ja neljännes rasitusvammoista selän alueelle kohdistuvia.

Yleisurheilussa kilpailuissa sattuu huomattavasti vähemmän vammoja kuin harjoituksissa ja harrastamisessa. Kilpailuissa sattuu kaikista vammoista 26 %, kun taas harjoituksissa ja harrastuksissa vammoja sattuu 74 % kaikista vammoista.

4.2.3 Maksetut korvaukset ja korvauslajit

Maksettujen korvauksien ja eri korvauslajien tutkiminen seitsemässä lajissa tarkasteluajanjaksolla on hyödyllistä, sillä sen avulla saamme paremman kuvan, miten lajeissa

syntyviä vammoja on hoidettu ja millaista hoitoa erilaiset vammat ovat vaatineet. Itse vammojen hoitamisen tutkiminen ei ole tässä tutkielmassa pääosassa, mutta myös sitä on tärkeää ymmärtää, kun pohditaan urheilussa ja liikunnassa syntyviä vammoja ja vahinkoja sekä miten urheilua ja liikuntaa vakuutetaan.

Maksettuja korvauksia ja korvauslajeja mitataan kahdella tavalla. Ensimmäinen mittaus-tapa on kappalemääräinen eli kuinka monessa vahingossa kyseinen korvauslaji on ollut mukana. Toinen tapa mitata on suoritusmääräinen, jossa esitetään, kuinka monta suori-tetta kutakin korvauslajia on ollut. Luvut esitetään jälleen kerran prosentiosuuksina ko-konaismääristä eli todellisia lukumääriä ei kerrota liiketoimintasalaisuussyistä.

Yleisin korvauslaji on seitsemän lajin osalta vuosina 2016–2019 ollut tutkimuskulut lääkkeineen. Kyseisiä kuluja on korvattu noin 90 %:ssa vahinkoja. Kaikista suoritteista ky-seinen korvauslaji kattaa kuitenkin vain noin 54 %. Tutkimuskulut lääkkeineen ovat siis korvattavia kuluja lähes joka vahingossa, mutta suorituksia niistä ei kerry dominoivaa määrää.

Toiseksi yleisin hoitokulu kappalemääräisesti mitattuna on ollut magneetti- tai viipaleku-vauksen kulut. Niitä on korvattu noin 35 %:ssa vahingoista. Jos taas mitataan suoritus-määräisesti, toiseksi yleisin korvauslaji on ollut fysikaalinen hoito, jota on korvattu pie-nemmässä määrässä vahinkoja, 14 %:ssa, mutta sen osuus kaikista suoritteista on ollut noin 16 %. Magneetti- tai viipalekuvauksen kulujen osuus kaikista suoritteista oli 10 %.

Tämä tulos on melko looginen, sillä magneetti- tai viipalekuvaus vaaditaan yleensä vam-man diagnostiikan selvittämiseksi, mutta niitä harvemmin tehdään useampia yhtä vahin-koa kohden, kun taas fysikaalista hoitoa, kuten fysioterapiaa saatetaan antaa useitakin kertoja yhtä vahinkoa kohden.

Muiden korvauslajien osalta leikkauskuluja on korvattu 10 %:ssa vahinkoja ja niiden osuus kaikista suoritteista on ollut vain noin 3 %. Leikkausten vähäinen osuus suoritteista selittyyne samalla argumentilla kuin magneetti- ja viipalekuvauksen vastaava, sillä yleensä niitä molempia ei yhtä vammaa kohden suoriteta useampia.

Maksettujen korvauksien ja korvauslajien kehitys on myös eräs mielenkiinnon kohde urheiluvammojen hoitamisessa. On mielenkiintoista nähdä, onko jonkin korvauslajin osuus

kappale- tai suoritelmääräisesti kasvanut tarkasteluajanjaksolla. Tätä varten tarkastelin eri korvauslajien osuutta vuosittain ja keräsin tiedot alla olevaan taulukkoon.

Taulukko 3: Eri korvauslajien osuudet tutkittavissa lajeissa vuosina 2016–2019

	% kappaleista / % suoritteista			
	2016	2017	2018	2019
Tutkimusten kulut lääkkeineen	89 / 52	89 / 52	90 / 54	91 / 57
Magneetti- tai viipalekuvauksen kulut	37 / 11	37 / 10	34 / 10	33 / 10
Fysikaalisen hoidon kulut	14 / 15	13 / 14	14 / 16	15 / 18
Leikkausten kulut	13 / 4	11 / 3	9 / 3	8 / 2

Kuten voimme taulukosta havaita, tutkimusten kulut lääkkeineen on ollut jokaisena vuonna sekä kappale- että suoritelmääräisesti yleisin korvauslaji. Sen suhteellinen osuus on vuosien saatossa myös kasvanut ja vuonna 2019 sen osuus kappaleista ja suoritteista oli korkeimmillaan koko tarkasteluajanjaksolla.

Toinen tarkasteluajanjaksolla jalansijaa ottanut korvauslaji on ollut fysikaalisen hoidon kulut. Kappalemääräisesti sen suhteellinen määrä on pysynyt melko tasaisena, mutta suoritelmääräisesti sen suhteellinen kasvu voidaan taulukosta havaita. Lukujen perusteella voidaan olettaa, että fysikaalista hoitoa ei juurikaan anneta useammassa vahingossa vuonna 2019 kuin vuonna 2016, mutta sitä annetaan useammin yhden vahingon kohdalla.

Magneetti- tai viipalekuvauksen kulujen suhteellinen määrä on kappalemääräisesti vähentynyt vuodesta 2016 vuoteen 2019. Sen sijaan suoritelmääräisesti sitä on annettu tasaisesti kaikkina vuosina, joten voidaan olettaa, että yhä harvemmassa vahingossa niitä korvataan, mutta niissä tapauksissa, joissa korvataan, sitä korvataan suoritelmääräisesti hieman useammin.

Leikkausten kulut ovat tarkasteluajanjaksolla laskeneet suhteellisesti sekä kappale- että suoritelmääräisesti. Siis yhä harvemmassa vahingossa korvataan leikkauskuluja eikä niitä myöskään tehdä vahinkokohtaisesti enempää, joten niiden suhteellinen suoritelmääräkin vähenee.

4.2.4 Päätelmiä aineiston tuloksista

Datasta avulla oli tarkoitus löytää vastauksia kuuteen kysymykseen, joista ensimmäinen koski vahinkojen lukumäärää kussakin lajissa tuhatta vahinkoa kohden. Vertailussa on tärkeää muistaa, että se ei kuvasta lajien vahinko- tai riskialttiutta, sillä sitä varten tarvittaisiin tieto urheilijoiden määrästä, jota ei kaikista lajeista luotettavasti ollut saatavilla, joten sitä ei sovellettu mihinkään lajeista.

Tarkasteluajanjaksolla 2016–2019 eniten vahinkoja sattui jääkiekossa, jossa vahinkojen lukumäärä tuhatta vahinkoa kohden oli 314 vahinkoa. Vahinkojen määrä oli yli kaksinkertainen seuraavaan lajiin, salibandyyn. Salibandyyn vastaava lukema oli 140 kappaletta vahinkoja tuhatta vahinkoa kohden.

Seuraavissa viidessä lajissa vahinkojen määrä tuhatta vahinkoa kohden yhteensä tarkasteluajanjaksolla on pienempi kuin esimerkiksi salibandyssä. Kolmanneksi eniten vahinkoja on sattunut koripallossa, jossa lukumäärä tuhatta vahinkoa kohden on 50 vahinkoa. Tätä seuraa jalkapallo 37 vahingolla tuhatta vahinkoa kohden. Moottoriurheilussa lukema on 15 vahinkoa tuhatta vahinkoa kohden, käsipallossa viisi kappaletta ja yleisurheilussa neljä.

Toisena selvitettävänä asiana oli ikäjakauma vahinkodatassa. Datassa ei ollut saatavilla suoranaista vahingoittuneiden ikäjakaumaa, joten sen sijaan käytettiin ikäjakaumaa korvauksen saaneista. Kuten aineistossakin tuotiin esille, saattaa tämä vaikuttaa tuloksiin, sillä vahingoittunut ei aina ole korvauksen saaja.

Iät luokiteltiin segmentteihin 0–10-, 11–20-, 21–30-, 31–40-, 41–50-, 51–60- ja 61–70-vuotiaat. Korvauksen saaneissa korostui kaksi ikäsegmenttiä, 11–20-vuotiaat sekä 21–30-vuotiaat. Kyseiset segmentit kattoivat 74,9 % korvauksen saaneista. Tämä on siinä mielessä ymmärrettävä tulos, että kyseiset vuodet ovat tyypillisesti niitä vuosia, kun urheilua ja liikuntaa harrastetaan eniten kilpailullisesti, jolloin myös vahinkoja sattuu eniten. Kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan 11–25-vuotiaista 11 % ilmoittautui kilpaurheilijoiksi, eli se on suurin kilpaurheilleva ikäluokka. (Kuntoliikuntaliitto ry 2010, 13.)

Kolmanneksi suurin korvauksen saaneiden ikäsegmentti oli 31–40-vuotiaat. Yhdessä nämä kolme segmenttiä muodostivat 87,4 % korvauksen saaneista. Tämä on looginen tulos siinäkin mielessä, että teoriaosuudessa esitetyn kansallisen liikuntatutkimuksen

mukaan hyvin harva yli 35-vuotiaista kokee olevansa enää kilpaurheilija. Esimerkiksi yli 50-vuotiaista vain 2 % kilpaurheilee. (Kuntoliikuntaliitto ry 2010, 13.)

Kolmantena selvitettävänä kysymyksenä oli, millaisia vahingot ja vammat olivat lajeittain tarkasteluajanjaksolla. Kaikissa seitsemässä lajissa yleisimpiä vammatyyppejä olivat lihas- ja jännevenähdykset sekä -repeämät. Jääkiekossa ne kattoivat 43 % vammoista, jalkapallossa 67 %, koripallossa 66 %, käsipallossa 66 %, moottoriurheilussa 44 %, salibandyssä 56 % ja yleisurheilussa 65 %.

Jääkiekossa (22 %), jalkapallossa (14 %), käsipallossa (11 %) ja salibandyssä (16 %) ruhjeet olivat toiseksi yleisin vammatyyppejä. Koripallossa toiseksi yleisin vammatyyppejä oli nivelnyrjähdys 14 % osuudella. Moottoriurheilussa luunmurtumat ja -katkeamiset olivat toiseksi yleisimpiä 22 % osuudella ja yleisurheilussa taas rasitusvammat 8 % osuudella.

Yleisimpien vammatyyppejä osalta voidaan todeta, että palloilulajeissa sattuu keskenään melko samanlaisia vahinkoja. Moottori- ja yleisurheilussa toiseksi yleisimmät vahinkotyypit ovat erityislaatuista.

Ainoat erot palloilulajien osalta syntyivät jääkiekon ja koripallon osalta. Jääkiekossa ruhjeet käsittävät suuremman osan vahingoista kuin muissa lajeissa, jonka johdosta lihas- ja jännevenähdykset sekä -repeämät ovat hieman harvinaisempia. Syynä tähän saattaa olla se, että jääkiekossa kontaktin ottaminen ja suoranainen taklaaminen on sallittua, toisin kuin muissa lajeissa. Lisäksi koripallo eroaa muista palloilulajeista siinä, että ruhjeiden sijaan toiseksi yleisin vammatyyppejä on nivelnyrjähdys.

Kaikissa seitsemässä lajissa harjoituksissa ja harrastuksissa sattui enemmän vahinkoja kuin kilpailuissa. Kaikissa muissa lajeissa, paitsi yleisurheilussa, vahingot sattuivat noin 55–60 prosenttisesti harjoituksissa ja harrastuksissa, kun taas yleisurheilussa vastaava osuus oli 74 %.

Lisäksi kaikki seitsemän lajia olivat yhteneväisiä yleisimmän vammautuvan kehonosan suhteen, joka oli polvi. Jääkiekossa polvivammat käsittivät 23 % kaikista vammoista, jalkapallossa 31 %, koripallossa 25 %, käsipallossa 33 %, moottoriurheilussa 19 %, salibandyssä 35 % ja yleisurheilussa 24 %.

Palloilulajit korostuvat myös polvivammojen suuren osuuden osalta ja eniten polvivammoja sattuukin lajeissa, joissa juostaan ja joissa alusta sekä kengät ovat pitävät, kuten jalkapallossa, koripallossa, käsipallossa ja salibandyssä. Huomionarvoista on myös, että näissä neljässä lajissa toiseksi yleisin vahingoittunut kehonosa on sama, nilkan ja kehräseudun alue.

Alaraajavammat ovat yleisempiä kuin yläraajavammat kaikissa muissa lajeissa, paitsi jääkiekossa ja moottoriurheilussa. Jääkiekossa toiseksi yleisin vammautunut kehonosa oli olkavarsi (10 %) ja kolmanneksi yleisin ranteen ja kämmenen seutu (9 %). Moottoriurheilussa pää (5 %) oli toiseksi yleisin vammautunut kehonosa. Huomionarvoista on, että jääkiekossa sattui suhteellisesti enemmän pään alueen vammoja kuin moottoriurheilussa, mutta moottoriurheilussa esiintyy pään alueella enemmän aivotärähdyksiä, kun taas jääkiekossa pään alueelle aiheutuu yleisimmin ruhjeita.

Viimeisin selvitettävä kysymys aineistosta oli, millaisia korvauksia vahingoista yleisimmin maksetaan. Kaikissa seitsemässä lajissa yleisin korvauslaji oli tutkimusten kulut lääkkeineen, joita korvattiin 90 %:ssa vahinkoja. Näin ollen voidaan todeta, että lähes jokaisessa urheiluvahingossa, jossa hakeudutaan hoitoon vakuutuksen turvin, tarvitaan erilaisia tutkimuksia ja lääkkeitä.

Kaikkien suoritteiden osalta kyseinen korvauslaji kattoi 54 % suoritteista. Kappalemääräisesti toiseksi yleisin korvauslaji oli magneetti- tai viipalekuvauksen kulut (35 %) ja suoritusmääräisesti fysikaalisen hoidon kulut (16 %). Tästä voidaan tulkita, että magneetti- tai viipalekuvaus on useimmin tarvittava osa hoitoa urheiluvahingossa kuin fysikaalinen hoito, mutta fysikaalista hoitoa annetaan enemmän silloin, kun se on osa hoitoa. Tämä on myös loogista, sillä useampien magneetti- tai viipalekuvauksen tekeminen yhtä vahinkoa tuskin on tarpeellista monessakaan tapauksessa, kun taas fysikaalista hoitoa harvoin määrätään vain yhtä kertaa.

5 LIIKUNNAN JA URHEILUN VAKUUTTAMINEN NYT SEKÄ TULEVAISUUDESSA

5.1 Tutkimusaineiston kuvaus

Tutkielman toinen aineisto koostuu laadullisista teemahaastatteluista, jotka toteutettiin puolistrukturoidusti. Haastattelut ovat asiantuntijahaastatteluita ja asiantuntijoina toimivat suomalaisten vahinkovakuutusyhtiöiden kaksi varatoimitusjohtajaa sekä yksi toimitusjohtaja, jotka vastaavat yhtiöidensä operatiivisesta toiminnasta sekä tuotteiden ja palveluiden tarjoamisesta.

Ensimmäinen haastateltava on Pohjola Vakuutuksen varatoimitusjohtaja ja tuotteista sekä palveluista vastaava johtaja Pekka Puustinen. Puustinen on koulutukseltaan kauppatieteiden tohtori, pääaineenaan vakuutustiede.

Puustisen vastuualueella ovat kaikki vakuutuslajit sisältäen ajoneuvo-, henkilö- ja omaisuusvakuuttamisen, jälleenvakuuttamisen, kansainväliset vakuutusmarkkinat sekä lisäksi hinnoittelun, sen uudistamisen ja erinäisen joukon vakuuttamiseen liittyviä tietojärjestelmiä. Pohjola Vakuutuksen varatoimitusjohtajuutta ennen Puustinen toimi OP Ryhmän strategijahtajana sekä Ilmarisen johtoryhmässä.

Luottamustehtäviä Puustisella on Pohjola Sairaalassa (1.2.2022 alkaen Pihlajalinna Oma-sairaala Oy:ssä) sekä sähköalan yrityksessä Ensto:ssa. Lisäksi hän on toiminut OP Henkivakuutuksen hallituksessa sekä A-vakuutuksen hallituksessa. Puustisella on pitkä kokemus vakuutusliiketoiminnasta ja hän onkin viimeiset kaksi vuosikymmentä toiminut alalla työtehtäviensä lisäksi opiskelijana, väitöskirjatutkijana, opettajana ja vierailevana professorina St. Gallenin yliopistossa Sveitsissä.

Toinen haastateltava on LähiTapiola Keskinäisen Vahinkovakuutusyhtiön toimitusjohtaja Hanna Hartikainen. Hartikainen on koulutukseltaan kansantaloustieteen ja rahoituksen maisteri Helsingin kauppakorkeakoulusta. Lisäksi hänellä on eMBA -tutkinto Jyväskylän yliopiston johtamiskoulutuskeskuksesta.

Hartikainen vastaa LähiTapiola Keskinäisen Vahinkovakuutusyhtiön kautta ryhmän työtapaturvakuuttamisesta sekä yli 50 henkilöä työllistävien yritysten vakuutuspalvelusta,

korvauspalvelusta ja näihin liittyvistä asiantuntijapalveluista. Lisäksi Hartikaisen vastuualueelle kuuluvat ryhmän sijoitustoiminnan sekä yritys- ja asiakasrahoituksen järjestäminen.

Hartikainen toimii monissa luottamustehtävissä liikunnan ja urheilun parissa. Hän on toiminut Golfliiton puheenjohtajana vuodesta 2016, Suomen Olympiakomitean hallituksessa marraskuusta 2020 ja Euroopan Golfliiton hallituksessa 1.1.2022 alkaen. Hän toimii myös golfin edistämissätiön hallituksen puheenjohtajana.

Ennen LähiTapiolaan siirtymistä Hartikainen työskenteli Pohjola Vakuutuksessa, jossa hän johti henkilöasiakasliiketoimintaa ja työskenteli korvaus- sekä aluejohtajana. Hänellä on kattava kokemus myynnistä, asiakkuuksista, myyntikanavista, tuotteista, hinnoittelusta ja korvauspalveluista sekä kumppanuuksien rakentamisesta ja johtamisesta.

Kolmas haastateltava on Fennian varatoimitusjohtaja Antti Huhtala. Huhtala on filosofian maisteri Turun yliopistosta, pääaineenaan tietojärjestelmätiede. Lisäksi hänellä on eMBA-tutkinto sekä jatko-opintoja Helsingin yliopistossa.

Huhtala vastaa Fennian vahinkovakuutusliiketoiminnasta ja hänen vastuualueelleen kuuluvat asiakkuudet, tuotteet ja hinnoittelu, vahinkopalvelut sekä liiketoiminnan lakiasiat, ICT-kokonaisuus ja kehittäminen. Huhtala toimii myös Finanssialan vahinkovakuuttamisen johtokunnassa. Ennen Fenniaa Huhtala työskenteli Pohjola Vakuutuksessa monenlaisissa tehtävissä ja viimeisimpänä tuotteista ja palveluista vastaavana johtajana.

Puolistrukturoitu haastattelu valikoitui haastattelumenetelmäksi, sillä se luo tietynlaisen rungon haastatteluille, mutta samaan aikaan mahdollistaa haastateltavien erilaiset vastaukset sekä vapaamman keskustelun kuin esimerkiksi strukturoitu haastattelu. Puolistrukturoitu haastattelumenetelmä mahdollistaa myös tutkittavaan aiheeseen ja ilmiöön pureutumisen syvemmin, jonka toivon luovan uusia ja erilaisiakin näkökulmia. Toisaalta puolistrukturoidun haastattelun avulla tulosten analysointi on myös johdonmukaista, kun kysymykset ovat samoja haastateltavien välillä.

Haastatteluiden tarkoituksena on selvittää, millaisena liiketoimintasegmenttinä haastateltavat kokevat liikunnan ja urheilun vakuuttamisen ja millaisia haasteita sekä mahdollisuuksia ne pitävät sisällään. Toisaalta on myös mielenkiintoista lisätä ymmärrystä siitä, miten haasteisiin vastataan ja miten mahdollisuuksia hyödynnetään.

Haastatteluissa pureudutaan liikuntaan ja urheiluun ilmiönä sekä vakuuttamisen kohteena nyt ja tulevaisuudessa. Asiantuntijoiden avulla selvitetään millainen rooli liikunnalla ja urheilulla on nyky-yhteiskunnassa ja miten se kehittyy sekä millaiseksi he näkevät liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuuden ja millaisia aspektejia se pitää sisällään. Näin pyritään vastaamaan toiseen tutkimuskysymykseen.

5.2 Liikunta ja urheilu vakuutusliiketoimintana vakuutusyhtiön näkökulmasta

Haastattelut koostuivat kahdesta eri segmentistä, joista ensimmäisessä oli tarkoitus selvittää, millaisena liiketoimintana haastateltavat näkevät liikunnan ja urheilun vakuuttamisen ominaispiirteineen, haasteineen sekä mahdollisuuksineen. Haastattelujen aluksi haastateltavilta kysyttiin, miten tärkeänä liiketoimintasegmenttinä he näkevät liikunnan ja urheilun vakuuttamisen edustamansa vakuutusyhtiön näkökulmasta.

Kaikkien haastateltavien näkökulmasta tilanne liikunnan ja urheilun vakuuttamisessa on, että Pohjola Vakuutus on johtava vakuutusyhtiö suurella markkinaosuudella. Hartikainen nostaa esille myös Pohjolan ja LähiTapiolan vertailtavuuden vaikeuden, sillä Pohjola toimii yhtenä yhtiönä vakuutusalalla, kun taas LähiTapiola koostuu 21:stä vahinkovakuutus- ja alueyhtiöstä eikä urheilun vakuuttaminen tapahdu vahinkovakuutusyhtiön vaan alueyhtiöiden kautta. Hartikainen myös muistuttaa, että LähiTapiolalle urheiluun liittyy liiketoiminnan sijasta pikemmin vastuullisuusaspekti, sillä he ovat esimerkiksi Palloliiton ja Olympiakomitean iso kumppani.

Huhtala laventaa näkökulmaa kyseisen liiketoimintasegmentin osalta makrotasolle pohditen, että vahinkovakuutusmarkkina on Suomessa noin 4,8 miljardin euron suuruinen, josta liikunnan ja urheilun vakuuttaminen on vain murto-osa. Huhtala kuitenkin toteaa, että segmenttinä ei ole kyse vähäpätöisestä alueesta, sillä se on asiakkaille erinomaisen hyvä ja tärkeä palvelu, mutta numeroiden valossa alue ei ole merkittävä tai dominoivassa asemassa.

Liikunnan ja urheilun haasteiden osalta Puustinen nostaa esiin kannattavuushaasteen. Fakta on, että liikunnan ja urheilun parissa sattuu ja tapahtuu, ja mikäli hinnoittelu olisi kovin aggressiivista, hinta saattaisi nousta korkeaksi. Hän kuitenkin muistuttaa, että

kyseiseen liiketoimintasegmenttiin tulee suhtautua eri tavalla kuin moneen muuhun, sillä liikunnan ja urheilun vakuuttaminen on Pohjola Vakuutuksen arvojen mukaista toimintaa. Jotta voidaan tarjota ihmisille kattavaa vakuutusturvaa ja pitää hinnat suhteellisen matalalla, tarkoittaa se vakuutusliiketoiminnan näkökulmasta mahdollisia kannattavuushaasteita. Kuluttajan näkökulmasta tilanne on tietysti hyvä, sillä hän saa erittäin hyvää vakuutusturvaa suhteellisen edullisesti.

Myös Huhtala nostaa haasteeksi riskin hinnoittelun. Lisäksi hän tunnistaa samaan teemaan liittyväksi haasteeksi hoitokustannusten kasvun, sillä urheilijoilla ja etenkin ammattiurheilijoilla hoidon ja kuntoutumisen vaateet ovat suurempia. Kun riskin hinnoittelun haasteellisuuden yhdistää hoitokustannusten kasvuun, syntyy Huhtalan mukaan vakuuttajalle ongelma, johon voidaan vastata vakuutettavaa populaatiota kasvattamalla. Tämän avulla riski hajautuu paremmin ja laajempi populaatio mahdollistaa myös paremman datan, joka mahdollistaa paremman hinnoittelun.

Hartikainen näkee haasteena pikemmin asiakasnäkökulman kuin vakuutusyhtiönäkökulman. Liikkujalle ja urheilijalle, yhteiskunnalle sekä vakuutusyhtiölle on tietysti tärkeintä, että yksilöt pysyvät terveenä ja voivat harrastaa liikuntaa ja urheilua turvallisesti. Vakuutusyhtiö näkee tyypillisesti eri vakuutukset omina komponentteinaan, ovat ne sitten henkilövakuutuksia kuten terveys- ja urheiluvakuutuksia tai yrityksen ottamia vakuutuksia.

Asiakkaan näkökulmasta nämä vakuutukset voivat tulla eri yhtiöistä, joka saattaa sekoittaa häntä. Pitää kuitenkin muistaa, että asiakkaat vakuuttavat yhtä kehoa ja mieltä, eivätkä he mieti asiaa samalta kannalta kuin yhtiö. Asiakkaille on tärkeää, että heitä hoidetaan hyvin ja he tulevat kuntoon, mikäli jotain sattuu eikä se, mistä vakuutuksesta tai yhtiöstä mikäkin hoituu.

”Kehitämmekö tuotteita vakuutusyhtiölähtöisesti vai aidosti asiakkaan tarpeista lähtevästi? Lisäksi, jos mennään sinne asiakkaan asioinnin äärelle, niin on pohdittava, onko asiakkaalla vakuutusturvassa katveja tai päällekkäisyyksiä. Asiakkaalle on tylsintä huomata vuoden tai kymmenen vuoden päästä, että hän on maksanut päällekkäisistä vakuutuksista tai vielä pahempaa, siellä on merkittävä riski kattamatta, vaikka on luultu, että riski katetaan jostain vakuutuksesta. Ei ole kaukaa haettu se myytti, ettei ne vakuutukset kuitenkaan mitään korvaa ja ne ovat hankalia ymmärtää. On siinä peiliin katsomista meillä itsellämmekin.”

(Hanna Hartikainen)

Liikunnan ja urheilun vakuuttamisen mahdollisuutena kaikki haastateltavat näkevät kokonaisasiakkuusaspektin mahdollistamisen. On vakuutusyhtiöiden edun mukaista luoda mahdollisimman paljon erilaisia sidoksia asiakkaisiin heidän vakuutusturvansa kautta siten, että urheiluvakuutuksen lisäksi asiakkaalla olisi myös esimerkiksi autoon ja kotiin liittyvät vakuutukset yhdestä yhtiöstä. Sen avulla luodaan asiakaspitoa sekä mahdollisesti myös kannattavuutta. Puustinen myös kokee, että liikunnassa ja urheilussa mukana oleminen ja niiden vakuuttaminen jättää myös mahdollisen positiivisen mielikuvan sekä kytköksen vakuutusyhtiöön.

Hartikainen näkee terveyden vakuuttamisen sekä hyvinvoinnin yleisesti kasvavana trendinä, joka tukee myös tutkittavaa liiketoimintasegmenttiä. Hän painottaa, että liikunnalla ja urheilulla on myös tärkeä yhteiskunnallinen merkitys ihmisten hyvinvointiin vaikuttamisen kautta.

Puustisen näkökulmasta mahdollisuuksia löytyy myös mahdollisesta turva- tai suojavaajeesta, jota ylipäätään vakuutusyhtiön on tehtävänä tunnistaa. Finanssialan vakuutustutkimus 2020 mukaan 9 %:lla vastaajista tai heidän lapsistaan on lajikohtainen urheiluvakuutus, eli yli 90 prosentilla vakuutusta ei ole tai he eivät tunnista sitä. Tähän viitaten Huhtala näkee mahdollisuutena myös liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tunnettuuden kasvattamisen, jota kautta myös vakuuttamisen merkitys saattaisi korostua entisestään.

Vakuutusyhtiöiden tarjoamien palveluiden roolin haastateltavat näkevät keskeisenä liikunnassa ja urheilussa sekä vakuutusliiketoiminnassa ylipäätään. Puustinen korostaa sen tärkeyttä, että palvelullisesti vakuutusyhtiöiden rooli on muuttumassa kohti ennaltaehkäisyä näkökulmaa. Puustinen näkee, että vakuutuspalvelu on muuttunut ja syntynyt

urheilun vakuuttamisessa Pohjola-johtoisesti sekä Pohjola Sairaalan (nykyisen Pihlajalinna Omasairaalan) kautta ja itse sairaalatoiminnan myynnistä huolimatta asiakkaiden palveleminen ja kuntouttaminen jatkuu, mikäli vakuutusturva realisoituu käytettäväksi.

Puustinen korostaa palveluiden sujuvuutta ja nopeutta, mutta myös kuntoutusta. Akuutin hoidon lisäksi vaaditaan tyypillisesti kuntoutusta ja vasta silloin puhutaan oikeasti vakuutuspalvelusta. Tässä kokonaisuudessa Puustinen kokee Pohjolan olevan hyvä.

Sen sijaan ennaltaehkäisyssä ja sen ymmärryksen lisäämisessä hän näkee vielä paljon tehtävää, vaikka esimerkiksi liikenteessä ja liikennevahinkojen minimoimisessa vakuutusyhtiöt ovat onnistuneet auttamaan vahinkojen ennaltaehkäisyssä. Datan ja sen tehokkaan hyödyntämisen Puustinen mieltää avaintekijäksi tulevaisuuden vahinkojen ennaltaehkäisyssä.

Hartikaisen näkökulmasta vakuutusyhtiöiden on tärkeää pohtia nyt ja tulevaisuudessa millaisia tuote- ja hoitoketjukokonaisuuksia he asiakkailleen tarjoavat. Hän korostaa edelleen asiakasnäkökulmaa ja sitä, että vakuutusyhtiönäkökulmasta on rakennettu tuoterakenne, jossa urheilun vakuuttaminen on tapaturmavakuuttamisesta eriytetty toimintaa, mutta liikkuva ihminen, joka golfaa kesällä, hiihtää talvella ja lenkkeilee läpi vuoden käyden kerran vuodessa Alpeilla laskettelemassa ei välttämättä osaa miettiä, mihin kaikkien toimintaan vaaditaan erillinen vakuutus ja mihin ei. Hartikainen myös toteaa, että hoitoketjuja voitaisiin tehostaa, mikäli vakuutukset tulisivat yhdestä yhtiöstä, vakuutettu hoidettaisiin tietyssä hoitolaitoksessa ja data kertyisi yhteen paikkaan.

Myös Huhtala korostaa nopean ja tarkoituksenmukaisen hoitoon pääsyn, hoitoon ohjauksen ja hoidon tarpeen arvioinnin tärkeyttä. Hän näkee, että asiakkaan ohjaaminen hoidon alussa oikeille urille on ensisijaisen tärkeää, mutta toteaa myös, että vakuutukseen liitännäisten palveluiden sekä terveydenhoidontuottajien kanssa tehtävän yhteistyön pitää olla taloudellisesti järkevää ja tulevaisuudessakin kestäväällä pohjalla.

”Asiakkaalle vakuutus on viime kädessä rahoituskeino hoidoille. Nopea ja tarkoituksenmukainen hoitoon pääsy on kaikki kaikessa ja sitä varten on rakennettu erilaisia konsepteja auttamaan asiakasta hädän hetkellä. Sillä on iso merkitys.”

(Antti Huhtala)

Siihen, miten vakuutusyhtiö voisi tehdä urheilun vakuuttamisesta itselleen tai liikkujille sekä urheilijoille houkuttelevampaa, haastateltavat pohtivat asioita hieman eri kulmista. Hartikainen näkee, että tuoteportfoliota selkeyttämällä ja suoraviivaistamalla syntyy oikeaa vaikuttavuutta, jota ei saada esimerkiksi pelkän viestinnän tai markkinoinnin keinoin.

Hän myös näkee, että kaikki urheiluun liittyvä yhteiskunnallinen hyväksyntä ja vaikuttavuus ovat etenkin korona-ajan ympärillä ajankohtaisia aiheita. Ihmisten hyvinvointi on yhä enemmän yksilöiden vastuulla, mutta sekä positiiviset että negatiiviset ulkoisvaikutukset koskettavat koko yhteiskuntaa. Hartikainen myös ennustaa, että tähän faktaan herättää viimeistään siinä kohtaa, kun ”sote-euroja” lasketaan ja ihmisten kuormitus, ja fyysinen sekä henkinen hyvinvointi ovat yhä huonommassa tilassa.

Huhtalan näkökulmasta sekä liikkujille ja urheilijoille että vakuutusyhtiölle vakuuttamisesta tulisi mielekkäämpää siten, että asiakkaan sekä vakuutusyhtiön tarpeet kohtaisivat paremmin, jonka avulla olisi mahdollista löytää molempia osapuolia tyydyttävä ratkaisu. Liikkujien ja urheilijoiden näkökulmasta hinnan ja korvauspiirin välinen tasapaino on tärkeää, sillä liian kattava, mutta kallis vakuutus tuskin houkuttelee, kun taas tuote, jossa on suppea korvauspiiri ja halpa hinta, ei myöskään palvele ketään. Huhtala myös korostaa, että kohderyhmien tunnistaminen ja heille oikeiden ratkaisujen tarjoaminen on tärkeää.

Huhtala toteaa myös, että vakuutusyhtiön näkökulmasta riskin rajaaminen ja vakuutettavan populaation hallinta on tärkeää. Rajaamalla pois sen osan populaatiosta, joka eroaa vahinkofrekvenssiltään sekä vahingon ennustetulta kokoluokaltaan muista tekee kokonaisriskistä vakuutuskelpoisempaa. Lisäksi, jos vakuutettava ryhmä koostuu jokseenkin homogeenisestä massasta, saadaan myös järkevämmiin hinnoiteltava kokonaisuus. Huhtala näkee myös, että hinnoittelun tulisi olla riskivastaavaa.

Puustinen toteaa, että ainoa tapa saada vakuuttamisesta yhtiölle houkuttelevampaa on muuttaa toimintaa kannattavammaksi, joka tapahtuu riskiä pienentämällä. Hän näkee asiassa kaksi puolta; jatkuvan paineen terveystalouden noususta ja vahinkojen sattumisen todennäköisyyteen vaikuttamisen. Ainoastaan näistä jälkimmäinen on vakuutusyhtiön käsissä ja juuri tähän voidaan vaikuttaa datan tehokkaammalla hyödyntämisellä.

Puustinen kuitenkin muistuttaa, että vakuutusyhtiöt voivat vaikuttaa riskiin myös riskivallinnalla, mutta silloin ei olla enää turvavajeen poistamisessa vaan riskien välttämässä.

”Henkilökohtaisesti olen käyttänyt paljon puheenvuoroja siihen, että meidän tehtävämme ei ole olla ottamatta riskejä, vaikka jotkut siihenkin suuntaan menevät. Olen sitä mieltä, että lähes kaikenlaisia riskejä voidaan vakuuttaa, kunhan ne ovat vakuutuskelpoisia eivätkä aiheuta hirveitä kumulaatioita. Hinnan pitää olla oikea ja riskin pienentäminen, siihen liittyvä informaatio ja ymmärryksen lisääminen ovat keinoja tehdä toiminnasta mielekkäämpää.”

(Pekka Puustinen)

Liikkuville ja urheilijoille Puustinen näkee vakuuttamisen olevan nykyäänkin houkuttelevaa. Lisenssi- ja lajiliittoyhteistyö ovat lähellä yksilöä, mutta siltikään vakuutusyhtiöt eivät ole urheilijoiden arjessa paikan päällä parhaina asiantuntijoina ja etenkin siihen tulisi tulevaisuudessa panostaa. Vanhempien ja nuorten kanssa keskusteleminen sekä seurojen kanssa tehtävä yhteistyö ruohonjuuritasolla parantaisi Puustisen näkökulmasta vakuuttamisen houkuttelevuutta myös liikkujien ja urheilijoiden suuntaan.

5.3 Liikunta ja urheilu sekä sen vakuuttaminen ilmiönä nyt ja tulevaisuudessa

Kysyttäessä, millaiseksi haastateltavat näkevät liikunnan ja urheilun aseman Suomessa sekä merkityksen yhteiskunnalle, ovat kaikki samoilla linjoilla. Puustinen toteaa, että Suomi on urheilukansaa ja Hartikainen viittaa suomalaisiin urheiluhulluna kansana. Hän toteaaakin erittäin kuvaavasti, että silloin, kun suomalainen menestyy, suomalainen syttyy eivätkä muut asiat juuri silloin kiinnosta. Puustinen puolestaan kuvailee, että urheilu on tapa ilmaista suomalaisuutta ja monesti menestys näkyy kansakunnan mielialassa ja samalla ”*talouskin menee eteenpäin*”. Huhtala näkee liikunnan ja urheilun olevan merkittävä yhteenkuuluvuuden tunteen kasvattaja.

Kaikki kuitenkin tunnistavat liikunnan ja urheilun merkityksessä yhteiskunnalle myös toisen, kansanterveydellisen, aspektin. Hartikainen toteaa, että liikkuminen on kansanterveyden kulmakiviä, on liikkuminen sitten hyötyliikuntaa tai systemaattisempaa urheilua,

ja suorat yhteydet terveyshyötyihin ja -vaikutuksiin ovat kiistattomat. Liikkumattomuudesta taas seuraa tiettyjä fyysisiä terveyshaittoja ja erilaisia sairauksia, joiden hintalappu maksetaan viime kädessä sosiaali- ja terveysministeriön ”luukulla”.

Samalla linjalla on myös Puustinen, joka toteaa, että urheileminen aiheuttaa kyllä vammoja, mutta niistä selvittää, kun ne hoidetaan hyvin. Sen sijaan liikkumattomuus aiheuttaa kansakunnalle enemmän ongelmia ja lasku tulee elämän viimeisinä vuosina moninkertaisena vastaan. Huhtala pohtii, että terveysperäiset sairauspoissaolot ovat kasvaneet hurjasti ja hän uskoo, että kansan liikkeelle saaminen ei näy pelkästään fyysisessä vaan myös henkisessä hyvinvoinnissa.

Lisäksi Hartikainen pohtii liikunnan ja urheilun eettistä puolta; on yleisesti hyväksyttyä rankan arjen päälle juosta maratoneja sekä olla kovakuntoinen, mutta vähemmän keskustellaan siitä, millä hinnalla se tehdään. Hartikainen näkee myös, että fyysinen ja henkinen palautuminen muuttuvat yhä tärkeämmiksi näkökulmiksi myös liikunnassa ja urheilussa. Lisäksi hän korostaa liikunnan ja urheilun mentaalista puolta. Esimerkkinä hän käyttää itselleen tuttua lajia, golfia.

”Golf on fyysiseltä rasittavuudeltaan hyvää liikuntaa. Kun liikutaan kahdesta neljään tuntiin peruskuntosykkeellä, ovat terveyshyödyt kiistattomat. Mutta sen lisäksi on restoratiivinen puoli, josta on paljon vähemmän keskustelua; vihreä väri, luonnossa liikkuminen, yhteisöllisyys, jatkuva oppiminen, onnistumisen ja epäonnistumisen tunteet – ne ovat kaikki restoratiivisia mekanismeja, jotka käynnistyvät golfkentällä, haluamme me sitä tai emme.”

(Hanna Hartikainen)

Liikunnan ja urheilun tulevaisuuden kehitys on asia, jota Puustinen on omien sanojensa mukaan pohtinut paljon. Hän aloittaa aiheen taustoituksen kokonaisvaltaisesta ja abstraktistakin näkökulmasta kysymällä, mikä oikeastaan on urheilua? Puustinen kokee, että urheilun käsite monimuotoistuu tulevaisuudessa ja yhä useammin muikin kuin fyysinen liikkuminen koetaan urheiluksi. Hän itse kuvaa sitä ”aivojen kanssa pelaamiseksi”.

Puustinen myös näkee liikunnan ja urheilun teknologisoitumisen olevan eräs niitä vahvasti muokkaava trendi. Jo nuorissa urheilijoissa kaiken mittaamisessa ollaan pitkällä, sillä eri suorituksia ja ominaisuuksia voidaan mitata erilaisilla datapisteillä, joita

jatkoanalysoidaan. Ilmiö on hänen mukaansa merkityksellinen myös vakuuttamisen näkökulmasta. Hän myös nostaa esille mielenkiintoisen pohdinnan ihmisen ja ”koneen” suhteesta.

”Yleinen ajatuksellinen trendi on, että ihminen optimoi konetta, mutta kyllä me olemme kaikilla elämänoilla siirtyneet tilanteeseen, jossa ihminen optimoituu koneen kautta.

Kone ohjaa ihmistä.”

(Pekka Puustinen)

Esimerkkinä hän käyttää urheilua; huippu-urheilijoita viedään koko ajan äärimmilleen ja heidän suoritustaan pyritään optimoimaan dataa ja analytiikkaa hyödyntämällä. Optimointi lähtee jo nuoresta iästä, jolloin esimerkiksi saatavilla olevaan tietoon perustuen valitaan harrastettava laji, jossa halutaan päästä huipputasolle. Siis valitaan sellainen laji, jossa huipulle pääsyn mahdollisuudet maksimoituvat. Sitten harjoitellaan viemällä urheilija ääri rajoille ja tätä ääri rajoille viemistä tuetaan käyttämällä erilaisia datapisteitä. Tämä merkitsee myös yhä kovempia suorituksia ja uusien suorituskyvyn tasojen löytämistä. Puustinen myös näkee, että urheilun teknologisoituminen voi myös potentiaalisesti tehdä urheilusta kalliimpaa, jolloin liikunnan ja urheilun harrastaminen voi polarisoitua.

Hartikainen puolestaan kokee, että hyvinvointitrendi on tullut jäädäkseen ja se vaikuttaa myös liikunnan ja urheilun tulevaisuuden kehitykseen. Lisäksi lasten ja nuorten liikkumisesta puhutaan ja on puhuttu tällä vuosikymmenellä enemmän kuin aikaisemmillä vuosikymmenillä.

Hartikainen nostaa esille tulevaisuuden kehitykseen vaikuttavaksi trendiksi myös liikunnan ja urheilun kokonaisvaltaisen johtamisen. Hän näkee, että ohjaus ja yhteistyö ovat jokseenkin pirstaloitunutta, vaikka sen merkitys on tunnustettu. Lisäksi keskustelua herättävät esimerkiksi rahoituskysymykset, olosuhteet sekä pienen maan leimallisuus eli urheilijoiden vähäinen määrä. Ammattilaistasolla tämä johtaa myös pieneen huippu-urheilijoiden määrään.

Huhtala aloittaa tulevaisuuden pohtimisen tilastojen kautta ja viittaakin esimerkkinä Puolustusvoimissa aloittaneiden varusmiesten Cooper-testituloksiin, jotka ovat heikentyneet dramaattisesti muutamassa vuosikymmenessä. Lisäksi hän tuo esille liikunnan ja urheilun harrastamisen polarisoitumisen.

”Meillä on yhä enemmän paljon liikkuvia henkilöitä ja sitten samanaikaisesti yhä enemmän tosi vähän liikkuvia henkilöitä. Keskimääräisyys ei ole vallitseva trendi.”

(Antti Huhtala)

Polarisaation lisäksi Huhtala nostaa esille mielenterveysongelmat, jotka ovat kasvussa niin nuorissa kuin työssäkäyvässä väestössä. Näiden faktoreiden perusteella hän argumentoi, että valitettavasti tulevaisuus ei näiden asioiden osalta näytä kovin valoisalta.

Liikunnan ja urheilun vakuuttamisen osalta Huhtala näkee tulevaisuuden kuitenkin valoisampana todeten, että segmentissä on kasvun mahdollisuuksia olemassa. Hän laventaa perspektiiviä hieman laajemmalle ja käyttää vapaaehtoisen henkilövakuutusmarkkinan kehitystä argumenttinsa tukena todeten, että sekin on kasvu-uralla.

Huhtalan mukaan vapaaehtoinen henkilövakuuttaminen on kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana noin 7,5 % vuositahtia maksutuotolla mitattua. Lisäksi hän toteaa, että vapaaehtoisten henkilövakuutusten peitto ei ole vielä kovin suuri, eli vakuutettavaakin löytyy vielä paljon.

Mielenkiintoiseksi vakuuttamisen tekee sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus uusine hyvinvointialueineen, sillä sen rahoitusmalli tai todelliset vaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin eivät ole selkeitä. Huhtala ei usko sote-uudistuksen kykyyn lyhentää hoitajonoja ainakaan lyhyellä aikavälillä, joten vakuutusrahoitteisen terveydenhuollon on tuettava tilannetta, joten sekin luo vapaaehtoisille henkilövakuutuksille kasvupotentiaalia. Hän myös toteaa, että samalla, kun vapaaehtoinen henkilövakuutus kasvaa ja yksilöt ovat yhä kiinnostuneempia hyvinvoinnistaan, myös liikunnan ja urheilun vakuuttaminen kasvaa.

Huhtala näkee, että tulevaisuudessa on varmasti myös muita tapoja vakuuttaa liikuntaa ja urheilua kuin nykyisillä tuotteilla, mutta konkretiaa hänelläkään ei ole kertoa. Hän itse pohtii, että mitä se ikinä onkaan, tulee se vaatimaan penetraation kasvattamista sekä mahdollisesti äärimmäisen tehokkaita hoitoketjuja. Myös on-demand-tyyppinen vakuuttaminen nousee keskusteluun, mutta Huhtala tiivistää sen mielenkiintoiseksi liiketoimintamalliksi, joka vaikuttaa haastavalta eikä se toistaiseksi ole ottanut tuulta alleen.

Liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tiimoilta Puustinen ja Hartikainen pitäytyvät jo aiemmissa kannoissaan. Puustisen näkökulmasta dataohjattavuus ja teknologia tulevat

olemaan tärkeä osa liikunnan ja urheilun vakuuttamisesta tulevaisuudessa, ja siinä missä kaiken mittaaminen on trendiä kuluttajilla, tekevät sitä myös vakuutusyhtiöt.

Puustinen myös toteaa, että tulevaisuuden keinoja vakuuttaa liikuntaa ja urheilua on mietitty paljon ja osittain kyseessä on kysyntäongelma, sillä Suomessa kysyntä on kuitenkin verrattain pientä ja globaalisti ratkaisuja on saatavilla huomattavasti enemmän. Mikäli Suomessa olisi enemmän vakuutettavaa populaatiota urheilijoiden osalta, voisivat vakuutusyhtiöt tarjota kattavampia ja yksilöidympiä vakuutus- ja palveluratkaisuja.

Hartikainen kokee, että asiakaslähtöisemmäksi muuntautuminen sekä hoitoketjuyhteistyön kehittäminen ovat välttämättömiä komponentteja tulevaisuudessa myös liikunnan ja urheilun vakuuttamisessa. Hän korostaa tiedolla ja datalla ohjaamista sekä johtamista, joiden avulla kyetään kehittämään yhteistyötä ja luomaan vaikuttavuutta hoitolaitosten ja vakuutusyhtiöiden välillä.

Tulevaisuuden osalta Puustinen haluaa nähdä, että vakuuttamisen filosofia ei kokonaan unohdu.

”Edes vakuutusyhtiö, joka on osakeyhtiö, ei saa unohtaa sitä, että vakuutusyhtiön tehtävä ei ole pelkästään optimoida tasetta ja tehdä tulosta, vaan sillä on muitakin rooleja. Vakuutusyhtiöt ovat perustettu riskien jakamista varten, ei riskien valikoimista varten.”

(Pekka Puustinen)

Lisäksi Puustinen toteaa, että liikunnan ja urheilun vakuuttaminen on hyvä esimerkki pitkän aikavälin sosiaalisesta arvosta, *long term social value*:sta, kuten hän itse sen ilmaisee. Puustinen korostaa, että se ei tarkoita sitä, ettei yhtiö toimisi kapitalismin periaatteiden mukaisesti, vaan on olemassa myös muita arvoja, jotka palvelevat ”tarinaa” pitkällä aikavälillä.

Viimeisenä haastateltavilta kysyttiin, voiko vakuutusyhtiöillä olla liikunnan ja urheilun vakuuttamisessa muita liiketoiminnallisia tai ei-liiketoiminnallisia rooleja tulevaisuudessa. Kaikkien haastateltavien vastauksissa korostui vastuullisuuden rooli ja merkitys.

Puustinen toteaa liikunnan ja urheilun vakuuttamisen olevan ehdottomasti vastuullista ja sosiaalista kestävyyttä tukevaa toimintaa. Itse hän näkee edustamansa yhtiön toteuttavan sitä toimien eri tahojen kumppanina sekä luoden infrastruktuureja liikkujille, urheilijoille

sekä niiden parissa toimiville tahoille. Puhtaasti ei-liiketoiminnallista tekemistä ovat sponsorointi sekä tukeminen esimerkiksi erilaisin lahjoituksin. Kaikki tämä on Puustisen mukaan arvokasta ja mahdollistavaa työtä, jotta Suomessa voidaan liikkua ja urheilla hyvissä olosuhteissa.

Hartikainen jakaa myös yhteiskuntavastuullisuuden teeman todeten sen olevan sponsoinnin lisäksi vakuutusyhtiön eri sidosryhmien tukemista sekä heidän tietojensa lisäämistä. Hän myös toteaa, että periaatteessa vakuutusyhtiöllä voisi olla roolia ihmisten liikkujana ja asian puolesta puhujana, mutta siinä on tiettyjä taloudellisia haasteita.

Hartikainen lisää, että vakuutusyhtiö kykenee paikallisena sekä kansallisena toimijana olemaan erittäin aktiivinen vastuullisuustyössä ylipäättään ja sen valossa ihmisten hyvinvointi on tärkeää. Hän näkee liikunnassa ja urheilussa myös ympäristöllisen (*environmental*), sosiaalisen (*social*) ja hallinnollisen (*governance*) näkökulman.

Hän tunnistaa näissä kuitenkin omat riippuvuutensa ja käyttää esimerkkinä golfia todeten, että hyvään hallintoon on sisäisesti panostettu, mutta esimerkiksi golfaamisen hiilijalanjäljestä 95 % aiheutuu kentälle liikkumisesta omalla autolla. Tämä on taas liikuntapaikkojen saavutettavuuskysymys, eli yhteiskunnallinen ja poliittinen haaste. Hän toteaa vielä, että vakuutusyhtiöillä on tuotavaa koko vastuullisuuskehikkoon, mutta kaikessa ”kuljettajan paikalla oleminen” ei ole realismia.

Huhtalan näkökulmasta sosiaalisessa hyvinvoinnissa ja sen puolesta puhumisessa on vakuutusyhtiöilläkin rooli. Hän kuitenkin muistuttaa, että vakuutusyhtiö voi lähteä tuottamaan löyhästi vakuuttamiseen liittyviä palveluita, mutta juridiset- ja toimilupa-asiat saattavat estää sen. Tätä varten pitäisi perustaa tytäryhtiöitä, joista ei kotimaan markkinassa ole juurikaan hyviä esimerkkejä. Toisaalta hän toteaa, että se ei tarkoita sitä, etteikö sekin voisi olla mahdollista.

6 YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT

6.1 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen

6.1.1 Vakuutettavat riskit – liikunnassa ja urheilussa syntyvät vammat ja vahingot

Tämän tutkielman tavoitteena oli selvittää kahden tutkimuskysymyksen avulla, millaisia vahinkoja ja vammoja liikunnassa ja urheilussa syntyy eli millaisia ovat vakuutettavat riskit sekä mitkä ovat liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuudennäkymät ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat.

Liikunnassa ja urheilussa syntyvät vahingot ja vammat ovat riskejä, joista vakuutusyhtiöt ovat kiinnostuneita ja joita ne vakuuttavat. Kyseisten riskien tutkiminen, analysoiminen, tulosten löytäminen ja jatkoohjodyntäminen ovat avainasemassa, jotta voidaan arvioida, millaisia riskit ovat luonteeltaan, ovatko ne vakuutuskelpoisia, miten niitä hinnoitellaan ja mahdollisesti myös ehkäistään. Tässä tutkielmassa keskityttiin vastaamaan siihen, millaisia vahinkoja ja vammoja eri lajeissa syntyy ja millaisia ominaisuuksia nämä vahingot ja vammat pitävät sisällään.

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen pyritään löytämään vastaus teoriaa ja empiriaa vertailemalla siten, että varsinaiset analyysiyksiköt valitaan aineistosta. Tämä on tyypillistä teoriaohjaavalle sisällönanalyysille, jonka käyttö esitettiin kappaleessa 1.3. Teoria-aineisto pitää sisällään liikunnassa ja urheilussa syntyviä vammoja sekä vahinkoja ja ensimmäinen empiria-aineisto erään vahinkovakuutusyhtiön dataa urheilussa sattuvista vahingoista.

Valittavat analyysiyksiköt ovat empiria-aineistossa esiintyvät seitsemän lajia, joiden osalta pyrittiin selvittämään, miten paljon vahinkoja niissä sattui valitulla tarkasteluajanjaksolla, millainen oli korvauksen saaneiden ikäjakauma, millaisia syntyneet vahingot ja vammat olivat lajeittain, missä olosuhteissa vahinko useimmiten sattui, mitkä olivat tyypillisimpiä vammautuneita kehonosia ja millaisia korvauksia vahingoista tyypillisesti maksettiin.

Empiria-aineistossa esiintyy vain urheilussa syntyviä vammoja ja vahinkoja, sillä datan pohjana olevalla tuotteella vakuutetaan vain kilpaurheilua. Teoria-aineistossa on esitetty myös liikunnassa syntyviä vammoja, sillä ne ovat hyvin yleisiä eikä niitä voida siksi sivuuttaa. Lisäksi vakuutusalan ulkopuolella ei pääsääntöisesti tehdä eroa varsinaiselle liikunnalle ja urheilulle, joten niissä syntyviä vammoja sekä vahinkojakaan ei suoraan erotella.

Empiria-aineistossa esiintyvät lajit olivat jääkiekko, jalkapallo, koripallo, käsipallo, moottoriurheilu, salibandy ja yleisurheilu. Aineiston avulla havaittiin, että tarkasteluajanjaksolla vuosina 2016–2019 eniten vahinkoja tuhatta vahinkoa kohden sattui pallopeleissä, joista jääkiekko (314 vahinkoa) ja salibandy (140) erottautuivat runsasvahinkoisimpina. Ainoastaan käsipallo (5) erottui muista pallopeleistä, sillä moottoriurheilussa (15) syntyi enemmän vahinkoja tuhatta vahinkoa kohden tarkasteluajanjaksolla. Vähiten vahinkoja sattui yleisurheilussa (4). Koripallossa tuhatta vahinkoa kohden sattui 50 vahinkoa ja jalkapallossa 37.

Vertailussa on tärkeää muistaa, että se ei kuvasta lajien vahinko- tai riskialttiutta, sillä sitä varten tarvittaisiin tieto urheilijoiden määrästä, jota ei kaikista lajeista luotettavasti ollut saatavilla, joten sitä ei sovellettu mihinkään lajeista.

Teoriaosuuden kappaleessa 3.1 esitetyn Åmanin ym. (2018) tutkimuksen mukaan jääkiekko ei kuitenkaan ole joukkueurheilulajeista kaikkein suurimman vammautumisen riskin laji. Suurin vammautumisen riski kaikissa kehonosissa paitsi keskivartalo- ja selkävammoissa oli käsipallossa, ja esimerkiksi salibandyssa riski oli pienin. Runsasvammaisista lajeista teoria-aineiston perusteella ovat myös jalkapallo ja jääkiekko, joskin jalkapallossa vammat ovat vaikeampia kuin jääkiekossa. (Peltokallio 2003, 22.)

Mikäli empiria-aineiston tuloksia vahinkojen sattumisesta lajeittain vertaa teoria-aineiston tuloksiin ovat ne samaan aikaan eriäviä ja samansuuntaisia. Vertailun avulla voidaan todeta, että joukkueurheilulajit sekä nimenomaan pallopelit ovat runsasvahinkoisia ja korkean vammautumisen riskin aiheuttavia lajeja, jotka erottuvat sekä teoria- että empiria-aineistosta. Mikäli pallopeti sisältää kontaktiominaisuuksia, kasvaa vahinkojen määrä sekä riskialttius.

Ero löytyy kuitenkin vammojen lukuisuuden ja vammautumisen riskin välillä, sillä esimerkiksi empiria-aineiston mukaan käsipallossa on sattunut vähän vahinkoja, kun taas teoria-

aineiston mukaan se on riskialtimpia lajeja. Ilman urheilijoiden määrää molemmissa tulosten vertailu ei ole yksioikoista, mutta voitaneen olettaa, että empiria-aineistossa käsipallon harrastajien määrä on matala, koska vahinkoja tuhatta vahinkoa kohden on vähän, vaikka laji itsessään on riskialtis.

Empiria-aineiston mukaan seitsemässä tarkastellussa lajissa vuonna 2016–2019 tyypillisimmät vammat olivat venähdyksiä, revähdyksiä ja repeämiä. Niiden osuus kaikista vahinkokappaleista oli yli puolet, 59 %. Venähdysten, revähdysten ja repeämien jälkeen tyypillisimpiä vammoja olivat ruhjeet (18 %), luunmurtumat ja luiden katkeamiset (8 %) sekä sijoiltaanmenot ja nyrjähdykset (6 %).

Åmanin ym. (2018) mukaan tyypillisimpiä vammatyyppejä kaikissa lajeissa olivat ylävartalovammojen osalta murtumat, alaraajavammojen osalta nyrjähdykset ja repeämät, mutta myös murtumat, ruhjeet ja haavat. Lisäksi käsi-, ranne- ja olkapäävammat olivat yleisiä.

Kansallisen uhritutkimuksen mukaan tyypillisimpiä liikuntavammoja Suomessa vuonna 2017 olivat nyrjähdykset, venähdykset, sijoiltaanmenot sekä lihasvammat. Niiden osuus liikuntatapaturmista oli noin 62 %. Toiseksi yleisimmät vammatyypit olivat mustelmat, ruhjeet ja haavat, joiden osuus oli 22 %. Murtumien osuus oli 8 % ja aivotärähdyksien 2 %. (THL 2017.)

Myös Parkkarin ym. (2003) mukaan lähes puolet liikuntavammoista ovat venähdyksiä, nyrjähdys- ja ruhjevammoja, mutta vain 3 % liikuntavammoista on murtumia. Oravan (2012) mukaan äkillinen urheiluvamma on yleensä ruhjevamma, nivelen nyrjähdys tai lihaksen ja jänteen revähdys.

Vammatyypien jakauman suora vertailu on vaikeaa, sillä vammatyypien tilastointi on väkisin erilaista eri tahojen toimesta. Vakuutusyhtiön datan tilastointiin ei myöskään ollut mahdollista vaikuttaa, joten vertailukelpoisuutta ei sen osalta voinut lisätä.

Vammatyypien jakauma empiria-aineistossa on kuitenkin melko yhtenevä teoriaosuudessa esitettyjen tutkimuksen tuloksien kanssa. Parkkari ym. (2003) esittivät, että lähes puolet liikuntavammoista ovat venähdyksiä, nyrjähdys- ja ruhjeita. Empiria-aineiston mukaan tarkastelluissa lajeissa ne kattavat yli kolme neljäsosaa vammoista.

Kansallisen uhritutkimuksen mukaan 62 % liikuntatapaturmista johtuu nyrjähdyksistä, venähdyksistä, sijoiltaanmenoista ja lihasvammoista. Empiria-aineistossa nyrjähdykset, sijoiltaanmenot, venähdykset, revähdykset ja repeämät aiheuttivat 65 % kaikista vammoista. Myös ruhjeiden osuus oli melko lähellä toisiaan, sillä vakuutusyhtiön mukaan ne kattoivat seitsemässä lajissa 18 % vammoista ja kansallisen uhritutkimuksen mukaan 22 % vammoista oli mustelmia, ruhjeita ja haavoja.

Myös Oravan (2012) näkemys siitä, että äkillinen urheiluvamma on yleensä ruhjevamma, nivelen nyrjähdyks tai lihaksen ja jänteen revähdyks, pitää empiria-aineiston mukaan paikkansa, sillä kaikki näistä löytyy tarkastelluissa lajeissa neljän yleisimmän vammatyypin joukosta, joskaan ei aivan tuossa järjestyksessä. Empiria-aineiston mukaan revähdykset ja ruhjeet ovat yleisiä, nyrjähdykset eivät niinkään.

Empiria-aineiston mukaan kaikissa lajeissa, paitsi jääkiekossa ja moottoriurheilussa alaraajavammat olivat yleisimpiä. Lähes sama havainto esitettiin teoria-aineistossa, sillä Åmanin ym. (2018) mukaan alaraajavammat olivat yleisimpiä kaikissa lajeissa paitsi jääkiekossa.

Lajeittain tarkasteltuna jääkiekko erottui selvästi teoria- sekä empiria-aineistossa, joten se toimikoon myös vertailukohtana. Jääkiekon osalta tulokset ovat hyvin yhdenmukaisia aiemmissä tutkimuksissa esitettyihin tuloksiin nähden. Åmanin ym. (2018) tutkimuksessa havaittiin, että jääkiekossa sekä alavartalovammat että ylävartalovammat ovat yleisiä, joskin ylävartalovammat ovat hieman tavanomaisempia. Empiria-aineiston mukaan vuosina 2016–2019 jääkiekossa ylävartalovammojen osuus oli 56 %, kun alavartalovammojen osuus oli 43 %. Prosentissa vammoista kehonosaa ei tiedetty.

Empiria-aineiston mukaan tarkasteluajanjaksolla jääkiekossa sattui eniten lihas- ja jännevenähdyksiä sekä repeämiä. Ne käsittivät noin 43 % kaikista vahingoista. Toiseksi yleisimmät vammatyypit olivat ruhjevammat, puristusvammat ja mustelmat (22 %) ja kolmanneksi luunmurtumat (11 %). Yleisin vahingoittunut kehonosa jääkiekossa oli polvi, johon kohdistui 23 % kaikista vammoista. Polven jälkeen yleisimpiä vammoja olivat kasvoin, hampaisiin, kalloon ja leukaan kohdistuvat vammat (15 %), olkavarren vammat (10 %), kämmenen ja ranneseudun vammat (9 %) sekä nilkan ja kehräseudun vammat (9 %).

Åman ym. (2018) mukaan jääkiekossa yleisimpiä vammoja olivat pää- ja niskavammat. Pääsääntöisesti pää- ja niskavammat olivat ruhjeita ja haavoja, paitsi naisten jääkiekossa, jossa yleisin vamma oli aivotärähdys. Empiria-aineiston mukaan jääkiekossa aivoihin kohdistuvia vammoja oli vain alle prosentti, ja pään alueen vammoista aivotärähdykset käsittivät 11 % vammoista.

McKay ym. (2014) mukaan jääkiekon ammattilaissarjassa NHL:ssä vuosina 2006–2012 yleisimpiä vahingoittuneita kehonosia olivat pää (16,8 %), reisi (14 %) ja polvi (13 %) sekä olkapää (12 %). Lisäksi suurin osa vammoista sattui otteluissa, 88,7 %, kun harjoituksissa sattui vain 11,3 % vammoista. Empiria-aineistoon verrattuna pää- ja reisivammat sekä olkapäävammat olivat yleisempiä teoria-aineiston tuloksissa, mutta polven vammat paljon harvinaisempia.

Lisäksi aineiston datan perusteella harjoituksissa ja harrastuksissa sattuu 58 % vahingoista ja kilpailuissa 41 %. Prosentti vahingoista sattui matkalla harjoituksiin tai kilpailuihin. Näin ollen vammojen sattumisolosuhteet olivat täysin erilaiset.

6.1.2 Liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuus ja siihen vaikuttavat tekijät

Toinen tutkimuskysymys koski liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuudennäkymiä ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Vastauksia tähän pyrittiin löytämään haastatteleamalla kolmen suomalaisen vahinkovakuutusyhtiön ylintä johtoa.

Päälöydös liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuudennäkymien osalta on, että kyseessä on liiketoiminta-alue, jossa on kasvun mahdollisuuksia. Liikunnan ja urheilun vakuuttaminen on osa vapaaehtoista henkilövakuuttamista, jolle povataan kasvua tulevaisuudessa ja jolla toisaalta on todistettuakin kasvua viimeisen vuosikymmenen ajalta. Esimerkiksi sairauskuluvakuutusten suosio on ollut pitkään kasvussa ja vakuutettujen lukumäärä on kasvanut kymmenessä vuodessa 45 prosenttia. (Finanssiala 2021.)

Kasvun ajureita tunnistettiin tässä tutkielmassa useita. Liikunnan ja urheilun vakuuttamisen sekä vapaaehtoisen henkilövakuuttamisen markkinan osalta on paikkansa pitävää, että kyseessä on vain vähän kylläntynyt markkina, jossa on vielä mahdollisuuksia kasvaa. Tätä alleviivaten, Finanssialan tuottaman vakuutus tutkimus 2020 mukaan 46 %:lla vastaajista on vapaa-ajan tapaturmavakuutus, 24 %:lla sairauskuluvakuutus ja vain 9

%:lla lajikohtainen urheiluvakuutus (Finanssiala 2020). Lisäksi muita ajureita ovat esimerkiksi epäselvä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, julkisen terveydenhuollon pitkät hoitojonot, kasvava hyvinvointitrendi sekä asiakkaiden halu saada hyvää palvelua ja budjetoida omia terveystmenojaan.

Teknologisoituminen ja dataohjaus ovat tulevaisuutta sekä liikunnassa ja urheilussa että niiden vakuuttamisessa. Datan kerääminen, datalla ohjaaminen ja johtaminen ovat keskiössä kummallakin osa-alueella tulevaisuudessa. Datan avulla sekä liikunnan ja urheilun toimijat että vakuutusyhtiö kykenevät ymmärtämään paremmin, missä ja miten vahinkoja sattuu, miten niitä hoidetaan ja mistä esimerkiksi hoidon kustannukset aiheutuvat. Vakuutusyhtiöille tämä on merkittävää, sillä se mahdollistaa tehokkaamman yhteistyön ja vaikuttavuuden esimerkiksi hoitolaitoskumppanuuksien osalta. Lisäksi datan hyödyntämisen avulla vakuutusyhtiö voi kehittää yhä paremmin vahinkoja ennaltaehkäiseviä palveluja.

Liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuutta ohjaavat myös asiakasnäkökulmaa edustavat arvot, kuten asiakkaiden todellisten tarpeiden ymmärtäminen, asiakkaan elämän helpottaminen ja näihin liittyvä vakuuttamisen yksinkertaistaminen sekä läpinäkyvöittäminen. Empiria-aineiston haastatteluissa kävi ilmi, että vakuutusyhtiöt ovat liian pitkään ajatelleet vakuuttamista omasta näkökulmastaan toisinaan unohtaen asiakasnäkökulman tärkeyden. Asiakkaat ovat kuitenkin niitä, jotka vakuutuksia ostavat ja jotka tuovat rahan liiketoimintaan.

Asiakasnäkökulmaa voidaan edistää tulevaisuudessa vakuutusyhtiöiden tuoterakenteita ja tuoteportfolioita yksinkertaistamalla ja selkiyttämällä. Tämä mahdollistaisi sen, että asiakkaille ei syntyisi tilanteita, joissa he kärsivät joko yli- tai alivakuuttamisen ongelmista, eli päällekkäisistä turvista tai turvavajeesta. Vakuutusyhtiön selkeän tuotetarjoaman avulla asiakkaan on myös helpompi tehdä päätöksiä vakuutuksen hankinnasta.

Omalla tavallaan liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuudensuunnaksi nähtiin myös vakuuttamisen palaaminen ”juurilleen”, perusfilosofiansa ääreen. Haastateltavista Puustinen korosti tätä näkökulmaa todeten, että vakuutusliiketoiminta on alun perin syntynyt riskien jakamisen, ei riskien valikoimisen pohjalle ja vaikka toimitaan kapitalististen periaatteiden mukaisesti, vakuuttamiseen liittyy muitakin arvoja.

Kiistaton osa tulevaisuutta on myös vastuullisuusnäkökulma. Liikunnassa ja urheilussa mukana oleminen ja niiden vakuuttaminen tuottavat pitkän aikavälin sosiaalista arvoa ja vakuutusyhtiöillä on kyky luoda infrastruktuuri ja puitteet liikunnan ja urheilun harrastamiselle. Tällaista toimintaa on esimerkiksi ihmisten aktiivisuuden lisääminen ja siinä avustaminen, liikunnan ja urheilun taloudellinen tukeminen, niin urheilijoiden kuin liikuntaa ja urheilua organisoivien tahojen tukeminenkin. Vastuullisuuden osalta on kuitenkin tärkeää pitää mielessä, että vakuutusyhtiöiden tulee muistaa oma olemassaolon tarkoituksensa eivätkä ne voi kaikessa olla ”kuskin paikalla”.

Edellä mainittujen lisäksi tekijät, jotka vaikuttavat liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuudennäkymiin, jakautuvat tutkimuksen mukaan kahteen segmenttiin; nykyhetken mahdollisuuksiin ja haasteisiin sekä liikunnan ja urheilun tulevaan kehittymiseen.

Nykyhetken mahdollisuuksia liikunnan ja urheilun vakuuttamisessa tunnistettiin tässä tutkielmassa kaksi, jotka ovat pikemminkin kokonaisuuksia kuin vain yksittäisiä mahdollisuuksia. Ensimmäiseksi, liikunnan ja urheilun vakuuttamisen kenties tärkein mahdollisuus on kaikkien toimijoiden yhtenevät intressit. Näitä intressejä ovat kokonaisvaltainen hyvinvointi, terveenä pysyminen sekä nopea ja sujuva hoito ja kuntoutuminen. Toimijoiksi voidaan nähdä liikkujat ja urheilijat, vakuutusyhtiöt sekä yhteiskunta kokonaisuudessaan.

On itsestään selvää, että liikkujat ja urheilijat haluavat pysyä terveisinä, jotta he voivat liikkua ja urheilla. Mikäli jotain kuitenkin sattuu, he haluavat päästä mahdollisimman nopeasti kuntoon ja mieluiten vammaa edeltävälle tai sitä korkeammalle tasolle.

Tämä on myös vakuutusyhtiön etu. Mitä terveempänä liikkujat ja urheilijat pysyvät, sitä vähemmän vakuutusyhtiölle koituu korvattavia kustannuksia. Ammattitermein, korvausmeno pysyy alhaisena. Mikäli jotain kuitenkin sattuu, hoito- ja kuntoutusketjun nopeus ja sujuvuus näyttäytyvät myös vakuutusyhtiön etuna, sillä tehokkaat hoito- ja kustannusketjut pitävät kustannukset matalina ja mikä tärkeintä, asiakkaat tyytyväisinä.

Lisäksi on myös yhteiskunnan ja kansanterveyden etu, että ihmiset liikkuvat ja urheilevat sekä pysyvät mahdollisimman terveisinä. Se, että yksityinen ja vakuutusrahoitteinen terveydenhoito hoitaa liikkujat ja urheilijat nopeasti, sujuvasti ja tehokkaasti kuntoon on sekin yhteiskunnan etu. Tämän soisi myös nykyisten poliittisten päättäjien ymmärtävän.

Toinen mahdollisuuskokonaisuus liittyy vakuutusten tarjoamiseen ja ihmisten kokonaisvaltaiseen turvaamiseen. Tutkielman tuloksena voidaan todeta, että liikunnan ja urheilun vakuuttaminen mahdollistaa vakuutusyhtiöille laajamittaisemman kokonaisasiakkuuksien hankinnan.

Tämä tarkoittaa, että asiakkaita, joilla on urheiluvakuutus, on syytä tarkastella tarkemmin heidän muun vakuutusturvansa osalta ja tarjota heille myös muita vakuutus tuotteita, mikäli asiakkaalla havaitaan selkeitä turva-aukkoja. Toisaalta asiakkaille, joilla on jo muita vahinkovakuutuksia, voitaisiin tarjota urheiluvakuutus, jotta kyseinen toiminta olisi myös turvattua. Kokonaisasiakkuus luo vakuutusyhtiölle kannattavuutta ja asiakkaalle sujuvuutta.

Kolikön kääntöpuolena, nykyhetken haasteet liikunnan ja urheilun vakuuttamisessa kiettyvät markkinan kokoon, riskihinnoitteluun ja kannattavaan liiketoimintaan sekä asiakasnäkökulman huomioimiseen. Kannattava liiketoiminta, riskihinnoittelu sekä markkinan koko muodostavat eräänlaisen keskinäisriippuvuuden, sillä kannattavaan liiketoimintaan liittyy olennaisesti riskin oikea hinnoittelu, mutta myös riittävä vakuutettava populaatio. Näistä jälkimmäinen mahdollistaa vakuutusliiketoiminnassa tärkeän suurten lukujen lain toteutumisen.

Todennäköisyyslaskennassa suurten lukujen lain mukaan otoksen koon kasvaessa tulosten keskiarvon tulisi lähentyä odotusarvoa ja otoksen kasvattaminen tuo tulokset jatkuvasti lähemmäs odotusarvoa. Vakuuttamisessa suurten lukujen lain voidaan nähdä toimivan siten, että kasvattamalla riskien lukumäärää, pienenee toteutuneiden vahinkojen suhteellinen heilahtelu (Finanssiala 2013).

Yhden tuotteen tai yksittäisen tuoteportfolion osalta voidaan siis todeta, että lisäämällä vakuutettuja vakuutuskantaan, voidaan heille sattuvia vahinkoja ennakoida paremmin, koska vahinkojen toteutumisen suhteellinen heilahtelu pienenee. Tällöin siis hinnoittelustakin voidaan tehdä riskivastaavampaa. Pitää kuitenkin muistaa, että riskien tulee olla riippumattomia toisistaan ja vaihtelun pitää olla jossain määrin rajallista, jotta suurten lukujen laki toteutuisi.

Liikunnan ja urheilun vakuuttamisen haaste onkin nimenomaan markkinan pieni koko, joka haastaa riittävän vakuutettavan populaation ja sitä kautta suurten lukujen lain

toteutumisen. Nämä tekijät taas haastavat riskin oikeaa hinnoittelua, jonka jälkeen saattaa ilmetä kannattavuushaasteita.

Riskin oikea hinnoittelu pitää sisällään myös muita haasteita, sillä siinä pitää huomioida komplekseja sekä vakuutusyhtiön ulkopuolisia Aspekteja, kuten hoitokustannusten kasvu, asiakkaiden kyky ja halu vakuuttaa itseään sekä tyypilliset, mutta myös potentiaaliset liikunnassa ja urheilussa syntyvät vammat ja vahingot.

Liikunnan ja urheilun vakuuttamiseen liittyviin haasteisiin voidaan kuitenkin vaikuttaa. Ymmärtämällä paremmin vakuutettavaa riskiä ja kasvattamalla vakuutettavaa populaatiota vakuutusyhtiö voi tehdä toiminnasta itselleen houkuttelevampaa.

Lisäksi kannattavuuden parantamiseksi vakuutusyhtiö voi pyrkiä vaikuttamaan liikunnassa ja urheilussa sattuvien vahinkojen syntymisen todennäköisyyteen pyrkimällä ehkäisemään niitä. Vakuutusmatemaattisesti on myös mahdollista erottaa vahinkofrekvenssiltään ja vahingon kokoluokaltaan muista eroava populaatio, jotta hinnoittelusta saisi tarkempaa. Joka tapauksessa, vakuutettavien riskien syvälinen ymmärtäminen ja niiden hallinta ovat haasteisiin vastaamisessa avainasemassa.

Tutkimuksessa käy selkeästi ilmi, että liikunta ja urheilu ovat nyt ja jatkossa merkittävä osa yhteiskuntaa sekä tärkeä kansallisen yhteishengen ja yhteenkuuluvuuden luoja. Lisäksi jo nyt ja tulevaisuudessa korostuu liikunnan ja urheilun kansanterveydellinen aspekti. Tähän aspektiin liittyy olennaisesti se, että yhteiskunnassa ymmärretään laajasti liikunnan ja urheilun positiiviset vaikutukset sekä toisaalta liikkumattomuuden kustannukset niin yksilöille kuin yhteiskunnallekin. Kansanterveydellisesti fyysisen hyvinvoinnin näkökulma on ollut tärkeä, mutta henkisen hyvinvoinnin näkökulma tulee korostumaan.

Liikunta ja urheilu tulevat myös itsessään monimuotoistumaan. Tutkimuksessa havaitaan, että on syntymässä uudenlainen määrittely sille, mikä on liikuntaa ja urheilua ja tässä kokonaisuudessa teknologisoituminen toimii vahvana myötävaikuttajana. Teknologisoitumisella tarkoitetaan esimerkiksi mittaamista, koneohjaamista, optimointia sekä datan laajamittaista hyödyntämistä suorituskyvyn maksimoinnissa, mutta se voi synnyttää myös täysin uusia lajeja.

Tulevaisuudessa liikunnan ja urheilun fokus tulee olla lasten ja nuorten liikkumisessa sekä liikunnan ja urheilun harrastamisen polarisoitumisessa ja sen ehkäisemisessä. Yhä

suurempi osa lapsista ja nuorista liikkuu alle suositusten ja viettää aikaa paikallaan sekä ruutujen edessä yli suositusten, joka on huolestuttava havainto. Lisäksi koronapandemia yhdessä rajoitustoimineen on aiheuttanut monelle harrastamisen ja aktiivisuuden vähenymisen tai kokonaan loppumisen. Polarisoituminen näyttäytyy siten, että ääripäät, hyvin vähän ja hyvin paljon liikkuvat erottuvat eikä keskimääräisyys ole vallitseva trendi.

6.2 Tutkimuksen arviointi ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksia ja niiden luotettavuutta on pitkään arvioitu validiteetin ja reliabiliteetin keinoin. Validiteetin on tarkoitus ilmaista, onko tutkimuksessa tutkittu sitä, mitä on luvattu ja reliabiliteetin sitä, ovatko tutkimustulokset toistettavia. Laadullisen tutkimuksen osalta näitä kahta arviointitapaa on kritisoitu, sillä ne ovat kehitetty määrällistä tutkimusta varten ja palvelevat niiden tarpeita paremmin. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Laadulliseen tutkimukseen kuitenkin kuuluu merkityksellisyyden ja luotettavuuden kriittinen arvioiminen. Tämän tutkielman merkityksellisyyttä on argumentoitu johdannosta alkaen ja argumentteina ovat toimineet esimerkiksi liikunnan ja urheilun asema yhteiskunnassa, liikunnassa ja urheilussa sattuvien vahinkojen ja vammojen lukumäärä sekä kansanterveydellinen aspekti. Liikunta ja urheilu ovat Suomen suurimmat kansanliikkeet, jotka koskettavat useampia suomalaisia jollain tavalla ja liikunnan sekä urheilun vaikutukset kansanterveyteen ovat kiistattomat. Lisäksi suomalaisille sattui vuonna 2017 1,5 miljoonaa fyysistä vammaa, joista toiseksi yleinen vammatyyppi oli liikuntatapaturma. Niiden määrä oli yli puolitoistakertainen työtapaturmiin verrattuna eli kyseessä on merkittävä vapaa-ajan riski. (THL 2017.)

Aiheen merkityksellisyyttä voi perustella myös sillä, että liikunnan ja urheilun vakuuttaminen pitää sisällään sekä liiketoiminnallisen kasvun mahdollisuuksia ja muita vaikutusmahdollisuuksia, kuten vastuullisuusnäkökulman. Tutkielma on myös siinä mielessä merkittävä, että aihetta ei ole tästä näkökulmasta tutkittu aikaisemmin.

Vaikka validiteetin ja reliabiliteetin arviointi sopivat paremmin määrälliseen tutkimusmenetelmään, käytän niitä tämänkin tutkielman arviointikeinoina. Hirsjärven ja Hurmeen (2008, 186–188) mukaan validiteettia voidaan tarkastella tutkimuksen rakennevalidiuden

kautta, joka tarkoittaa sitä, että tutkimusta tarkastellaan tarkoituksenmukaisten tavoitteiden toteutumisen sekä käsitteistön oikean käytön kannalta. Käsitteistön oikea käyttö arvioidaan kohteena olevan ilmiön ja tavoitteiden kautta.

Tässä tutkielmassa on saavutettu ne tavoitteet, jotka tutkimuskysymysten avulla tutkimukselle asetettiin. Tutkielmassa käytetyt käsitteet ovat valikoituneet teoria-aineiston kautta, jonka voidaan nähdä olevan harkittu ja monipuolinen. Tämän tutkielman teoria-aineisto koostuu riittävän laajasta, relevanttien ja luotettavien tahojen aineistosta, jotka muodostavat koherentin kokonaisuuden liikunnan ja urheilun ilmiön, niiden kehittymisen sekä liikunnassa ja urheilussa syntyvien vammojen osalta.

Tutkimustulosten reliabiliteettia voidaan arvioida kahdella eri tavalla. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen pyrittiin vastaamaan yhdistelemällä teoria- ja empiria-aineistoa liikunnassa ja urheilussa syntyvien vammojen ja vahinkojen osalta. Tutkimuksen osalta voidaan todeta, että vaikka tuloksissa oli eroavaisuuksia, löytyi niistä myös paljon toistettavuutta ja yhteneväisyyksiä.

Kritiikkiä voidaan esittää teoria- ja empiria-aineistojen vertailtavuudesta, jotka eivät olleet täysin vertailukelpoisia, sillä teoria-aineisto käsitteli laajasti liikunnassa ja urheilussa syntyviä vammoja, kun taas empiria-aineistossa tuotiin esille vain urheilussa syntyvät vammat. Perustelut tälle on esitetty aiemmin tässä tutkimuksessa.

Toinen tapa arvioida reliabiliteettia on tarkastella, miten luotettavasti toiseen tutkimuskysymykseen etsittiin vastauksia. Toiseen tutkimuskysymykseen pyrittiin vastaamaan teemahaastatteluin ja haastateltaviksi valikoitui tarkan harkinnan ja kohdennetun kontaktoinnin avulla kolmen suomalaisen vahinkovakuutusyhtiön ylimmän johdon edustajaa. Reliabiliteetin osalta voidaan todeta haastateltavien täyttävän ja varmasti ylittävän vaaditun tason.

Myös tutkielman johdonmukaisuuden arviointi on tärkeää. Tässä tutkielmassa johdonmukaisuutta luo kaksi tutkimuskysymystä, jotka myös määrittävät tutkielman rakennetta. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastataan teoria-aineistossa kolmannen luvun ja empiria-aineistossa neljännen luvun avulla. Toista tutkimuskysymystä taustoitetaan teoria-aineistossa toisessa luvussa ja varsinainen vastaus syntyy empiria-aineiston viidennessä luvussa. Näin ollen voidaan todeta, että tutkielman eri kappaleet ovat sidoksissa toisiinsa ja tutkimuskysymyksiin ja tätä myöten kokonaisuudesta muotoutuu koherentti.

Tämä tutkielma ja sen sisältämä aihepiiri tarjoavat hyvin erilaisia mielenkiintoisia jatkotutkimuskohteita. Siinä missä tämän tutkimuksen fokus oli vakuutusyhtiön näkökulmassa, eli liikunnassa ja urheilussa syntyvien vammojen sekä vahinkojen tarkastelussa ja tulevaisuuden vakuuttamisessa, voisi aihetta tutkia liikkujien ja urheilijoiden sekä heitä organisoivien tahojen toimesta. Tämä näkökulma olisi asiakaslähtöinen ja tutkittavia kohteita voisivat olla esimerkiksi se, miten houkuttelevana liikkujat ja urheilijat kokevat vakuuttamisen ja miten sitä voisi kehittää.

Liikunnassa ja urheilussa syntyvien vammojen ja vahinkojen osalta jatkotutkimuspotentiaalia on erityisesti vammojen ja vahinkojen ennaltaehkäisyn näkökulmasta. Vakuuttamisen osalta olisi tarpeellista tutkia, miten vakuutusyhtiö voisi entistä tehokkaammin ja konkreettisemmin vaikuttaa vahinkojen ja vammojen ennaltaehkäisyyn. Tämänkaltaisen tutkimus voisi olla hyödyllistä toteuttaa datapainotteisena ja data-analyysia hyödyntäen.

Toisaalta jatkotutkimuspotentiaalia on myös liikunnassa ja urheilussa syntyvien vahinkojen ja vammojen analyysin hyödyntäminen riskien arvioinnissa ja riskien hinnoittelussa. Tällainen tutkimusnäkökulma voisi tulla kyseeseen esimerkiksi vakuutustieteellisessä tai vakuutusmatemaattisessa tutkielmassa.

Aihetta voisi jatkotutkia myös lääketieteellisestä näkökulmasta. Vaihtoehtoja ovat esimerkiksi liikunnassa ja urheilussa aiheutuvien vammojen syntymekanismien tarkempi tarkastelu tai syväluotaavampi analyysi nimenomaan kilpaurheilijoiden vammojen osalta. Toisaalta hyvin mielenkiintoinen aspekti on maksettujen korvauksien ja näin ollen liikunnassa ja urheilussa syntyvien vammojen hoitamisen tutkiminen sekä tulosten hyödyntäminen hoidon laadun, nopeuden ja kustannusten kehittämiseksi. Tässä olisi myös yhtymäkohta lääketieteen, sairaanhoidon ja vakuuttamisen välillä.

LÄHDELUETTELO

- Aaltonen, M. (2016). Ei vain urheilua – Liikunnan ja urheilun merkitys yhteiskunnan uusiutumisen kannalta. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2016:2.
- Ahteensivu, A., Koskinen, L., Kulmala, J., Havakka, P. (2018). Riskienhallinnan ajankohtaisia teemoja. Tampere University Press.
- Backs, R.W., Ryan, A.M. & Wilson, G.F. (1991). Cardiorespiratory Measures of Workload during Continuous Manual Performance. Proceedings of the Human Factors Society Annual Meeting, Volume: 35 issue: 20.
- Baxter-Jones, A., Maffulli, N. & Helms, P. (1993). Low injury rates in elite athletes. Archives of Disease in Childhood.
- Burrell, G. & Morgan, G. (2016). Sociological Paradigms and Organizational Analysis. Abingdon: Routledge.
- Dalton S.E. (1992). Overuse Injuries in Adolescent Athletes. Sports Medicine 13, 58-70.
- Elkousy, H.A., Janssen, H., Ferraro, J., Levin, L.S. & Speer, K. (2000). Lacrosse Goalkeeper's Thumb: A Preventable Injury. The American Journal of Sports Medicine. Vol. 28, No. 3.
- Engebretsen, L., Soligard, T., Steffen, K., Alonso, J.M., Aubry, M., Budgett, R., Dvorak, J., Jegathesan, M., Meeuwisse, W.H., Mountjoy, M., Palmer-Green, D., Vanhegan, I., Renström, P.A., (2013). Sports injuries and illnesses during the London Summer Olympic Games 2012. British journal of sports medicine.
- Engebretsen, L., Steffen, K., Alonso, J.M., Aubry, M., Dvorak, J., Junge, A., Meeuwisse, W.H., Mountjoy, M., Renström, P.A., Wilkinson, M. (2010). Sports injuries and illnesses during the Winter Olympic Games 2010. British journal of sports medicine.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelujen teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Jokela, T., Lammi, V., Lohi, I., Silvola, T. (2013). Vapaaehtoinen henkilövakuutus. Finanssi- ja vakuutuskustannus Oy.
- Karhola, L. (2013). Nuorten liikuntavammojen yleisyys sekä tapaturma-alttiit lajit koulussa, vapaa-ajalla ja urheiluseuroissa. Tampereen yliopisto.
- Kuntoliikuntaliitto ry (2010). Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010. SLU:n julkaisusarja 6/2010.

- Lewis, D.M. & Österman, A.L. (2001). Scapholunate Instability in Athletes. *Clinics in Sports Medicine*. Volume 20, Issue 1.
- Lüthje, P., Nurmi, I., Kataja, M., Belt, E., Helenius, P., Kaukonen, J.P., Kiviluoto, H., Kokko, E., Lehtipuu, T.P., Lehtonen, A., Liukkonen, T., Myllyniemi, J., Rasilainen, P., Tolvanen, E., Virtanen, H. & Wallden, M. (1996). Epidemiology and traumatology of injuries in elite soccer: a prospective study in Finland. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*.
- Lämsä, J., Nevala, A., Aarresola, O. & Itkonen, H. (2020). Ammattilaisuus amatörismin kriisiyttäjänä suomalaisessa joukkueurheilussa 1975–2018. In H. Roiko-Jokela, & A. Holmila (Eds.), *Urheilun kriisejä (2019–2020)*, pp. 57–85). Suomen urheiluhistoriallinen seura. Suomen urheiluhistoriallisen seuran vuosikirja.
- McCue, F.C. & Meister, K. (1993). Common Sports Hand Injuries. *Sports Medicine* 15, 281-289.
- McKay, C. D., Tufts, R.J., Shaffer, B., Meeuwisse, W.H. (2013). The epidemiology of professional ice hockey injuries: a prospective report of six NHL seasons. *British journal of sports medicine*.
- Orava, S. (2012). Käytännön urheiluvammat. Recallmed.
- Parkkari, J., Kannus, P. & Fogelholm, M. (2004). Liikuntavammat – suurin tapaturmaluokka Suomessa.
- Peltokallio, P. (2003). Tyypilliset urheiluvammat, osa 1 ja 2. Medipel.
- Rantala, J. & Kivisaari, E. (2014) Vakuutusoppi. Finanssi- ja vakuutuskustannus oy.
- Saunders, M.N.K., Lewis, P., Thornhill, A. (2019). *Research methods for business students*. Pearson Education.
- Schootman, M., Powell, J.W. & Torner, J.C. (1994). Study Designs and Potential Biases in Sports Injury Research. The Case-Control Study. *Sports Medicine* 18, 22–37.
- Stuart, M.J. & Smith, A. (1995). Injuries in Junior A Ice Hockey: A Three-Year Prospective Study. *The American Journal of Sports Medicine*.
- Sörensen, L., Larsen, S.E. & Röck, N.D. (1996) The epidemiology of sports injuries in schoolaged children. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*.
- Tator, C.H., Carson, J.D. & Edmonds, V.E. (1998). Spinal Injuries in Ice Hockey. *Clinics in Sports Medicine*. Volume 17, Issue 1.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Valtion liikuntaneuvosto (2019). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. *Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:1*.

Watkins, J. & Peabody, P. (1996). Sports injuries in children and adolescents treated at a sports injury clinic. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 36(1):43-48.

Åman, M., Forssblad, M., Larsen, K. (2018). Incidence and body location of reported acute sports injuries in seven sports using a national insurance database. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*.

Internet-lähteet:

Aon (2021). Urheiluvakuutus. Saatavilla verkossa: https://www.aon.com/finland/palvelut/ratkaisut_ja_vakuutuslajit/urheiluvakuutus.jsp

Fennia (2021). Sairauskuluvakuutus. Saatavilla verkossa: <https://www.fennia.fi/henkiloiden-turva/sairausvakuutus>

Finanssiala (2021). Vakuutusvuosi 2020. Julkaisut ja tutkimukset 2021. Saatavilla verkossa: <https://www.finanssiala.fi/wp-content/uploads/2021/05/FA-Julkaistu-Vakuutusvuosi-2020.pdf>

Finanssiala (2020). Vakuutustutkimus 2020. Saatavilla verkossa: <https://www.finanssiala.fi/aiheet/vakuutustutkimus/#/>

Finanssiala (2013). Finanssikriisin vakuutusoppia. Saatavilla verkossa: <https://www.finanssiala.fi/uutiset/finanssikriisin-vakuutusoppia/>

Finlex (2009). Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta. Saatavilla verkossa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090276>

Golfliitto (2021). Golfbuumi jatkuu huimana – 157 000 harrastajan raja rikki. Verkojulkaisu. Saatavilla verkossa: <https://golf.fi/pelaajalle/golfbuumi-jatkuu-huimana-157-000-harrastajan-raja-rikki/>

Helsingin sanomat (2021). Golfn harrastajien määrä nousi jälleen ennätykseen, suurimmat kasvuluvut junioreissa ja naisissa. Verkojulkaisu. Saatavilla verkossa: <https://www.hs.fi/urheilu/art-2000008283917.html>

If (2021). Urheiluvakuutus. Saatavilla verkossa: <https://www.if.fi/henkiloasiakkaat/vakuutukset/henkilovakuutukset/urheiluvakuutus>

If (2020). Henkilövakuutusehdot. EHTO HEN 100.22, voimassa 1.1.2020. Saatavilla verkossa: <https://www.if.fi/globalassets/fi/pdf/ehdot/henkilovakuutusehdot.pdf>

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (2021). Urheiluseurojen määrän ja lajikirjon kehitys Seuratietokannan perusteella. KIHUn blogi. Saatavilla verkossa: <https://kihu.fi/blogi/kihun-blogi-urheiluseurojen-maaran-ja-lajikirjon-kehitys-seuratietokannan-perusteella/>

- Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (2019). Aikuisväestön liikunnan harrastaminen, vapaaehtoistyö ja osallistuminen 2018. KIHUn julkaisusarja, nro 67. Saatavilla verkossa: https://kihuenergia.kihu.fi/tuotostiedostot/julkinen/2019_jar_aikuisvest_sel71_85829.pdf
- Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (2018). Ammattiurheilijoiden määrä tasaisessa kasvussa. Saatavilla verkossa: <https://kihu.fi/arviointi-ja-seuranta/ammattiurheilijoiden-maara-tasaisessa-kasvussa/>
- LähiTapiola (2021). Urheiluvakuutus. Saatavilla verkossa: <https://www.lahitapiola.fi/henkilo/vakuutukset-ja-elake/henkilovakuutukset/urheiluvakuutus>
- LähiTapiola (2020). Kotitalouden Henkilö- ja matkavakuutus vakuutusehdot. Voimassa 1.10.2020 alkaen. Saatavilla verkossa: <http://public.egate.fi/lahitapiola/lahitapiola.fi/tiedostot/230039/>
- Länsiväylä (2016). Jalkapallolla eniten harrastajia – se lyö lätjän, hiihto on alamäessä. Verkkojulkaisu. Saatavilla verkossa: <https://www.lansivayla.fi/urheilu/1791968>
- MTV uutiset (2021a). Salibandyharrastajien määrä putosi tuhansilla – turhautuminen rajoituksiin kasvaa: ”Palaute kentältä on, että nyt pitäisi päästä harrastamaan”. Saatavilla verkossa: [Salibandyharrastajien määrä putosi tuhansilla – turhautuminen rajoituksiin kasvaa: "Palaute kentältä on, että nyt pitäisi päästä harrastamaan" - MTVuutiset.fi](https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaan-uutiset/artikkelit/salibandyharrastajien-maara-putosi-tuhansilla-turhautuminen-rajoituksiin-kasvaa-palaute-kentalta-on-etta-nyt-pitaisi-paasta-harrastamaan-mtvuutiset)
- MTV uutiset (2021b). Etätreenit eivät viehätä nuoria – urheiluseuroista jäänyt pois 25 000 lasta ja nuorta. Saatavilla verkossa: [Etätreenit eivät viehätä nuoria – urheiluseuroista jäänyt pois 25 000 lasta tai nuorta - MTVuutiset.fi](https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaan-uutiset/artikkelit/etatreenit-eivat-viehata-nuoria-urheiluseuroista-jaaynt-pois-25000-lasta-ja-nuorta-mtvuutiset)
- Olympiakomitea (2021). Pelipassitiedot. Saatavilla verkossa: <https://bi.suomi-sport.fi/public/dashboard/95825829-85a4-4bb2-9464-41113389fd6f?pelipassikausi=Pelipassikausi%202020-21>
- Pohjantähti (2021). Tapaturmavakuutus. Saatavilla verkossa: <https://www.pohjantahti.fi/vakuutukset/tapaturmavakuutus/>
- Pohjola Vakuutus (2021a). Sinun ja läheistesi vakuutukset. Mittaturvan vakuutusehdot 1.4.2021. Saatavilla verkossa: <https://www.op.fi/tac?did=Hen0000001197&cs=9d27eb2870eced260fcb237f5c24e3685f6a2bbc001a4837cf0d724f7d7f2ce>
- Pohjola Vakuutus (2021b). Sporttiturva. Saatavilla verkossa: [Sporttiturva | Valitse lajisi ja osta lisenssin yhteydessä | OP](https://www.pohjola.fi/urheilu/sporttiturva)
- Pohjola Vakuutus (2021c). Ammattiurheilijoiden urheilijaturva. Saatavilla verkossa: [Ammattiurheilijaturva eli ammattiurheilijavakuutus | OP](https://www.pohjola.fi/urheilu/ammattiurheilijaturva)
- SLU (2003). Liikunnan ja urheilun tarina. Liikunnan ja Urheilun Maailma 17/2003, erikoispainos. Saatavilla verkossa: http://web.archive.org/web/20060117102742/http://www.slu.fi/mp/db/file_library/x/IMG/17059/file/Liik_ ja_ urh_ tarina_ 72_ dpi.pdf

- Sosiaali- ja terveysministeriö (2020). Ammattiurheilijoiden, apurahansaajien ja opiskelijoiden sosiaaliturva. Saatavilla verkossa: <https://stm.fi/toimeentulo/urheilijat-apurahansaajat-opiskelijat>
- Tapaturmavakuutuskeskus (2021). Urheilijan tapaturma- ja eläketurvalain mukaiset euromäärät 2021. Saatavilla verkossa: <https://www.tvk.fi/uutiset-ja-blogit/uutiset/2021/urheilijan-tapaturma--ja-elaketurvalain-mukaiset-euromaat-2022/>
- Tapaturmavakuutuskeskus (2020). Ammattiurheilijoiden vakuutustilasto. Saatavilla verkossa: <https://www.tvk.fi/tilastot-ja-julkaisusarjat/tilastot/ammattiurheilijoiden-vakuutustilasto/>
- THL (2017). Suomalaiset tapaturmien uhreina. Saatavilla verkossa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135809/TY%c3%962017_45_UHRI_.WEB.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Tilastokeskus (2017). Vapaa-ajan osallistuminen. Verkkojulkaisu. Saatavilla verkossa: <https://www.stat.fi/til/vpa/>
- Työ- ja elinkeinoministeriö (2014). Liikuntaliiketoiminnan ekosysteemin muutokset. Elinkeino- ja innovaatio-osasto. Saatavilla verkossa: [untitled \(tem.fi\)](untitled(tem.fi))

LIITTEET

LIITE 1: Haastattelurunko

Haastateltavan taustatiedot:

1. Millainen on koulutustaustasi?
2. Mitä nykyinen työtehtäväsi ja mahdollinen luottamustehtäväsi pitää sisällään?
3. Millainen kokemus sinulla on vakuutusliiketoiminnasta tai urheilun parissa toimimisesta?

Liikunta ja urheilu vakuutusliiketoimintana

4. Miten tärkeänä liiketoimintasegmenttinä näet liikunnan ja urheilun vakuuttamisen edustamasi vakuutusyhtiön näkökulmasta?
5. Millaisia haasteita ja mahdollisuuksia näet liikunnan ja urheilun vakuuttamisessa vakuutusyhtiön näkökulmasta?
6. Millaisena tai miten tärkeänä näet liikuntaa ja urheilua harrastavien kokevan sen vakuuttamisen?
7. Millainen on vakuutusyhtiöiden tarjoamien palveluiden rooli liikunnassa ja urheilussa?
8. Voiko vakuutusyhtiö tehdä liikunnan ja urheilun vakuuttamisesta itselleen houkuttelevampaa vaikuttamalla vakuutettaviin riskeihin?
9. Entä liikkujille ja urheilijoille houkuttelevampaa?

Liikunta ja urheilu sekä sen vakuuttaminen ilmiönä nyt ja tulevaisuudessa

10. Millaisena näet liikunnan ja urheilun aseman Suomessa ja sen merkityksen yhteiskunnalle?
11. Millaiseksi näet liikunnan ja urheilun tulevaisuuden kehityksen Suomessa? Vaikuttavatko siihen jotkin yhteiskunnalliset trendit?
12. Millaiseksi näet liikunnan ja urheilun vakuuttamisen tulevaisuuden?
13. Onko tulevaisuudessa muuta tapaa vakuuttaa liikuntaa ja urheilua harrastavia kuin nykyisillä vapaa-ajan tapaturmavakuutuksesta eriytyillä urheiluvakuutuksilla?
14. Mitä palveluita vakuutusyhtiö voisi tulevaisuudessa tarjota liikuntaa ja urheilua harrastavien tai niitä organisoivien tahojen tueksi?
15. Voiko vakuutusyhtiöillä olla liikunnan ja urheilun osalta muita liiketoiminnallisia rooleja tulevaisuudessa? Entä ei-liiketoiminnallisia?